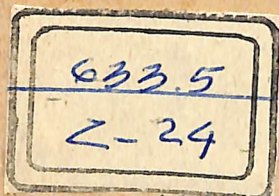

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ԱՌԱՋԱՎՈՐ
ԲԱՄԲԱԿԱՑԱՆՆԵՐԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ
ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՍՂԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՍԽՀ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
ՆԵՐԵՎԱՆ Ծ 1936

442

92.

24 SEP 2010

633.5

2-24

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ԱՌԱՋԱՎՈՐ
ԲԱՄԲԱԿԱՑԱՆՆԵՐԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ
ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՍՂԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

1994

1994
759

ՀՍԽՀ
ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ Ծ 1936

03.06.2013

19191

117-90

Պատ. խմբ. Ս. Կուրտիկյան
Տեխն. խմբ. Տ. Խաչվանցյան
Սրբազրիչ Ս. Շահբաղյան

Գլավիտի լիազոր Վ. 1099, պատվեր 509

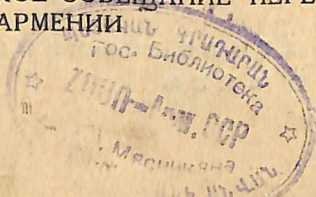
Հրատ. 3680, արած 2000

Հանձնված է արտադրութան 31 մարտի 1936 թ.

Ստորագրված է տպելու 20 ապրիլի 1936 թ.

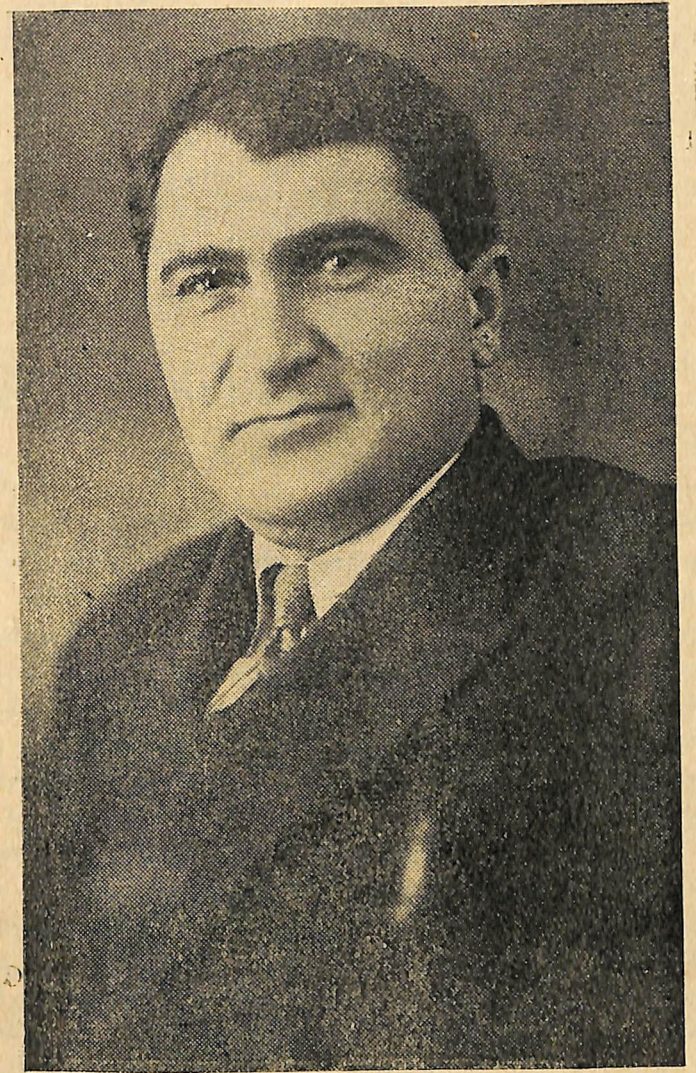
Ուսման կհրատի տպարան, Յերևան, 11 Գնունի, 4

РЕСПУБЛИКАНСКОЕ СОВЕЩАНИЕ ПЕРЕДОВЫХ
ХЛОПКОРОВОВ АРМЕНИИ

1936 թվի փետրվարի 9—10-ը Յերևանում կայացավ Հայաստանի առաջավոր բամբակացանների հանրապետական առաջին խորհրդակցությունը՝ մասնակցությամբ բամբակացան շրջանների կուսշրջկոմների ֆարտուղարների, գործկոմների նախագահների, մեքենատրակտորային կայանների, դիրեկտորների, դիրեկտորների ֆալաֆական գծով տեղակալների, հողբաժինների վարիչների և գյուղատնտեսների:

Խորհրդակցությանը մասնակցում էին 114 առաջավոր բամբակացան կոլտնտեսականներ:

Ա. ԳՈՒԼՈՅԱՆ

ԸՆԿԵՐ Ա. ԳՈՒԼՈՅԱՆԻ ԲԱՑՄԱՆ ԽՈՍՔԸ

Ընկերներ, բամբակի բերքատվության բարձրացման տեսակետից 1935 թվի չափազանց նշանակալից և ամբողջ Միության համար: 1935 թվին բամբակի բերքատվության առաջադրանքը և մթերման պլաններն ամբողջ Միության մեջ կատարվեցին ու զերակատարվեցին: Այս ասպարիզում մեծ հաջողության հասան մանավանդ Միջին Ասիայի բամբակացան հանրապետությունները: Ինչպես ձեզ հայտնի չե, Ուզբեկստանի, Տաջիկստանի, Թուրքմենստանի հանրապետությունները վոչ միայն կատարեցին իրենց անցյալ տարվա պլանները, այլև ծածկեցին իրենց այն բացը, վոր մնացել էր 1934 թվականից:

Այս մեծ հաջողություններին Ուզբեկստանը, Տաջիկստանը և այլ հանրապետությունները հասան բերքատվության բարձրացման շնորհիվ: Ձեզ արդեն հայտնի չե, վոր այդ հանրապետությունների մեջ կան մի շարք կոլտնտեսություններ ու կոլտնտեսականներ, վորոնք մի հեկտարից տվին 40—50 և նույնիսկ 60 ցենտներ բամբակ:

Բամբակի բերքատվության բարձրացման ասպարիզում Խորհրդային Հայաստանը նույնպես անցյալ տարի բավական մեծ հաջողություն ունեցավ: Բերքատվության առաջադրանքը մեր

բամբակացան շրջանները գերակատարեցին և միջին հաշվով հեկտարից ստացան 10 ցենտներ բամբակ: Այդ հաջողութիւնները բամբակի բերքատուութեան բարձրացման ասպարիզում հետեանք են կոլտնտեսութիւնների ավելի ամրապնդման, գյուղատնտեսական արտելի նոր, ստալինյան կանոնադրութեան կենսագործման: Այդ հաջողութիւնները հետեանք են նաև պրոլետարական պետութեան անհաղթելի, վոր նա շատ մեծ չափով ցույց տվեց նաև 1935 թվի ընթացքում: Բավական է հիշել մեր կառավարութեան այն մի քանի վորոշումները, վորոնք բավական խոշոր արտոնութիւններ են տալիս իրենց պլանները կատարող ու գերակատարող կոլտնտեսականներին: Բավական է հիշել մեր բամբակացան շրջանների ուժեղ մեքենայացումը, մեքենատրակտորային կայանների կատարած աշխատանքը: Յեւ վերջապես այդ հաջողութիւնները հետեանք են մեր կուսակցական կազմակերպութիւնների ու խորհրդային որգանների կատարած հաջող աշխատանքների:

Ընկերներ, մեր ձեռք բերած բոլոր հաջողութիւնների համար մենք պարտական ենք մեր կոլտնտեսական մասսային և ամենից առաջ մեր մեծ առաջնորդ, մեր առաջին կոլտնտեսական բրիգադիւր ընկեր Ստալինին:

(Բալորը վոտֆի յեմ կանգնում, ուղացիաներ, ուռաներ, «կեց-ցե՛ր ընկեր Ստալինը» բացականշութիւններ):

Ընկերներ, սակայն մենք չենք կարող հանդստանալ այն հաջողութիւններով, վոր ունեցանք անցյալ տարի բամբակի բերքի բարձրացման ասպարիզում: Չնայած այդ հաջողութիւններին, մենք հետ ենք մնում խորհրդային Միութեան մի շարք առաջավոր բամբակացան հանրապետութիւններից: Ընկեր Ստալինը Մոսկվայում Հայաստանի աշխատավորութեան պատգամավորութեան ընդունելութեան ժամանակ մեզ մատնացույց արաւ, վոր խորհրդային Հայաստանը բամբակի բերքատուութեան բարձրացման ասպարիզում գեռ հետ է մնում Ուզբեկստանից:

Մեր պատվիրակութիւնը խոսք տվեց ընկ. Ստալինին՝ բամբակի բերքի բարձրացման ասպարիզում հասնել առաջավոր հանրապետութիւններին: Կասկած չկա, վոր մենք միջոցներ ձեռք կառնենք և կկատարենք մեր այդ խոստումը: Յեւ կարծում եմ, վոր մենք կկարողանանք հեկտարից մինչև 15 ցենտներ բամբակ ստանալ:

Մենք դրա համար ունենք բոլոր հնարավորութիւնները:

հարկաւոր է միայն լավ կազմակերպել, գործը և ոգտագործել կոլտնտեսային կարգի բոլոր առաւելութիւնները: Դրա համար հարկաւոր է ամենից առաջ բոլոր բամբակացան կոլտնտեսութիւններում լայն ծաւալել և կիրառել աշխատանքի ստախանովյան մեթոդները: Վոր մենք կարող ենք իրոք բարձր բերք ապահովել, այդ յերևում է նրանից, վոր 1935 թվին մեր միջարք կոլտնտեսութիւններ, որակներ, կոլտնտեսականներ միջինից շատ ավելի բարձր բերք ստացան:

Յեւ կրեքեմ մի շարք անուններ—Հասան Ալիև—Գյոյգյումբեթի կոլտնտեսութեան նախագահ, մշակել է 117 հեկտար բամբակ և յուրաքանչյուր հեկտարից ստացել է 18,8 ցենտներ բամբակ (ծափահարութիւններ):

Վաղարշապատի շրջանի Զափարբադի կոլտնտեսութեան բրիգադիւր Վիրաբ Սարգսյանը մշակել է 16 հեկտար և յուրաքանչյուր հեկտարից ստացել է 20,3 ցենտներ բամբակ (ծափահարութիւններ): Նույն շրջանի Արշալույս գյուղի կոլտնտեսուհի Զավահիր Պետրոսյանը մշակել է 5 հեկտար և հեկտարից ստացել է 25 ցենտներ (ծափահարութիւններ):

Համարուլի շրջանի Նովրուզլու գյուղի կոլտնտեսութեան որակավար Արշալույս Աբրահամյանը մշակել է 3 հեկտար և հեկտարից ստացել է 23 ցենտներ (ծափահարութիւններ):

Հոկտեմբերյանի շրջանի Խերիբեկլու գյուղի կոլտնտեսական Սարգիս Հակոբյանի բրիգադը մշակել է 11 հեկտար բամբակ և հեկտարից ստացել է 20 ցենտներ (ծափահարութիւններ): Նույն շրջանի Եվջիլար գյուղի կոլտնտեսութիւնում Վարդանյանի որդակը մշակել է 5 հեկտար և յուրաքանչյուր հեկտարից ստացել է 22 ցենտներ (ծափահարութիւններ):

Վեդու շրջանի Ալշարի կոլտնտեսութիւնը, վորի նախագահն ընկեր Իսմայիլովն է, մշակել է 84 հեկտար բամբակ և ամեն մի հեկտարից ստացել է միջին հաշվով 16,8 ցենտներ (ծափահարութիւններ):

Այս բոլոր որինակները, ընկերներ, վոր յեւ բերի, պարզ ցույց են տալիս, վոր բոլոր հնարավորութիւնները կան, վորպեսզի մենք ստանանք այնպիսի բարձր բերք, ինչպիսին ստացել են մեր բամբակացան շրջանների առաջավոր կոլտնտեսութիւնները և կոլտնտեսականները: Դրա համար անհրաժեշտ է լայն ծաւալել ստախանովյան շարժումը, հետեւել առաջավոր կոլտնտեսութիւնների որինակին և նրանց փորձը կիրառել ամեն տեղ:

Այդ տեսակետից այսօրվա մեր խորհրդակցությունը մեծ նշանակություն է ունենալու: Այստեղ հանդես են գալու մեր առաջավոր կոլտնտեսութայնների նախագահները, բրիգադիրները, կոլտնտեսականները, վորոնք պատմելու յեն իրենց դրական փորձի և այն ձեռնարկումների մասին, վորոնց չորհիվ կարելի յե բարձր բերք ստանալ: Ընկերներ, այդ փորձն ընդհանրացնելով, մենք անշուշտ կկարողանանք հասնել ավելի բարձր բերքի, քան ունեցանք անցյալ տարի: Արդեն մոտենում է բամբակի ցանքի ժամանակը: Այժմայնից բոլոր բամբակացան շրջանների դեկավար ընկերները, կոլտնտեսականները պետք է վերջացնեն նախապատրաստական աշխատանքները և խուսափեն այն սխալներից, վոր մենք ունեցանք անցյալ տարի: Յեթե մենք վերցնենք անցյալ տարվա գարնանացանը, կտեսնենք, վոր մի շարք կոլտնտեսութայններ վարը ժամանակից ուշ կատարեցին, իսկ մի շարք կոլտնտեսութայններ, նկատի չառնելով պայմանները՝ վաղ ցանեցին. դրա հետևանքով առաջացան կոշտեր, վորոնք չեյին կարող չանդրադառնալ բերքատվության վրա: Վարի ասպարիզում մեր նպատակը պետք է լինի՝ ամեն կերպ աշխատել և ցանել անպայմանորեն վորոշված ժամկետներին: Այդ տեսակետից չափազանց մեծ պատասխանատվություն է ընկնում մեքենատրակտորային կայանների ղեկավարների և նրա մյուս աշխատողների վրա: Վարը և ցանքը պետք է ժամանակին կատարվի: Այդ աշխատանքի վրա մեր մեքենատրակտորային կայանները պետք է լուրջ ուշադրություն դարձնեն: Մեր կոլտնտեսականները չպետք է ձեռները ծալած նստեն և ասեն, թե պատասխանատվությունն ընկնում է մեքենատրակտորային կայանների վրա: Այստեղ, ընկերներ, մեքենատրակտորային կայանների աշխատանքի հաջողությունը կախված է նաև իրենցից՝ կոլտնտեսականներից: Հարկավոր է սերտ կապ պահպանել մեքենատրակտորային կայանների հետ և իրագործել հսկողության իրենց իրավունքները:

Ցանքի վերաբերյալ պետք է ասել, վոր անցյալ տարի սերմացուն ձեռքով մաքրելը թերազնահատվում էր: Մինչդեռ անհրաժեշտ է, վոր սերմացուն անպայման մաքրված լինի: Պետք է ուշադրություն դարձնել շարքացանների վրա, վորպեսզի սերմը հարկավոր խորությամբ ցանվի:

Անհրաժեշտ է հատուկ դասընթացների միջոցով շարքացանի վրա աշխատող ընկերներին լավ սովորեցնել գործը:

Բերքատվության բարձրացման գործում մեծ նշանակություն

ունի պարարտացումը: Այս տարի, ինչպես ընկեր Մամիկոնյանն ինձ ասաց, Հայաստանում հանքային պարարտանյութերով պարարտացվելու յե 10 հազար հեկտար հող: Այդ խոշոր տարածություն է և անշուշտ մեծ զարկ կտա բերքատվության բարձրացմանը: Բայց մեր կոլտնտեսութայնները խոշոր անելիք ունեն նաև տեղական պարարտանյութերի ոգտագործման ուղղությամբ: Անցյալ տարվա փորձը ցույց տվեց, վոր տեղական պարարտանյութերով պարարտացված հողերը չափազանց բարձր բերք տվին: Անհրաժեշտ է այս գործի վրա մեծ ուշադրություն դարձնել: Համաթիվութեան հողփողկոմատը մեզ պլան է տվել հինգ հազար հեկտար պարարտացնել տեղական պարարտանյութերով: Սակայն, ինչպես գիտեք, մինչև այժմ տեղերում տեղական պարարտանյութերով պարարտացված է միայն հազար հեկտար: Յեթե այդ ձևով շարունակելու լինենք, դժվար թե կարողանանք հինգ հազար հեկտարի պլանը կատարել: Դրա համար ել անհրաժեշտ է, վոր կոլտնտեսութայնները հիմիկվանից ըծվեն այդ պլանի կատարմանը: Դրա համար անհրաժեշտ է ողակների, բրիգադների միջև սոցմրցումն ավելի լայնորեն ծավալել: Յես չեմ կասկածում, վոր յեթե աշխատանք ծավալենք ինչպես անհրաժեշտ է, ապա մենք կարող ենք այդ հինգ հազար հեկտարի պարարտացման պլանը ժամանակին կատարել:

Վոչ մի կասկած, ընկերներ, վոր բերքատվության բարձրացման գործում վճռական նշանակություն ունի նաև հողի մշակումը: Չնայած մեր կոլտնտեսութայնները հողի մշակման ասպարիզում վորոշ հաջողություններ ունեն, սակայն բերքատվությունն ել ավելի բարձրացնելու համար անհրաժեշտ է ավելի լավ կազմակերպել յուրաքանչյուր ողակի աշխատանքը: Այս տարի անհրաժեշտ է մշակել բամբակի ամեն մի թուփը: Դուք գիտեք, ընկերներ, Մարիա Դեմչենկոյի որինակը, թե ինչպես նա կարողացավ մի հեկտարից 500 ցենտներ ձակնդեղ ստանալ: Նա ընկեր Ստալինին գրած իր նամակում պատմում է այն մասին, թե ինչպես կարողացել է իր ողակի աշխատանքը լավ կազմակերպելով՝ բարձրացնել բերքատվությունը: Նրանք ամեն մի թիփ վրա աշխատում են այնպես, ինչպես պահանջվում է: Յուրաքանչյուր բրիգադ, յուրաքանչյուր ողակ աշխատում է վոչ միայն հողի մշակման վրա, այլև յուրաքանչյուր թիփ վրա: Յեթե, ընկերներ, այսպես կազմակերպենք աշխատանքը, կտեսնենք, վոր կարող ենք բերքատվությունը բարձրացնել այնպես, ինչպես

անհրաժեշտ է: Քեթմենները պետք է համատարած կերպով գործադրել բոլոր բամբակացան շրջաններում: Անցյալ տարի մի շարք կոլտնտեսություններում թերազնահատվում էր քեթմենը: Այս տարի մեր շրջանների ղեկավար կազմակերպությունները և իրենք՝ կոլտնտեսությունները պետք է միջոցներ ձեռք առնեն, պետք է ձիգ գործ դնեն, վորպեսզի ուրազներն ամբողջապես փոխարինվեն քեթմեններով:

Զպետք է մոռանալ մեքենայացման նշանակությունը: Մի շարք ընկերներ առանձին կոլտնտեսություններում անցյալում թերազնահատում էլին մեքենայացումը: Դրան մենք անցյալ տարի հարվածեցինք և այս տարի պետք է վերջ դնենք մեքենայացման թերազնահատմանը բամբակացան շրջաններում: Մեքենայացման վրա մեծ ուշադրություն պիտի դարձնել, մանավանդ, վոր այս տարվա համար մեր բամբակացան շրջանները տրակտորային ցանքի և տրակտորային կուլտիվացիայի բաժնիկան խոշոր պլաններ ունեն: Մեր մեքենատրակտորային կայանները պետք է բոլոր ուժերը լարեն, վորպեսզի մենք կարողանանք պատվով դուրս գալ այդ գործում:

Պարզ է, ընկերներ, վոր այդ բոլոր միջոցները պետք է կիրառել, նորից եմ կրկնում, ստախանովյան շարժման լայն ծավալման հիման վրա: Իսկ դուք գիտեք, վոր ստախանովյան շարժման հիմնական մոմենտներից մեկն էլ տեխնիկայի տիրապետումն է: Պարզ է, վոր ստախանովյան շարժման մեջ ընդգրկվող կոլտնտեսականը պետք է բոլոր ագրոկանոնները գիտենա: Այդ տեսակետից հսկայական անելիքներ ունեն մեր գյուղատնտեսները: Հսկայական անելիքներ ունեն նրանք այդ շարժման մեջ: Նրանք չպետք է հետ մնան այդ շարժումից և վոչ միայն չպետք է հետ մնան, այլև պետք է իրենք կազմակերպեն, գլխավորեն այդ շարժումը, առաջ գնան առաջավոր կոլտնտեսականների հետ միասին, ստախանովյան շարժմանն ամենալայն ծավալ տալու համար: Մեր կոլտնտեսականները պետք է լայն ծավալեն ստախանովյան շարժումը գյուղատնտեսությունների մեջ:

Կասկածից դուրս է, վոր մեր բամբակացան շրջանների բոլոր չեփերը և կոլտնտեսականները ձեռք-ձեռքի տված անդրկովկասյան յեղքայրական հանրապետությունների բոլոր չեփերի, կոլտնտեսականների հետ՝ կկատարեն այն բարձր պարտականությունը, վոր դրված է նրանց վրա: Զպետք է պարծենալ մեր

ունեցած հաջողություններով, չպետք է հանդստանալ, այլ պետք է հսկայական աշխատանք կատարել՝ բամբակի բերքն ավելի ևս բարձրացնելու համար:

Մենք վստահ ենք, վոր բամբակի բարձր բերք ստանալու այդ առաջադրանքները կկատարենք, վորովհետև աշխատելու յենք մեր Կենտկոմի, Անդրյերկոմի և նրա ղեկավար ընկեր ԲԵՐԻՍՅԻ ղեկավարությամբ (բուռն ծափահարություններ):

Ընկերներ, մենք վստահ ենք, վոր այս տարի ստանալու յենք բամբակի անախընթաց բարձր բերք, վորովհետև մեր ճապարհը լուսավորում է մեր մեծ առաջնորդ, Ժողովուրդների մեծ բարեկամ ընկեր ՍՏԱՒԻՆԻ հանճարը:

Կեցցե՛ք ընկեր Ստալինը:

(Բուռն ծափահարություններ, ովացիաներ):

ԸՆԿ. Ն. ՇԱՀԲԱԶՅԱՆԻ ՃԱՌԸ

Վամարույի շրջանի Թոխանշալու գյուղի «Կարմիր Հոկտեմբեր» կոլտնտեսության բրիգադիր

Ընկերներ, անցյալ տարի մենք մեր դաշտերը պարարտացրել ենք թե՛ տեղական և թե՛ հանքային պարարտանյութերով: Տեղական պարարտանյութերով պարարտացրել ենք 11 հեկտար, իսկ հանքային պարարտանյութերով՝ 9 հեկտար: Շնորհիվ մեքենատրակտորային կայանի լավ աշխատանքի, մենք վերակյալ վարարինք:

ԽԱՆԶՅԱՆ.—Գարնա՞նն եք վարել, քե՞ն անցյալ տարվա աշնանը:

ՇԱՀԲԱԶՅԱՆ.—9 հեկտար աշնանն ենք վարել, իսկ մնացածը՝ գարնանը: Կոշտ հողամասերը վարել ենք յերկու անգամ, իսկ փափուկները՝ մեկ անգամ, տեղական գուլթանով: Ֆանքը կատարեցինք շարքացանով:

ԽԱՆԶՅԱՆ.—Տրակտորի՞, քե՞ն միու:

ՇԱՀԲԱԶՅԱՆ.—Զիու շարքացանով: Այդ շարքացանին կցված էր մի լավ ընկեր:

Առաջին քաղհանը կատարեցինք ուրազով, իսկ յերկրորդը,

յերրորդը և չորրորդը՝ քեթմեններով: Պետք է ասել, վոր սկզբնական շրջանում մեր ընկերները դժվարանում էին քեթմենները ձեռք վերցնել, վորովհետև, ինչպես գիտեք, քեթմենը Հայաստանում նոր բան է: Բայց շնորհիվ ձեռք առած միջոցների, մենք քեթմենները գործի դրինք և կարողացանք բարձր բերք ստանալ: Պետք է ասել, վոր այս ասպարիզում աչքի էլին ընկնում կանայք, ինչպես որինակ՝ ընկեր Շուշանիկ Հախվերդյանը և ուրիշները:

Բերքատվության բարձրացման գործում փոքր դեր չի խաղում նոսրացումը:

ԽԱՆԶՅԱՆ.—Քանի՞ անգամ եք նոսրացում կատարել:

ՇԱՀԲԱԶՅԱՆ.—Յերկու անգամ:

ԽԱՆԶՅԱՆ.—Ո՞վքեր են կատարել այդ նոսրացումը, քվի՞ր ազգանունները:

ՇԱՀԲԱԶՅԱՆ.—Նոսրացումը կատարել են ընկերներ՝ Մխոյանը, Շուշանիկ Հախվերդյանը, Ղազարյանը և ուրիշները:

ԽԱՆԶՅԱՆ.—Քանի՞ հոգի:

ՇԱՀԲԱԶՅԱՆ.—12 հոգի:

ԽԱՆԶՅԱՆ.—Դուք ասացիք, վոր չորս անգամ քաղհան եք արել, իսկ կուլտիվացիա՞ն:

ՇԱՀԲԱԶՅԱՆ.—Մեզ մոտ յեղել է միայն ձիու կուլտիվացիա, իսկ յերբ պատահում էր, վոր հողը պնդանում էր, մենք փխրացնում էինք: Յերբ քաղհաններից հետո տեսանք, վոր բամբակենին լավ չի աճում, մենք վորոշ տարածություն վրա աղոտային պարարտացում կատարեցինք հանքային պարարտանյութով:

Ընկերներ, մի քանի խոսք չոռի դեմ պայքարելու մասին: Նախ և առաջ պետք է ասել, վոր մենք բոլոր մարգերը կարողացել ենք մաքրել գերանդիով և տեղը յերկաթ-արջասպ սրովել:

ԽԱՆԶՅԱՆ.—ձիշտ այդպե՞ս եք արել:

ՇԱՀԲԱԶՅԱՆ.—Այո՛, ընկեր Խանջյան, մենք այդպես ենք արել, և մեզ ողնել են մեր շրջանի ղեկավար ընկերները:

Մենք սրովել ենք չոռով վարակված բոլոր թփերը և նրանց կողքի չվարակված թփերը. այդ գծով որինակելի աշխատանք են կատարել ընկերներ Հրաչյան և Բ. Գրիգորյանը, վորոնք յուրաքանչյուր բույս հետևել են չոռին և անմիջապես սրովումներ կատարել:

ԽԱՆԶՅԱՆ.—Քանի՞ ջրոդ ես ունեցել:

ՇԱՀԲԱԶՅԱՆ.—Վեց մշտական ջրող, վորոնք ամրացված են յեղեկ ողակներին և կարողացել են ժամանակին ջրել:

Բերքահավաքի ժամանակ կորուստներ չենք ունեցել և յուրաքանչյուր հեկտարից վերցրել ենք 20 ցենտներ բամբակ (ծափեր):

Ընկերներ, յես հարվածային կոլտնտեսականների համամիութենական յերկրորդ համագումարին, մեր սիրելի առաջնորդ ընկեր Ստալինին ռապորտ ներկայացրի և խոստացա հեկտարից տալ 20 ցենտներ բամբակ, ինչպես և Հայաստանի խորհրդակցութեան ժամանակ, ձեր առաջ, ընկեր Խանջյան, խոստացա հեկտարից տալ 20 ցենտներ: Այդպես ել տվել եմ:

ԽԱՆԶՅԱՆ.—ձիշտ ե, լրիվ 20 ցենտներ (ծափեր): Քանի՞ հեկտար բամբակ պիտի ցանես:

ՇԱՀԲԱԶՅԱՆ.—20 հեկտար: Յես մտածել եմ այս տարի մեր բոլոր դաշտերը պարարտացնել տեղական պարարտանյութով:

ԽԱՆԶՅԱՆ.—Քանի՞ սայլ գումար եք տարել դաշտ:

ՇԱՀԲԱԶՅԱՆ.—225 սայլ գումարը ենք տարել՝ չորս հեկտարի վրա:

Յես խոսք եմ տալիս այս տարի բերքը հասցնել 25 ցենտների (ծափեր), իսկ առանձին ողակներում՝ անգամ 30 ցենտների: Անցյալ տարի մենք մրցման ելինք կանչել Յերվանդ Ղարիբյանին, վորը հետ եր մնացել, իսկ այս տարի ուզում եմ մրցման կանչել չքանչանակիր ընկեր Բուզադյանին:

ԽԱՆԶՅԱՆ.—Նա 30 ցենտների խոսք ե տվել, դու նույնքան պիտի խոստանաս, այլապես այդ մրցաւերակեր չի լինի: Ձեր բրիգադում քանի՞ անդամ կա:

ՇԱՀԲԱԶՅԱՆ.—41 անդամ:

ԽԱՆԶՅԱՆ.—41 կոլտնտեսականներից քանի՞ հոգի յեն դուրս գալիս աշխատելու:

ՇԱՀԲԱԶՅԱՆ.—21 հոգի յեն դուրս գալիս, մնացածից չատերը գումապահներ են, անասուններով են զբաղվում, մի մասն ել յերեխաներով մայրեր են:

ԽԱՆԶՅԱՆ.—Առուները մաքրե՞լ եք:

ՇԱՀԲԱԶՅԱՆ.—Արդեն մաքրում ենք:

ԽԱՆԶՅԱՆ.—Աշխարհ ինչպե՞ս եք հաշվում:

ՇԱՀԲԱԶՅԱՆ.—Անցյալ տարի 140 մետր մաքրելը հաշվում ելինք մի աշխոր, իսկ այս տարի, չնորհիվ ստախանովյան մեթոդների կիրառման՝ 151 մետրն ե հաշվվում մի աշխոր:

ԽԱՆԶՅԱՆ.—Ինչպե՞ս եմ մաքրում. ստուգում եք, ո՞վ ե ստուգում:

ՇԱՀԲԱԶՅԱՆ.—Յես եմ ստուգում. յես դաշտից դուրս չեմ գալիս:

Ընկերներ, մենք ամեն միջոց պետք ե ձեռք առնենք, վոր պետքի այս տարի ավելի բարձր բերք ստանանք և կստանանք:

Կեցցե՛ք ժողովուրդների սիրելի բարեկամ, մեր մեծ առաջնորդ ընկեր Ստալինը (բուռն, յերկարատև ծափեր):

Կեցցե՛ք Անդրկովկասի բովչեիկների պողպատյա ղեկավար ընկ. Բերիան (բուռն ծափեր):

ԽԱՆԶՅԱՆ.—Կեցցե՛ք իր խոստումը կատարող ընկեր Շահբազյանը (բուռն ծափեր):

90-711

ԸՆԿ. ՀԱՍԱՆ ԱԼԻՅԵՎԻ ՃԱՌԸ

Վաղարշապատի շրջանի «Յերրորդ Ինտերնացիոնալ» կոլտնտեսության նախագահ

Թ ույլ տվեք վողջույն հաղորդել մեր Գոյգումբեթի կոլտնտեսականների անունից (ծափեր)։ Ընկերներ՝, յես ուզում եմ ախտեղ պատմել, թե մենք ինչպես բարձր բերքի հասանք 1935 թվականին։

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Քանի՞ ցենտներ եք ստացել։

ԱԼԻՅԵՎ.—Միջին հաշվով 18,8 ցենտներ։

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Քանի՞ հեկտարից։

ԱԼԻՅԵՎ.—117 (բուռն ծափեր)։ Մեր այդ հաղթանակին խոշոր չափով նպաստեց այն, վոր պլանները կազմելու ժամանակ մենք ճիշտ դասավորեցինք մեր ուժերն ըստ բրիգադների։ Մենք ունենք բամբակի գործի լավ վարպետներ և նրանց հալածարարներ բաժանել ենք բոլոր բրիգադների միջև։

Վարից հետո մեզ մոտ անձրև չեկավ, և այն ժամանակ մենք

արտադրական խորհրդակցություններում վորոշեցինք փչել առաջացած կոշտերը։ Այդ ժամանակ մեզ մոտ յեկավ ընկ. Յենգիբարյանը և տեսավ, թե մենք ինչպես էյինք ցանում բամբակը։ Անցյալ տարի մենք սերմը չեյինք զտել, վորն անդրադարձավ բամբակենու հաջող զարգացման վրա, և վորոշ տեղերում այնպես ել լավ բերք չստացվեց։ Այդ՝ դաս հանդիսացավ մեզ համար, պարտավորեցնելով այս տարի հողը չգցել և վոչ մի չզտված սերմ։ Հայտնի յե, վոր դեռ կան մարդիկ, վորոնք խնայում են մի քանի աշխոր և չեն կատարում բերքատվության բարձրացման համար անհրաժեշտ բոլոր ագրոճեոնարկումները։

Մենք այդպիսի «տնտեսում» չենք կատարի, մենք արդեն զտել ենք բոլոր սերմերը—թե՛ բամբակի և թե՛ մյուս կուլտուրաների։ Անցյալ տարի առանձին հողամասերում վարի ժամանակ մոլախոտերը չեյին վոչնչացվել, և մենք վարից հետո 2—3 անգամ վոչնչացրինք մոլախոտերն ու դրանով իսկ բարձրացրինք բերքը։ Ամենակարևորը տափանեւն ե։ Յեվ այս աշխատանքը մեզ մոտ վատ չի ընթացել։

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Ինչպե՞ս եք տափանում։

ԱԼԻՅԵՎ.—Ձիերով ու յեզներով։ Մեր ողակներում կան ագրոավազներ, և նրանք խստորեն հետևում են աշխատանքի վորակին, ցանքի խորությանը։

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Պատմի՛ր, քե ինչ եք արել 1936 թվականի համար։

ԱԼԻՅԵՎ.—Մենք պետք ե ցանենք 110 հեկտար, բայց մենք հնարավորություն չունեցանք ժամանակին հողը վարելու։

ՅԵՆԳԻԲԱՐՅԱՆ.—Բոլորովին չե՞ք վարել ձմռանը։

ԱԼԻՅԵՎ.—Ձենք վարել, վորովհետև տրակտորները վերանորոգման մեջ էյին։ 28 հեկտար մենք պարարտացրել ենք, հանքային պարարտանյութով, իսկ մնացածը տեղական պարարտանյութերով։

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Յուրաքանչյուր հեկտարի համար վորքա՞ն գումար եք փոխադրում։

ԱԼԻՅԵՎ.—Նայած հողին։ Կա այնպիսի հող, վորտեղ մենք փոխադրել ենք 150 սայլ, իսկ կան նաև այնպիսի հողեր, վորոնք պարարտացնում ենք շատ ավելի քիչ քանակությամբ գոմաղբով, նայած թե ինչքան կարիք ե զգում հողը։

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Քանի՞ մարդ է ձեզ մոտ դուրս գալիս աշխատանքի:

ԱԼԻՅԵՎ.—Ունենք 250 աշխատունակ մարդ և բոլորն ել դուրս են դալիս աշխատանքի: Այս տարի յես խոսք եմ տալիս պայքարել Ուղբեկատանին հասնելու համար, ինչպես խոստացել եմ մեր պատվիրակութիւնն ընկեր Ստալինին: Բամբակի միջին բերքատուութիւնն ամբողջ կոլտնտեսութիւնում կհասցնենք մինչև 25 ցենտների (ծափեր):

ՉԱՅՆ ՏԵՂԻՅ.—Ձանգիլարի կոլտնտեսութեան ներկայացուցիչները պարտավորու՞մ եմ հեկտարից ստանալ 30 ցենտներ (ծափեր):

ԸՆԿ. ՖԼՈ ԱՍԱՏՐՅԱՆԻ ՀԱՌԸ

Հոկտեմբերյան շրջանի Ձանփիդա գյուղի «ԿԻՄ»
կոլտնտեսութեան բամբակ հավաքող

Ընկերներ, թույլ տվեք վողջունել հավաքը: Այստեղ մի շարք ընկերներ խոսեցին, բայց վոչ մեկը բամբակի սերմի զրոման մասին չխոսեց, իսկ դուք դիտեք, թե սերմի զտումն ինչքան կարևոր է բերքատուութեան բարձրացման համար:

Ընկերներ, յես իմ աշխատանքի շնորհիվ կարողացել եմ 148 կիլո բամբակ հավաքել և պետք է ասեմ, վոր վոչ վոք մեր դյուղում չեր հավատում. ասում եյին—սուտ է:

Մեր կոլտնտեսութեան նախագահը մի ուր մի շարք ակտիվ կանանց հավաքեց և միասին գնացինք բամբակ հավաքելու: Պետք է ասեմ, վոր բոլորի մեջ մրցանակը նորից յես տարա (ծափեր):

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Քանի՞ հեկտար հող եմ պարարտացրել:

ԱՍԱՏՐՅԱՆ.—14 հեկտար տեղական պարարտանյութով և 14 հեկտար քիմիական պարարտանյութով:

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Այդ գործի վրա կանա՞յք եմ աշխատում, թե տղամարդիկ:

ԱՍՍՏՐՅԱՆ.—Առայժմ միայն տղամարդիկ են աշխատում :
Ընկերներ, ինչպես զիտեք, ընկեր Ջաբել Բուրադյանը, վոր
այսօր նստած է այստեղ, իր լավ աշխատանքի շնորհիվ մի քանի
ամիս սրանից առաջ նստել էր մեր սիրելի առաջնորդ ընկեր
Ստալինի կողքին :

Յես այժմ խոսք եմ տալիս աշխատել այնպես, վոր 1936 թ.
անսլալման տեսնեմ մեր մեծ առաջնորդ ընկ. ՍՏԱԼԻՆԻՆ : Յես
խոսք եմ տալիս 148 կիլոյի փոխարեն հավաքել 180 կիլո (ծա-
փեր) :

ՉԱՅՆ ՏԵՂԻՑ.—Յերկու ձեռքով չանափելը քանի՞ հոգու յես
սովորեցրել :

ԱՍՍՏՐՅԱՆ.—15 հոգու : Յեվ պետք է ասել, վոր յերկու
ձեռքով չանափելը դժվար չէ :

Կեցցե՛ մեր մեծ առաջնորդ ընկեր ՍՏԱԼԻՆԸ (բուռն ծա-
փեր) :

ԸՆԿ. ԻՍՄԱԿԼՈՎ Ի ՃԱՌԸ

Վեդու շրջանի Ավշար գյուղի Զափարիճեյի անվան կոլտնտե-
սուբյան նախագահ

Ընկերներ, 1935 թվին բամբակի ցանքն սկսելուց առաջ յես
կազմակերպչական աշխատանքը դրի իր բարձրության վրա : Ա-
ռանձին հողամասերին կցեցի առանձին բրիգադներ : Գյուղգոր-
ծիքները նույնպես ժամանակին վերանորոգեցինք : 44 հեկտար
պարարտացրինք քիմիական պարարտանյութով : Մեքենատրակ-
տորային կայանը բամբակի առաջին վարը կատարեց բավականին
խնամքով, 18—20 սանտիմետր խորությամբ : Մենք անցյալ տարի
կիրառեցինք նաև կրկնավարը և բամբակի ցանքի տակ դրված
60 հեկտարը վարեցինք յերկրորդ անգամ :

1935 թվին ջրի պահասն զգալի չափով աղբեց մեր դաշտերի
բերքատվության վրա :

Առանձին հողամասեր ջրի պահասություն են զգացել, վորի
հետևանքով հեկտարից մենք ստացանք 16 ցենտներ բամբակ,
մինչդեռ կարող եյինք 20 ցենտներ ստանալ :

1935 թվին մենք 4—5 անգամ քաղհանել ենք մեր բամբակի
դաշտերը, վորը տվեց լավ արդյունք : Շնորհիվ նախազգուշա-

կան աշխատանքի, մենք կարողացանք մեր դաշտերն աղատել չոր հիվանդութիւնից:

Մեր բամբակի բերքատուլութեան բարձրացմանը վոչ նվազ ոգնեցին քեթմենները: Մեր բոլոր բրիգադներն ել քեթմենով աշխատեցին: Այս տարի մենք պետք ե արժատացնենք քեթմենի դործածութիւնը:

Բամբակի նոսրացումը կատարել ենք 2—3 անգամ, առաջին անգամ՝ 10 սանտիմետր հեռավորութեամբ, իսկ յերկրորդ անգամ՝ 25 սանտիմետր:

1936 թվին բամբակի բերքատուլութիւնը բարձրացնելու համար մենք կատարել ենք մի շարք նախապատրաստական աշխատանքներ: Սկսել ենք ամբողջ աղբը դաշտ տեղափոխել: Միայն փետրվարի 5-ին մենք կարողացանք դաշտ տեղափոխել 35 ֆուրգոն աղբ, փետրվարի 6-ին՝ 40 ֆուրգոն, 7-ին՝ 44, 8-ին՝ 52 ֆուրգոն: Ինչպես տեսնում եք, քանի գնում ե, քանակը բարձրանում ե:

Ընկերներ, յես այժմ խոստանում եմ այս տարի այնպես լավ մշակել բամբակը, վոր միջին հաշվով յուրաքանչյուր հեկտարից ստացվի 22 ցենտներ, իսկ առանձին հողամասերից՝ 30 ցենտներ (ծափեր):

ԸՆԿ. ԱՆԴ. ԽԱԶԱՏՐՅԱՆԻ ՀԱՌԸ

Հոկտեմբերյան շրջանի Բամբակաշատ գյուղի «Փարոս» կոլտնտեսության բրիգադիր

Ընկերներ, թույլ տվեք Հոկտեմբերյան շրջանի Բամբակաշատ գյուղի կոլտնտեսականների անունից վողջունել Հայաստանի չորս բամբակացան շրջանների ստախանովականներին:

Ընկերներ, մեր կոլտնտեսութիւնը վոչ մի տարի այսպիսի հաջողութիւններ չեր ունեցել, բայց մենք չենք բավականանում յեղածով. մենք այդ հաջողութիւնները պետք ե կրկնապատկենք ու յեռապատկենք:

Ընկերներ, յես ուզում եմ մի քանի թվական տվյալներով ցույց տալ 1935 թվի մեր հաջողութիւնները: 1934 թվին ցանել ենք 444 հեկտար բամբակ, վորից ստացել ենք 447 տոնն բամբակ, իսկ 1935 թվին դարձյալ 444 հեկտար բամբակից ստացել ենք 570 տոնն, յուրաքանչյուր հեկտարից 14 ցենտներ:

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Դա միջինն ե:

ԽԱԶԱՏՐՅԱՆ.—Այո՛ (ծափեր):

1934 թվին մեր կոլտնտեսութեան ընդհանուր յեկամուրը յեղել ե 356·000 ուրբի, իսկ այս տարի՝ 1·430·256 ուրբի (ծա-

փեր): Աշխուրին անցյալ տարի վճարել ենք մթերայինի հետ միասին՝ 1 ռ. 67 կ., վորից կանխիկ դրամ՝ 90 կոպեկ: Այս տարի աշխուրի դիմաց մենք վճարել ենք 9 ռ. 24 կոպ., վորից կանխիկ դրամ՝ 8 ռ. 44 կոպեկ (ծափեր):

Մեր անասունների թիվը նույնպես աճել է: Աճը 1934 թվի համեմատությամբ կազմում է 200 տոկոս:

Այս տարի ցրտահերկ պետք է կատարելինը 144 հեկտար, վորից իմ բրիգադը՝ 58 հեկտար: Առայժմ յես կատարել եմ 28 հեկտար:

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Նշանակում եմ քիզադը հետ է մնում:

ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ.—Ընկեր Խանձյան, իմ ամբողջ հողը պատրաստ է: Բացի այդ, մենք մեր հողը մաքրել ենք նաև քարերից, քարակույտերից և այլն:

Մեզ այս տարի պլան է տրված 6000 ֆուրգոն տեղական դոմադը տեղափոխել դաշտ. մենք արդեն տեղափոխել ենք 3000 ֆուրգոն:

ԳՈՒԼՈՅԱՆ.—Հնարավորություն կունենա՞մ 6000-ը կատարելու:

ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ.—Այո՛, ընկ. Գուլոյան: Իմ բրիգադի պլանն է 700 ֆուրգոն. մենք արդեն տեղափոխել ենք 380 ֆուրգոն և խոսք ենք տալիս մինչև 1000 ֆուրգոնի հասցնել (ծափեր):

Ընկերներ, յես 1932 թվից յեղել եմ բրիգադեր: Առաջին տարին յես մեկ հեկտարից տվի 7 ցենտներ բերք, 1934 թվին՝ 12 ցենտներ, իսկ 1935 թվին՝ 17 ու կես ցենտներ: Ուրեմն ամեն տարի բերքատվությունն ավելացրել եմ 5 ցենտներով: Դրան խոչոր չափով նպաստեց բամբակի խտությունը: Յես գտնում եմ, վոր պետք է պաշտպանենք բամբակի խտությունը:

ՀԱՐՅ.—Ձեզ մոտ ինչպիսի՞ հոգեր են:

ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ.—Մեզ մոտ կան և՛ ավազային, և՛ կավային հողեր: Ընկերներ, յես այս տարի այնպիսի բամբակ եմ մշակել, վոր բամբակի դաշտն ուղղակի արջանոց էր (ծափեր և ծիծաղ):

Ընկերներ, ի՞նչ արի, վոր յես 1934 թվի 12 ցենտների փոխարեն 1935 թվին ստացա 17 ու կես ցենտներ: Առաջին հերթին բրիգադների, ողակների և կոլտնտեսականների ճիշտ բաժանում կատարեցի, դաշտային մասերը լավ կազմակերպեցի: Մյուս կողմից՝ մեր ՄՏԿայանը զարնան վարը լավ կատարեց՝ պահպանե-

լով 20—22 սանտիմետր խորություն: Մենք անցյալ տարի վորոշ քանակությամբ քեթմեններ ստացանք, բայց լրիվ չափով չբավարարվեցինք: Եթե այս տարի մեր ամբողջ բրիգադներն ապահովվեն քեթմեններով, մենք ավելի լավ արդյունքների կհասնենք:

Այժմ, ընկերներ, յես խոսք եմ տալիս իմ 58 հեկտար հողից տալ այնքան բերք, վորքան Վաղպատի չրջանի Ջաֆարբատ գյուղի կոլտնտեսությունը խոստացավ (բուռն ծափեր):

Յես չեմ մոռանա մեր չրջանային ակտիվի խորհրդակցությունը տված իմ խոստումը, այն է՝ հեկտարից տալ 30 ցենտներ բամբակ (ծափեր):

ԸՆԿ. Ա.Լ. ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԻ ՃԱՌԸ

Ղափարլույի ՄՏԿայանի ավագ-ագրոնոմ

Ընկերներ, կուսակցությունը խնդիր է դրել մեր առաջ՝ բարձրացնել բերքատվությունը: Ինչպիսի՞ նախադրյալներ է հարկավոր ստեղծել՝ բարձր բերք ստանալու համար: Նախ՝ վարը: Մենք այս տարի արդեն ունենք 2500 հեկտար աշնանավար:

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Ընդամենը քանի՞ հեկտար է մեր պլանը:

ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ.—4950 հեկտար:

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Նշանակում է, 2500 հեկտարը քիչ է:

ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ.—Ընկեր խանջյան, վարը մեզ մոտ արդեն սկսվել է: Մենք մեր բոլոր խորհրդակցություններում խնդիր ենք դրել կոլտնտեսականների առաջ՝ աշնանավարը հերկել յերեք անգամ, իսկ դարձնալարը՝ յերկու անգամ: Կարծում եմ, վոր մենք կկարողանանք կատարել այդ:

Մոսկվայում ընկեր ՄՏԱԼԻՆԸ հարցրեց ընկեր Ֆայզուլայե-վին, թե՝ «Ի՞նչ արիք դուք, վոր կարողացաք այդպիսի բարձր բերք ստանալ»: Ընկ. Ֆայզուլայեվը պատասխանեց, վոր բարձր բերքն ստացվել է չնորհիվ այն բանի, վոր նրանք մի քանի վար են կատարել. յերկու անգամ վարել են, յերրորդ անգամ կրկնավար են կատարել, այնուհետև պարարտացրել են հողը և մեկ անգամ ևս վարել: Յեթե մենք այս տարի կարողանանք վա-

րել յերեք անգամ, ապա դա մի մեծ քայլ կլինի դեպի առաջ՝ բերքատվությունը բարձրացնելու գործում:

Այս տարի մենք պետք է վորոչ փափուխություններ կատարենք ևս գրողականների մեջ, վորպեսզի կարողանանք բարձրացնել բերքատվությունը:

Մեր շրջանում շարամեջ ցանքերը տվել են 7 ցենտներ բերք, իսկ Սրաշատ գյուղում՝ 13 ցենտներ: Սա նշանակում է, վոր բերքատվությունը կախված է վոր միայն հողի վորակից: Դրա համար էլ մեքենատրակտորային կայանը վորոչեց այս տարի, յեթե վոր 100, ապա դոնե 80 տոկոսով մեքենայացնել աշխատանքները (ծափեր):

Ընդդիմադրել դրան, նշանակում է հասկանալ բարձր բերք ստանալու խնդիրը: Հենց այսպես պետք է դնել հարցն ագրո-անձնակազմի առաջ: Անհրաժեշտ է կատարել Հողօրդկոմատի տված պլանը, պարզաբանել այդ հարցերն այն կոլտնտեսական-ներին, վորոնք թերազնահատում են մեքենայացումը: Ագրոանձ-նակազմը պետք է ողնի կոլտնտեսականներին՝ տիրապետելու տեխնիկան, վորպեսզի, ինչպես ընկեր Ստալինն է ասել, «թամբենք տեխնիկան և առաջ մղենք այն, նրանից ստանալով առավե-լագույն ոգուտը»:

ՁԱՅՆԵՐ ՏԵՂԵՐԻՑ.—ձի՛շտ է, մի՛շտ է (ծափեր):

Յես խոսք եմ տալիս բոլոր դեպքերում ոգտագործել քեթմենները (բուռն ծափեր): Յես լիազորված եմ այսպես խոսելու, վորովհետև գիտեմ մեր կոլտնտեսություններում յեղած տրամադրությունը (ծափեր):

ՁԱՅՆԵՐ.—ձի՛շտ է, մի՛շտ է:

ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ.—Հողօրդկոմատը պետք է այստեղ պարտավորություն ստանձնի՝ քեթմեններ տրամադրելու մեզ: Յես կարծում եմ, վոր շարքերի միջև ընկած տարածությունը պետք է հավասար լինի 60 սանտիմետրի, իսկ տունների միջև յեղած տարածությունը՝ 20 սանտիմետրի:

Այսոր «Խորհրդային Հայաստանում» մենք կարգացրինք 38 կոլտնտեսականների դիմումը՝ հասցեյադրված ընկ. Բերիային: Այդ դիմումի մեջ նրանք խոսք են տալիս հեկտարից ստանալ 30 ցենտներ բամբակ: Յես կարծում եմ, վոր մեր առաջավոր կոլտնտեսությունները պետք է միանան այդ դիմումին:

ԿՈՒՐՂԻՆՅԱՆ.—Բոլորս պետք է միանանք:

Խոսք եմ տալիս այս տարի մեր շրջանում հեկտարից ստանալ միջին հաշվով 15 ցենտներ բամբակ (ծափեր):

ԸՆԿ. ՅԵՐ. ՂԱՐԻԲՅԱՆԻ ՃԱՌԸ

Վաղարշապատի վերին հաքուևարիս գյուղի «Կոմունիզմի ընտանիք» կոլտնտեսության բրիգադիր

Ընկերներ՝, յես այստեղ ուղղում եմ պատմել, թե ինչպես կատարեցի իմ խոստումը: Յես խոստացել էյի հեկտարից տալ 16 ցենտներ, տվել եմ 16,9 ցենտներ: Բայց այդ հաջողութունը մեր ընդհանուր հաջողութունների ֆոնի վրա խղճուկ ե յերևում: Յես չկարողացա 16,9 ցենտներից ավելի տալ: Չկարողացա նրա համար, վորովհետև այն ագրոմիջոցառումները, վորոնց մասին խոսվեց այստեղ՝ այս տարի բերքը բարձրացնելու համար, անցյալ տարի չկատարեցինք:

Ի՞նչ ենք արել այս տարի: Այս տարի, ընկերներ՝, առանց հպարտանալու յես պետք ե ասեմ՝ խոշոր աշխատանք ենք ձեռնարկել: Դուք գիտե՞ք, վոր մենք էյինք առաջինը, վոր Հայաստանում հայտարարեցինք ստախանովյան տասնորյակ: Ստախանովյան տասնորյակին չորս որ կոլտնտեսականները կայարանից քիմիական պարարտանյութ էյին տեղափոխում, իսկ վեց որվա ընթացքում մենք դաշտ տեղափոխեցինք 1640 սայլ և 36.000 քթոց

աղբ: Անցյալ ամսի 6-ին յես նամակ ստացա «Կրեստյանսկայա Գաղետա» թերթից՝ կոլտնտեսականների համաթիութենական յերկրորդ համագումարի տարեգարձը հավերժացնելու վերաբերյալ: Այդ կապակցությամբ մեր կոլտնտեսության ընդհանուր ժողովը վորոշեց չբավականանալ այդ տասնորյակով և հայտարարել ստախանովյան հնգորյակ: Յեմ պետք ե ասեմ, վոր այս հնգորյակի հաջողութուններն ավելի մեծ էյին, քան ստախանովյան առաջին տասնորյակինը: Անցյալ տարի այս ժամանակ վոչ մի սայլ, վոչ մի քթոց աղբ չէյինք փոխադրել դաշտ և վոչ մի հեկտար չէյինք պարարտացրել:

Ընկերներ՝, ինչպե՞ս ենք նախապատրաստվում համաթիութենական ստախանովյան որվան: Նախքան իմ այստեղ գալը, մենք գումարել ենք սկսելի նիստ, վորտեղ քննության ենք առել ամսի 11-ի որվա նախապատրաստությունը: Մենք ունենալու յենք շրջիկ խանութներ. հացը և ջուրը տեղափոխելու ամբողջ աշխատանքը կազմակերպել ենք. յուրաքանչյուր բրիգադին առանձին մարդիկ են կցված, վորպեսզի որը ցուրտ լինելու դեպքում կրակ վառեն: Այդ որը մենք պետք ե 20.000 քթոց աղբ տեղափոխենք դաշտ: Պետք ե ասեմ, վոր մեր գյուղում ընդհանրապես գոմաղբը քիչ ե, և մենք տեղափոխում ենք գյուղի հին փլատակների հողերը, վորը չափազանց խոշոր նշանակութուն ունի մեր արտերը պարարտացնելու համար:

Այս ստախանովյան հնգորյակը, վոր մենք հայտարարել էյինք, միազամայն նման եր աշնան չանաքին, յերբ գյուղում վոչ վոք չեր մնում:

Ընկերներ՝, չատ լալ ե, վոր մեր «Կոլխոզ ֆրոնտ» թերթը տպագրեց Թուրքմենստանի բամբակագործների 4—5 անգամ վար անելու փորձը: Բանն այն ե, վոր այդ փորձը մեզ մոտ ել կիրառենք՝ այս տարի բարձր բերք ստանալու համար:

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Ճիշտ ե:

ՂԱՐԻԲՅԱՆ.—Յեթե վոչ 4—5 անգամ, գոնե 3 անգամ պետք ե վարենք: «Սորհրդային Հայաստան»-ում գրված ե, վոր պետք ե «հիմիկվանից ծափալել վարը բամբակի դաշտերում և Ուղբեկըստանի անվանի մարդու՝ Դիշիբայելի նման հողը վարել մի քանի անգամ»:

Յես կարծում եմ, վոր իսկույն պետք ե սկսենք վարը. և բոլոր վերանորոգված արակտորները դաշտ դուրս բերենք:

Այժմ մեքենաները մասին: Մենք չունենք չարքացան և սրսկիչ մեքենա, մինչդեռ բոլորիդ հայտնի յե, թե չու հիվանդութիւնն ինչպիսի մեծ չարիք ե մեղ համար: Դրա դեմ պետք ե լուրջ, հափաղանց կազմակերպված պայքար մղել:

Ընկերներ, մի քանի խոսք տրակտորային կուլտիվացիայի մասին: Պետք ե ասել, վոր տրակտորային կուլտիվացիան հափաղանց մեծ արդիւնք ե տալիս, դրա համար պետք ե մեր բոլոր կուտնտեսութիւնները լայնորեն ընդառաջեն բամբակի մեքենայական մշակմանը:

Ընկերներ, յեա վերջացնում եմ: Մենք վորոշել եյինք յուրաքանչյուր հեկտարից ստանալ 17 ցենտներ, բայց ընդհանուր ժողովում այդ թիւը հասցվեց 20 ցենտների, իսկ իմ բրիգադը պարտավորվեց տալ միջինը 30 ցենտներ, իսկ առանձին ողակներից՝ 40 ցենտներ (ծափեր): Յեա իմ հերթին մրցման եմ կանչել Վաղարշապատի շրջանից Զարեկ Բուդաղյանին, Զավեն Վոսկանյանին և Ղամարլույի շրջանից՝ ընկեր Հովհաննես Շահբաղյանին:

ԸՆԿ. ՎԱՐԴՈՒՇ ՇԱՀԻՆՅԱՆԻ ՃԱՌԸ

Ղամարլույի շրջանի Գալարա գյուղի Ղուկաս Ղուկասյանի անվան կոլտնտեսության բամբակ հավաքող

Ընկերներ, յեա կպատմեմ այն մասին, թե յեա ինչպե՞ս եմ կազմակերպել իմ աշխատանքը գարնանացանի սկզբից մինչև բերքահավաքի վերջը: Քաղհանի աշխատանքների ժամանակ մեզ քաղհանի 800—840 քառակուսի մետր նորմա տվին, մինչդեռ յեա քաղհանում եյի որական 2540 քառակուսի մետր (ծափեր):

ԳՈՒԼՈՅԱՆ.—Վարակն ստուգվա՞ծ ե, քե վոչ:

ՇԱՀԻՆՅԱՆ.—Այո՛, ստուգում եր մեր ագրոնոմը:

ԳՈՒԼՈՅԱՆ.—Յեվ գտալ միանգամայն լա՞վ:

ՇԱՀԻՆՅԱՆ.—Այո՛: Յեա պետք ե ասեմ, վոր քաղհանի վորակը լավ եր վոչ միայն ինձ մոտ, այլև իմ ամբողջ ողակում: Միայն թե նրանք ավելի քիչ եյին քաղհանում, յուրաքանչյուրը 1200 քառակուսի մետր: Դրանով, իհարկե, մենք չենք կարող բավարարվել: 800 քառակուսի մետրի վոխարեն մենք պետք ե

տանք 2500, իսկ 2500-ի փոխարեն՝ 3000-ական քառակուսի մետր:
ԽԱՆՁՅԱՆ.—Ինչո՞վ ե՞ք դուք փաղեհանում:

ՇԱՀԻՆՅԱՆ.—Ուրազով: Իմ ողակը, վոր բաղկացած է վեց կանանցից, ուներ 4 հեկտար բամբակի ցանք: Յուրաքանչյուր հեկտարից մենք ստացանք 24-ական ցենտներ բամբակ: Բայց յես ունեմ մի հեկտար ևս, վորից ստացել եմ 30 ցենտներ:

Բերքահավաքի ժամանակ չանաքի որական նորման մոտ 35 կիլո յեր, բայց յես միջին հաշվով որական հավաքում եյի 105 կիլո, իսկ յերբեմն ել նույնիսկ 125 կիլո: Ամբողջ բերքահավաքի ընթացքում յես հավաքել եմ 4000 կիլո բամբակ: Իմ հավաքած ամբողջ բամբակն ընդունվել է վորպես ընտիր տեսակի:

Յես խոսք եմ տալիս, վոր 1935 թվականին յուրաքանչյուր հեկտարից ստացած 18 ցենտներ բամբակի փոխարեն, մենք 1936 թվականին յուրաքանչյուր հեկտարից կհավաքենք 25 ցենտներ, իսկ իմ ողակը կհավաքի 30 ցենտներ:

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Վորքա՞ն փող ես ստացել դրա դիմաց:

ՇԱՀԻՆՅԱՆ.—Ստացել եմ 2330 ռուբլի (ծափեր): Յես ունեմ 218 աշխոր:

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Լավ ե, շատ լավ ե:

ՇԱՀԻՆՅԱՆ.—Այնուհետև յես ուզում եմ ասել, վոր 1936 թվականին մեր նորմաները չպետք է մնան նույնը, ինչ վոր յեղել է 1935 թվականին: Ինչպես քաղհանի, այնպես և բերքահավաքի նորմաները պետք է բարձրացվեն: Յես խոսք եմ տալիս 1936 թվականին ե'լ ավելի լավ պայքարել բարձր բերքի համար: Ընկերներ, իմ կարծիքով, դեռ բավական չեն այն, վոր մենք պայքարում ենք միայն կոլտնտեսականների նյութական բարեկեցության բարելավման համար: Սա դեռ բոլորը չեն: Մենք պետք է նաև ոգնենք մեր յերկրի պաշտպանունակության ամրացմանը: Դուք հավանորեն կարդացել եք ընկ. Մոլոտովի վերջին ճառը և գիտեք, թե խաղաղության գործին և մեր շինարարությանն ինչպես են սպառնում զանազան իմպերիալիստական յերկրներ: Յես առաջարկում եմ, վոր բամբակացան չորս շրջանների մեր այս հավաքը գնի չորս ինքնաթիռ և հանձնի դրանք մեր Կարմիր բանակին (բուռն ծափեր):

Սրանով յես վերջացնում եմ: Կեցցե՛ մեր սիրելի առաջնորդ ընկեր ՍՏԱԼԻՆԸ (բոլորը վառֆի յեն կանգնում. ուռանք, բուռն ծափեր):

ԸՆԿ. ԲԱԲԳԵՆ ՇԱՀՈՅԱՆԻ ՀԱՌԸ

Վաղարշապատի մեքենատրակտորային կայանի գյուղատնտես

Ընկերներ, թույլ տվեք Վաղարշապատի շրջանի սոցիալիստական դաշտերի ճարտարապետների կողմից վողջունել կուսակցության և կառավարության ղեկավարներին և այստեղ հավաքված ստախանովականներին (ծափեր):

Ընկերներ, յես ուզում եմ խոսել միջլարձային տարածության մասին: Այստեղ մի քանի ընկերներ կտրուկ կերպով շեշտում եյին, վոր 50 սանտիմետր միջլարձային տարածության վրա կատարված ցանքը վնասարարություն է: 1933 թվին ել նույնն եյին ասում, բայց մենք Ջաֆարբատի կոլտնտեսությունով կարողացանք ցանել 50 սանտիմետրի վրա և վատ արդյունք չստացանք:

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Տրակտորայի՞ն կուլտիվացիա յե՞ք կատարել, քե՞ն ձիու:

ՇԱՀՈՅԱՆ.—Զիու կուլտիվացիա:

Ընկերներ՝ իմ մի քանի տարվա փորձերն ապացուցեցին, Վոր 60 սանտիմետրից ավելի միջլարքային տարածութունն թողնելու դեպքում՝ պակաս բերք ենք ստանում:

ՀԱՐՑ ՏԵՂԻՑ.—Ինչո՞ւ համար:

ՇԱՀՈՅԱՆ.—Վորովհետև բամբակենին ճյուղավորվում է:

ՏԵՂԻՑ.—Յեքե լավ մշակվի, չի՞ նյուղավորվի:

ՇԱՀՈՅԱՆ.—Վո՛չ, կճյուղավորվի:

Այժմ խոսեմ ջրի մասին: Կոլտնտեսություններից շատերը գտնում եյին, Վոր ծաղկի ժամանակ չի կարելի ջրել, իսկ մենք կարողացանք հասկացնել, Վոր միայն ջրել հողերում չի կարելի ջրել: № 915 սերմի բամբակենին ծաղկման շրջանում ջուր ե պահանջում:

ՁԱՅՆԵՐ ՏԵՂԵՐԻՑ.—Ճիշտ ե:

ՇԱՀՈՅԱՆ.—Ջաֆարբատում ընկ. Վերաբ Սարգսյանը դրա չնորհիվ կարողացավ յուրաքանչյուր հեկտարից 20,3 ցենտներ բերք ստանալ:

Մի քանի խոսք ել մնասատունների դեմ մղած պայքարի մասին:

Ընկերներ՝, պետք ե ասել, Վոր մեր կոլտնտեսություններից շատերն անցյալում թերազնահատում եյին պոլիսուլֆիտը: Սակայն մենք այն դործածեցինք 1935 թվին և լավ արդյունքի հասանք:

ՁԱՅՆ ՏԵՂԻՑ.—Բայց ինչո՞ւ սերմերը խառնեցիք, այդ մասին ասա:

ՇԱՀՈՅԱՆ.—Դա մեր մեղքը չի յեղել:

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Այնուամենայնիվ, դուք պարտավոր եք հսկել, վորպեսզի այդպիսի բան չկատարվի: Դրանով դուք հարվածում եք մեր մյուս կոլտնտեսություններին: Դուք պատասխանատու չեք դրա համար: Այժմ ասեք—այս տարվա համար ի՞նչ եք մտածում, նորից կխառնե՞ք, քե վոչ:

ՇԱՀՈՅԱՆ.—Վո՛չ, չենք խառնի: Նկատի ունենալով այն ենտուղիաղմը, Վոր կա մեր կոլտնտեսականների մեջ, կարող ենք խոսք տալ, Վոր յուրաքանչյուր հեկտարից այս տարի կտանք 22 ցենտներ:

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Ինչո՞ւ վոչ 25: Ուրիշները խոստանում են տալ 25 ցենտներ:

ՇԱՀՈՅԱՆ.—Մենք կոլտնտեսականների հետ վորոչել ենք 22 ցենտներ տալ, բայց լավ կաշխատենք և յուրաքանչյուր հեկտարից կտանք 25 ցենտներ (ծափեր):

Կեցցե՛ք՝ համաշխարհային պրոլետարիատի և մեր կուսակցության առաջնորդ ընկ. ՍՏԱՆԻՆԸ (բուռն, յերկարատև ծափեր):

Կեցցե՛ք՝ Անդրյերկոմի քարտուղար ընկ. ԲԵՐԻՍՆ (բուռն ծափեր):

ԸՆԿ. ՀԱՐ. ՄԻՆԱՍՅԱՆԻ ՃԱՌԸ

Վեդու ՄՏԿայանի վնասատուների դեմ պայքարող
գյուղատնտես

Ընկերներ՝, թույլ տվեք վողջունելու բամբակագործության
ասպարիզում աշխատող ստախանովականներին:

Նախ և առաջ ուզում եմ խոսել այն մասին, թե ինչպիսի
պայքար ենք մղել մենք բամբակի չող հիվանդության դեմ: Մենք
1935 թվին ցանել էինք 1217 հեկտար բամբակ, վորը տվել է
ավելի լավ արդյունք, քան 1934 թվին: Չորի դեմ պայքարն ամ-
բողջապես տարվել է պոլիսուլֆիտի սրտկամով: Սրտկամած պո-
լիսուլֆիտն ամբողջապես կաշոմ է բամբակի տերևներին և տա-
լիս է մեծ արդյունք: Յես այդ փորձը կատարեցի մի հեկտարի
վրա և յեկա այն յեղրակացության, վոր չորի դեմ պոլիսուլֆի-
տի միջոցով պայքարն ամենահաջողն է:

ՁԱՅՆ ՏԵՂԻՅ.—Յերբ բամբակեին ծաղկած է, պոլիսուլ-
ֆիտի սրտկամն ի՞նչպես է անդրադառնում ծաղկի վրա:

ՄԻՆԱՍՅԱՆ.—Յես այդ փորձը չեմ կատարել:

ԽԱՆՁՅԱՆ (Հարց տվողին).—Դուք փորձել ե՞ք, ինչպե՞ս է
անդրադառնում:

ՏԵՂԻՅ.—Վատ է անդրադառնում:

ՄԻՆԱՍՅԱՆ.—Կա մի վնասատու ևս,—դա կարագրինան է:
Բամբակվարչությունը մեզ հրահանգել է կարագրինայի դեմ
պայքարել փարիզյան կանաչի միջոցով, սակայն փարիզյան կա-
նաչն այն եֆեկտը չի տալիս, ինչ վոր պետք է: Մենք փարիզ-
յան կանաչը սրտկելուց հետո ստիպված յեղանք դարձյալ ձեռքով
հավաքել այդ վնասատուներին:

Այժմ յես կխոսեմ 1936 թվի մեր անելիքների մասին:

Բամբակի տակ յեղած տարածությունները պարարտացրել
ենք 100 տոկոսով: Հավաքված գոմաղբը դաշտ դուրս բերելու
համար մենք մեր ամբողջ տրանսպորտը վորքի յենք հանել:

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Վո՞ր գյուղերին եք սպասարկում:

ՄԻՆԱՍՅԱՆ.—Վեղու շրջանի դաշտային գյուղերին, հարկ
յեղած դեպքում նաև լեռնային շրջաններին: Բացի այս, մենք
կազմակերպել ենք ագրոխմբակներ, ուր ընդգրկված են 30—40
բրիգադիներ ու կուսակցական կազմակերպիչներ: Ունեցել ենք
5 ագրոդրոյց՝ ագրոկանոնների մասսայականացման նպատա-
կով:

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Ձեր ջրային ցանցը շատ վատ դրուքյան մեջ է.
առուները ձեր շրջանում լցված են տիգմով, վորի պատճառով ա-
հագին ֆանակուքյամբ ջուր եք կորցնում. յես հարցնում եմ,
ի՞նչ եք անում դուք այդ առուները մաքրելու համար:

ՄԻՆԱՍՅԱՆ.—Այդ մասին ավելի լավ է դիրեկտորն ասի:

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Տեսնո՞ւմ եք, նշանակում է այդ գծով դուք աշ-
խատանք չեք տանում:

ՄԻՆԱՍՅԱՆ.—Մենք աշխատանք տանում ենք, սակայն յես
այդ մասին չեմ ուզում խոսել, քանի վոր դիրեկտորն այստեղ
յելույթ կունենա և կասի:

Յես խոսք եմ տալիս 1936 թվի բերքահավաքին տալ հեկտա-
րից 15 ցենտներ բամբակ, իսկ կոլտնտեսությունը կտա 20 ցենտ-
ներ:

ԸՆԿ. ԱՄԲՐՈՒՄՈՎԻ ՃԱՌԸ

Սերմնաբույժ գյուղատնտես

Յուրաքանչյուր կոլտնտեսական դիտե, թե բերքատուության բարձրացման համար ինչ խոշոր նշանակություն ունի բամբակի տեսակավոր, մաքուր սերմացուն, իսկ տեքստիլ արդյունաբերության համար՝ միատեսակ պրոդուկցիան, այսինքն՝ թելի յերկարությունը և բարակությունը:

Մինչև Հայաստանի խորհրդայնացումը մեզ մոտ ցանվել է խառը սերմ, այսպես ասած՝ գործարանային խառնուրդ, վորի մեջ կային բոլոր տեսակի սերմեր. այն ժամանակ ցանվում էր «Կինգ», «Նավրոցկի», «Կլեվելենտ», «Ռուսելս» և այլն:

Հայաստանի խորհրդայնացումից հետո մեր առաջ կարելի էր դառնալ խնդիր է դրվում՝ կարճ ժամանակամիջոցում հանել մեր դաշտերից այդ խառնուրդը և ցանել այնպիսի տեսակ (սորո), վորը համապատասխանի մեր հողային, ջրային, կլիմայական պայմաններին ու արդյունաբերության աճող պահանջներին:

Մենք յերկու տարում ազատեցինք մեր դաշտերն այդ խառնուրդից:

Վրաստանի և Ադրբեջանի փորձադաշտերից 1928 թվին բերինք «Կինգ» և «Նավրոցկի» տեսակի սերմերը, վորով Յերևանի գործարանն ապահովվեց տեսակավոր, մաքուր սերմացուով: 1929 թվին մենք փոխարինեցինք նաև Հոկտեմբերյանի գործարանի խառը սերմացուն: Դրա հետ միաժամանակ մեր կողմից դրված հետադոտական փորձերը Միջին Ասիայից ստացված № 169 և № 182 սելեկցիոն տեսակների վերաբերմամբ՝ հաջող արդյունքներ չտվին: Հետագայում փորձեր են դրված նույնպես Կիրովաբադի (Ադրբեջան) սելեկցիոն կայանից ստացված սերմերի (№№ 492, 114, 915, 246, 96 և այլն) վերաբերմամբ: Այդ սերմերից մենք կանգ առանք 915 և 246 համարների վրա, վորոնք իրենց վորակային ցուցանիշներով գերազանցեցին «Կինգ» և «Նավրոցկի» տեսակները:

ՁԱՅՆ ՏԵՂԻՅ.—Հայաստանի բոլոր շրջաններում հնարավոր է այդ տեսակները տարածել:

ԱՄԲՐՈՒՄՈՎ.—Այո՛, բոլոր շրջաններում: Այն ժամանակ, յերբ «Կինգը» տալիս է թելի յերկարություն 25—26 և 26—27 միլիմետր, 915 համարը տալիս է 28—29 միլիմետր: Յերբ «Նավրոցկին» տալիս էր 27—28 միլիմետր, 246 համարը տալիս է 29—30 միլիմետր թելի յերկարություն: Ինչպես տեսնում եք, այդ կարճ ժամանակամիջոցում մենք թելի յերկարությունը մեկ միլիմետրով բարձրացրել ենք:

Նույնը պետք է ասել մազմզուկների յելունքի (выход волокна) մասին: Այն ժամանակ, յերբ «Կինգը» տալիս էր 32—33 տոկոս յելունք, 915 համարը տալիս է 34—35,5 տոկոս, յերբ «Նավրոցկին» տալիս էր 31—33 տոկոս, 96 և 246 համարները տալիս են 33—33,5 տոկոս յելունք:

1935 թվին յելունքը (выход) յեղել է ցածր: Այս բացատրվում է 1935 թ. բացառիկ տաքությամբ և ջրի սակավությամբ, ինչպես չեչտեցին շատ կոլտնտեսականներ իրենց ճառերում, հայտնելով, վոր բամբակենին ջրել են մինչև 10 անգամ, բայց և այնպես բամբակենին ծարավ է մնացել: Այս խիստ տաքությամբ, վոր ունեցել ենք հուլիս, ոգոտոտ և սեպտեմբեր ամիսներին, ազդել են այդ յելունքի վրա:

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Բացասական, քե դրական:

ԱՄԲՐՈՒՄՈՎ.—Բացասական: № 915 սերմային ֆրակցիա-

ների 35 տոկոսի փոխարեն 1935 թվին ստացել ենք 34—34,5 տոկոս:

ՁԱՅՆ ՏԵՂԻՑ.—Խսկ № 246-ի⁹g:

ԱՄԲՐՈՒՄՈՎ.—№ 246-ից ալելի ցածր ենք ստացել՝ 31—32 տոկոս: Պետք է ասել, վոր 246 համարը մենք տալիս ենք հատկապես այն շրջաններին, վորտեղ ջուրը պակաս է, ինչպես որինակ՝ Վաղարշապատի գնման կայանի գյուղերին և Վեդու շրջանին: Յեւ պետք է ասեմ, վոր ջրով ապահովված տեղերում այդ տեսակը տվել է բարձր յեղունք: Որինակ՝ Հոկտեմբերյան շրջանի Սովետականի կոլտնտեսությունում այդ 246 համարը, վոր ջրվել է 9 անգամ, տվել է յեղունք 33 տոկոս:

ԿՈՒՐՂԻՆՅԱՆ.—Վն'չ, յեղել է 32 տոկոս:

ԱՄԲՐՈՒՄՈՎ.—Ընկեր Սուքիասյանն այստեղ է, և նա կասի ինչքան է յեղել:

ՍՈՒՔԻԱՍՅԱՆ (տեղից).—Առաջին տեսակը՝ 33 տոկոս, իսկ յերկրորդը՝ 32 տոկոս:

ԱՄԲՐՈՒՄՈՎ.—Այս բոլորն ասում են, վոր պետք է մեր ցանքերն իր ժամանակին ապահովենք ջրով, և պարզենք ջրի սխեմաներն ու նորմաները:

ԿՈՒՐՂԻՆՅԱՆ.—№ 915-ն ինչքան տվեց:

ԱՄԲՐՈՒՄՈՎ.—Պետք է ասել, վոր ջրի պատճառով այն ևս քիչ տվեց՝ 33—34 տոկոս:

Յերկրորդ պարտականությունը, վոր դրված է մեզ վրա, դա սերմֆոնդի վերանորոգման խնդիրն է: Ընդունված սխեմայով՝ սերմը դաշտում պետք է ոգտադործել 5 տարուց վոչ ալելի և հինգ տարուց հետո պետք է հանձնել Ձեթ-ոճառ գործարանին: Սերմի վերանորոգման համար ամեն տարի, մինչև 1934 թվին ստանում էյինք Վրաստանից և Աբրեջանից քիչ քանակությամբ առաջին ռեպրոդուկցիաների մաքուր տեսակավոր սերմեր, վորը բազմացնում էյինք Արբաթի գյուղախմբի սերմնաբուծական կոլտնտեսություններում և զտում էյինք Յերեանի գործարանում, պահպանելով նրանց մաքրությունը, բայց վորովհետև վերջին տարիներն Աբրեջանից ու Վրաստանից դժվար եր ստանալ այդ պահանջվելիք սերմերը, մենք Հայաստանում ձեռնարկեցինք սերմնաբուծական աշխատանքները և 1934 թվին Զաֆարաբադի սերմնաբուծական կոլտնտեսությունում կազմակերպեցինք տընկարան՝ ելիտնի մատերիալ ստանալու համար: 1935 թվին այդ

աշխատանքները տարել ենք յերեք սերմնաբուծական կոլտնտեսություններում և պետք է ասել՝ ունեցել ենք խոշոր թերություններ այն պատճառով, վոր Վաղարշապատի ՄՏԿ-ի կողմից լուրջ ուշադրություն չի դարձված այդ կոլտնտեսությունների վրա, լավ հողեր չեն հատկացված սերմնաբուծարաններին, բերքի հավաքման շրջանում գյուղատնտեսներին վերցրել են այլ աշխատանքի, վորի պատճառով առաջին ռեպրոդուկցիան Գոյգյումբեթի սերմնաբուծական կոլտնտեսությունում խառնվել է:

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Հակոբջանյանն այստե՞ղ է:

ՏԵՂԻՑ.—Այստեղ է:

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Դուք գրված եք ըստ էյուրօյան խոսելու. նկատի ունեցե՞ք, վոր ձեր յեյուրօյում այդ խնդրի մասին ընկ. Ամբրուսովին պետք է պատասխանեք:

ԱՄԲՐՈՒՄՈՎ.—ՄՏԿյանը հուլիս ամսին, բամբակի ծաղկելու շրջանում, պետք է մաքրեր 95 և բարձր տոկոս մաքրություն ունեցող բամբակի ցանքերը վոչ տիպիկ թփերից, մինչդեռ այդ աշխատանքները ՄՏԿ-ն տարել է սեպտեմբերի 27-ից մինչև հոկտեմբերի 28-ը: Այն գյուղատնտեսները, վորոնք պետք է գլխավորեյին բերքահավաքի աշխատանքները, սերմնաբուծական կոլտնտեսություններում դրադված էյին վերև հիշած թփերը մաքրելու գործով:

Ելիտային մատերիալը, առաջին և յերկրորդ ռեպրոդուկցիաները գործարան չուղարկվելու և այնտեղ այլ սերմերի հետ չխառնելու համար, ինչպես և առանձին մաքրելու համար, Յերեանի գործարանին կից պետք է կառուցվեր ՄՏԿ-ի ջինդուղը (վորը սերմազտիչ գործարան), վորը, դժբախտաբար, մինչև այժմ պատրաստ չի:

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Ինչո՞ւ պատրաստ չէ, ո՞վ պետք է պատրաստեր, դո՞ւք, թե ՄՏԿ-ն:

ԱՄԲՐՈՒՄՈՎ.—Շինությունը պետք է պատրաստեր տրեստը, իսկ մոնտաժը՝ Հողօդկոմատը: Մարտի մեկին պատրաստ կլինի:

Այսպիսով, սերմերի վերանորոգման հարցը մեզ մոտ պետք է համարել կանոնավորված:

Այժմ այն մասին, թե ինչ նախապատրաստական աշխատանք ենք տարել 1936 թվի սերմացույի համար: Առաջինն այն է, վոր 1935 թվին տեղում սերմացուն մաքրել են ձեռքով. դժբախտա-

բար, այդ դործն այնքան լավ չի տարված: Մաքրելու ժամանակ վոչ տիպիկ, վատորակ ու վտիտ սերմերի հետ միասին ջոկել են նաև առողջ ու տիպիկ սերմեր, վորոնց տոկոսը զանազան կոլտնտեսություններում հասնում էր 25—45-ի:

ԽԱՆՁՅԱՆ.—1935 թվին կատարված աշխատանքի մասին եք խոսում:

ԱՄԲՐՈՒՄՈՎ.—Այո՛, յես խոսում եմ 1936 թվի համար 1935 թվին կատարված նախապատրաստական աշխատանքների մասին: Վորպեսզի չկրկնվեն նման յերևույթներ, հողօդկոմատը ներկայումս պատրաստում է ետալոններ, այսինքն՝ սերմերի այնպիսի նմուշներ, վորոնք պետք է ընտրվեն ընդհանուր մասնայից: Ամբողջ պատրաստած սերմֆոնդը յենթարկվել է լաբորատորիական անալիզի. սերմացվի միջին ծլունակությունն է 85 և ավելի տոկոս:

Մեր հետևյալ աշխատանքը յեղել է բամբակի դաշտերը յենթարկել ապրոբացիայի՝ մասսայական սերմացու պատրաստելու համար:

ՄՏԿ-ներն այս աշխատանքների վրա հատուկ ուշադրություն չեն դարձրել, վորի համար շատ աննորմալ յերևույթներ են տեղի ունեցել:

Մեծ վեդու կոլտնտեսությունում ապրոբացիայի ընթացքում հայտաբերված էր միայն վեց հեկտար բամբակի ցանք՝ պիտանի սերմ պատրաստելու համար, վորտեղից սպասվում էր 50—60 ցենտներ բամբակ, այնինչ կոլտնտեսությունն այդ տարածությունից սերմացույի համար հանձնել է զնման կայանին մոտ 280 ցենտներ սերմացու բամբակ՝ խառնելով նրա հետ վոչ սերմային դաշտերից ստացած բամբակը:

Անհրաժեշտ է, վոր ՄՏԿ-ները լուրջ ուշադրություն դարձնեն ապրոբացիայի աշխատանքներին և սերմացվի համար ստացվելիք բամբակը հավաքեն ու առանձին հանձնեն զնման կայաններին՝ կցելով նրանց համապատասխան ետիկետներ և պասպորտներ:

Կոլտնտեսություններում շատ հաճախ զնման կայանից ստացած սերմացուն մեխանիկորեն խառնում են կերի հունդի հետ, վորպեսզի կարելի լինի խոսափել նման դեպքերից, հարկավոր է յուրաքանչյուր կոլտնտեսությունում բամբակի ցանքի ժամանակ ունենալ հատուկ պատասխանատու անձ, վորը սերմացուն

ստանա զնման կայանից, ստուգի, թե արդյոք համապատասխանում է սերտիֆիկատին, թույլ չտա, վոր սերմացուն ծույն ֆուրգոնում տեղափոխվի՝ կերի հունդի հետ, ստուգի տոպրակները, վոր լինեն մաքուր այլ բամբակի սերմերի մնացորդներից և ինքն էլ սերմերը բաժանի բրիգադիւրներին՝ ցանելու համար:

Վերջում յես պետք է նշեմ, վոր այն յերկու տեսակները, վորոնց վրա մենք կանդ ենք առել, վերջնական չեն: Մենք այդ դժով այս տարվանից կազմակերպելու յենք բուսական տեսակների վորձեր՝ հայտաբերելու այնպիսի տեսակ, վոր ավելի համապատասխան լինի մեր պայմաններին, ավելի բերքատու լինի, վնասատուների դեմ դիմացկուն և համապատասխան տեքստիլ արդյունաբերության պահանջին:

Յես համոզված եմ, ընկերներ, վոր յեթե մենք սերմնաբուծության դործը դնենք առողջ հիմքերի վրա, և լրիվ կիրառենք բոլոր ագրոկանոնները, մենք կկատարենք ընկեր Խանջյանի խոստումը, վոր նա տվել է ընկեր Ստալինին (ծափեր):

ԸՆԿ. ՎԻՐԱԲ ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ ՃԱՌԸ

Վաղարշապատի շրջանի Զափարաբադ գյուղի «Աշխատանք» կոլտնտեսության բրիգադիր

Զափարաբադի կոլտնտեսությունը 1935 թվականին ցանեց 75 հեկտար բամբակ և յուրաքանչյուր հեկտարից միջին հաշվով ստացավ 18,3 ցենտներ բամբակ: Մենք տվել ենք 7 տոկոս բարձր և 92 տոկոս միջին տեսակի բամբակ:

Իմ բրիգադը ցանել էր 16 հեկտար բամբակ: 10 հեկտարի վարը մենք կատարել էինք աշնանը, իսկ 6 հեկտարինը՝ դարնանը: Բացի այդ, մենք ճիշտ ինտերվալներ պահպանեցինք շարքերի միջև: Դրա հետևանքն այն յեղավ, վոր մեր բրիգադը միջին հաշվով ստացավ հեկտարից 23 ցենտներ բամբակ: Դրան զուգընթաց, մեզ հաջողվեց կրճատել ցանքի ժամկետները: Յեթե առաջ մենք ցանքը կատարում էինք 10 որվա ընթացքում, ապա 1935 թվականին կատարեցինք 5 որում: Մեր աշխատանքի փորձը ցույց է տալիս, վոր ինչքան ավելի քիչ ժամանակ ենք ծախում մեկ ցանքի համար, դրա հետևանքով այնքան ավելի յե բարձրանում բերքատվությունը: Ցանքի ժամկետների կրճատումը բերքատվությունը բարձրացնում է առնվազն 20 տոկոսով:

Քաղհանի աշխատանքները նույնպես մենք կատարել ենք վորակապես բարձր: Առաջ մեր բրիգադը կատարում էր 4—5 քաղհան, իսկ 1935 թվականին կատարեց 6—7 քաղհան:

Այժմ՝ ցանքերը ջրելու մասին: Անհրաժեշտ է, վոր բամբակը ջրելու մեր փորձն ոգտագործեն նաև մյուս կոլտնտեսությունները: Մենք անցնում ենք հնգաչարք ցանքի սխեմին, այդ հեշտացնում է աշխատանքը:

Յես արդեն ասացի, վոր մեր կոլտնտեսությունը հեկտարից ստացել է 18,3 ցենտներ բերք:

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Ձեր կոլտնտեսության համար դա քիչ է:

ՍԱՐԳՍՅԱՆ.—Ընկեր խանջյանը միանգամայն ճիշտ է մատնանշում, վոր մեր կոլտնտեսության համար այդպիսի բերքատվությունը բարձր չէ: Այդպիսի բերք ստացվեց այն պատճառով, վոր 1935 թվականին չողով վարակվեցին մեր համարյա բոլոր ցանքերը: Մինչդեռ առաջ մենք դաշտում ոգտագործում էինք ընդամենը մեկ սրսկիչ, 1935 թվականին մենք ստիպված յեղանք գործի դնել 25 սրսկիչ: Յեվ չնայած մեր այս պայքարին, կորուստը հասավ 20 տոկոսի: Չողի դեմ ավելի հաջողությամբ պայքարելու համար անհրաժեշտ է լցնել հին առուները և անցկացնել նորերը՝ համապատասխան մեր հողերի պլանավորմանը:

Այս տարի իմ բրիգադն անցյալ տարվա 16 հեկտարի փոխարեն պետք է ցանի 23,5 հեկտար բամբակ, վորովհետև այժմ մեր բրիգադները խոշորացվել են. չորս բրիգադի փոխարեն աշխատելու յեն յերեք ավելի խոշոր բրիգադ:

Մեր բրիգադն արդեն տկսել է պարարտացումն ինչպես տեղական, այնպես և հանքային պարարտանյութերով: Ընդամենը՝ կոլտնտեսությունում արդեն պարարտացված է 10 հեկտար տարածություն: Վոմանք գտնում են, վոր մեկ հեկտարի պարարտացման համար բավական է 45 սալ գոմաղբ, իսկ յես գտնում եմ, վոր դա քիչ է, հարկավոր է 100 սալ:

ԸՆԿ. Պ. ՔԱԼԱՆԹԱՐՅԱՆԻ ՀԱՌԸ

Գյուղատնտեսական ինստիտուտի պրոֆեսոր

Ընկերներ, բոլորիդ հայտնի յե, թե ինչպիսի հսկայական նշանակություն ունեն արհեստական պարարտանյութերը բերքատվության բարձրացման գործում: Մեր կոլտնտեսականները շատ լավ են հասկանում այդ, դրան ապացույց է հանդիսանում այն փաստը, վոր նրանք մեկը մյուսի ձեռքից են խլում պարարտանյութերը: Անցյալ տարի մենք փորձնական նպատակների համար պարարտանյութ փոխադրեցինք Նորաչեն, բայց այդ պարարտանյութերը, կարելի չէ ասել, մեզանից ուղղակի «գողացան» և դաշտ փոխադրեցին:

Սակայն պարարտանյութերը դաշտ փոխադրելը և չաղ տալը դեռ բավական չէ: Հարկավոր նաև գիտենալ, թե ի՞նչ պարարտանյութով և ի՞նչ քանակությամբ պետք է պարարտացնել հողը: Մենք ունենք ընդհանուր տվյալներ, վորոնք վկայում են, վոր մեր դաշտերը պահանջում են ազոտ և ֆոսֆոր, բայց թե ինչ քանակությամբ ազոտ և ֆոսֆոր է հարկավոր, այս մասին մենք տվյալներ չունենք: Միայն յերկրորդ տարին է, ինչ մենք հե-

տախուզական աշխատանքներ ենք կատարում Հոկտեմբերյան շրջանի հողերում: Մենք կազմել ենք այդ շրջանի և յուրաքանչյուր կոլտնտեսության հողերի հողա-ազդրութիական քարտեզները, վորոնք ցույց են տալիս, թե ինչպիսի՞ հողեր ինչպես են պարարտացված յեղել անցյալ տարի, ի՞նչ պետք է ցանվի այդ հողամասում այս տարի և ինչ՞ով պետք է պարարտացվի:

Այդ քարտեզները կազմվել են վերջերս, բայց վորոշ տեղերում արամադրություններ կան խախտելու դրանք: Մենք ուզում եյինք այդ պլանները պահպանել մինչև 1942 թվականը, բայց վորովհետև հնարավոր է, վոր հողամասերի սահմանները փոփոխվեն, ուստի պետք է, վոր մենք անհրաժեշտ փոփոխություններ կատարենք պլանների մեջ և հանձնենք դրանք կոլտնտեսություններին:

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Ի՞նչ է հարկավոր անել հողերի ուսումնասիրման գծով:

ՔԱԼԱՆԹԱՐՅԱՆ.—Միութենական Հողօդկոմատը մեզ համար առանձնացրել է մեկ շրջան (մենք խնդրում ենք յերկու շրջան) և միջոցներ առանձնացված են միայն մեկ շրջանում կատարվելիք աշխատանքների համար: Հավանորեն դա կլինի Ղա-մարույի շրջանը:

ՁԱՅՆ ՏԵՂԻՑ.—Մի՛ մոռանա՛մ վաղարշապատը:

ՔԱԼԱՆԹԱՐՅԱՆ.—Ձենք մոռանա այնքան, վորքան այնտեղ մենք ունենք փորձնական կայան, վորն այդ ուղղությամբ մեծ ոգնություն է ցույց տալիս Վաղարշապատի շրջանին:

Կոլտնտեսությունների համար կազմված հողային քարտեզներում մատնանչված է, վոր այն դաշտերը, վորոնք անցյալ տարի պարարտացված են յեղել հանքային պարարտանյութերով, այս տարի չպետք է պարարտացվեն, քանի վոր պարարտանյութերի ներգործությունը հաջորդ տարում դեռ մեծ է լինում:

ԿՈՒՐԴԻՆՅԱՆ.—Ի՞նչ կապված է դոգանների հետ:

ՔԱԼԱՆԹԱՐՅԱՆ.—Իհարկե, այնտեղ, վորտեղ հարկավոր է, կարելի չէ տալ լրացուցիչ դոգաններ: Բայց մեր դիտողությունները ցույց են տալիս, վոր մեզ մոտ պարարտացման հետևանքները փոքր չեն լինում, մասնավորապես կալցիում-ցիանամիդով պարարտացնելու դեպքում:

Յերկու դեպքումն էլ պարարտանյութերը հաջորդ տարում իրենց ներգործությունն ունենում են վորչ պահաս, քան 60 տո-

կոտող: Այս բանն ապացուցված է և այս տարի դարնանը մենք պետք է այնպես անենք, վոր այն հողերը, վորոնք անցյալ տարի պարարտացված են յեղել հանքային պարարտանյութերով, այս տարի պարարտացվեն միայն տեղական պարարտանյութերով, իսկ այն հողամասերը, վորոնք անցյալ տարի պարարտացված են յեղել տեղական պարարտանյութերով, այս տարի պետք է պարարտացնել հանքային պարարտանյութերով: Պետք է աշխատել, վոր այս հաջորդականությունը պահպանվի, այն ժամանակ մենք կկարողանանք բարելավել հողերի բերելությունը:

Այս տարի մենք ուսումնասիրեցինք արհեստական պարարտանյութերի վիճակը վաղարշագատի և Հոկտեմբերյանի շրջաններում: Պարզվեց, վոր պարարտանյութերն այնտեղ լավ չեն պահվում:

Մի քանի խոսք տեղական պարարտանյութերի մասին: Մեր տեղական պարարտանյութերը, վորոնք գոմաղբ են կոչվում, գիտական տեսակետից իսկապես գոմաղբ չեն, քանի վոր իսկական գոմաղբը հավաքվում է անասունների տակը փոված հարդի հետ միասին: Այդպիսով, նրա հատկությունն է՛լ ավելի յե լավանում:

Մեզ մոտ կոլտնտեսություններում բաղմաթիվ մեծ գոմեր ու ախոռներ են վառուցվում, բայց նրանցից և վո՛չ մեկին կից չեն պատրաստվում գոմաղբը պահելու համար փոսեր, վորպեսզի չկորցվի գոմաղբի լավագույն հատկությունը: Այստեղ ասացին, թե 400 սայլ գոմաղբ են փոխադրում դաշտ: Դա սխալ է: Մեզ մոտ, Հայաստանում, պայմաններն այնպիսին են, վոր որդանահան նյութերն արագ են քայքայվում, ուստի և շատ ավելի ձեռնառու յե յուրաքանչյուր հեկտար հողամասի համար փոխադրել 20—30 տոնն գոմաղբ, այսինքն՝ մոտավորապես 40—60 սայլ: Մեզ մոտ ավելի լավ է քիչ-քիչ, բայց ավելի հաճախ պարարտացնել, քան վորում գոմաղբը պետք է փովի ամբողջ դաշտում հավասար կերպով:

Մի քանի խոսք այն մասին, թե քանի անգամ պետք է ջրել բամբակենին մինչև ծաղկելը: Յես միանգամայն ճիշտ եմ գրտնում պրոֆեսոր Շարովի առաջարկած վոռոգման մեթոդը: Բամբակենին մինչև ծաղկելը ջրելը վատ չէ նաև այն տեսակետից, վոր այդ ճանապարհով մենք նույնպես կկարողանանք բարձրացնել բերքատվությունը: Յես չգիտեմ, թե ինչու մեզ մոտ կոլ-

տնտեսություններում գտնում են, վոր բամբակենին պետք է յերկար ժամանակ առանց ջրելու թողնել, վորպեսզի բույսը խորն արմատներ դցի: Ինչո՞ւ յե անհրաժեշտ ունենալ 15—20 սանտիմետրից խորն արմատներ, յերբ բամբակենին այդ խորության վրա ևս հողից վերցնում է այն ամենը, ինչ անհրաժեշտ է: Բայց դրա հետ միասին չպետք է տարվել, և ջրել՝ ինչքան պատահի: Մինչև ծաղկելը կարելի յե ջրել յերկու անգամ և վոչ թե 3—4, ինչպես այստեղ ասացին, վորովհետեւ մեծ խոնավությունը կարող է բացասաբար անդրադառնալ բերքի վրա:

Յես կարծում եմ, վոր յեթե մենք պարարտացման դժով կտտարենք այս բոլոր ձեռնարկումները, ապա կկարողանանք բարձրացնել բերքատվությունը և կտտարել ընկեր Ստալինին ալած մեր այն խոսքը, թե մենք հետ չենք մնա Ուզբեկստանից և կկարողանանք առաջ անցնել նրանից (ծափեր):

ԸՆԿ. ՆՇԱՆ ԲԱՐՍԵՂՅԱՆԻ ՃԱՌԸ

Հոկտեմբերյանի մեքենատրակտորային կայանի տրակտորային բրիգադիր

Ընկերներ, թույլ տվեք նախ մեր շրջանի կողմից վողջու- նել Հայաստանի բամբակացան շրջանների ստախանովականների այս առաջին հավաքը (ծափեր):

Այժմ յես կպատմեմ, թե ինչպես աշխատեցի անցյալ տարի և ինչպես եմ աշխատելու այս տարի:

Անցյալ տարի յես ունեյի 3 «ՍՏԶ» տրակտոր, վորոնց մի- ջոցով կատարել եմ 1565 հեկտար փափուկ վար, ապա զիգզագով փոցխել եմ: Վորպես փորձ, անցյալ տարի 91 հեկտար կուլտի- վացիա կատարեցի տրակտորով, բայց վորովհետև միջլարքային տարածությունը 80 սանտիմետրի վրա յեր, և ահագին աղատ հող եր մտում, դրա համար ել քիչ բերք ստացվեց, իսկ յեթե միջլարքային տարածությունը 60 սանտիմետրի վրա լիներ, հեկ- տարից 20—25 ցենտներ բերք կատանայի:

Այս տարի ինձ պլան և տրված 400 հեկտար տրակտորով կուլտիվացիա կատարել՝ 60 սանտիմետր միջլարքային տարա- ծությամբ: Յես խոսք եմ տալիս յերեք անգամ կուլտիվացիա

կատարել և հնարավորության սահմաններում խոր, վորպեսզի բարձր բերք ստանամ:

Ինձ այս տարի պլան և տրված նույնպես 600 հեկտար բամ- բակի համար ցրտահերկ կատարել, յես պարտավորվում եմ այդ պլանը լիովին կատարել և աղատել մեր լճկաններն այդ աշխա- տանքից:

Անցյալ տարի մենք 6 շանդանոց 2 տուրման-վակուումներով 22,3 տոնն բամբակ տվինք: Կան մարդիկ, վորոնք թերազնահա- տում են տուրման-վակուումը, բայց մենք կարողացանք առանց պարապուրդի աշխատեցնել այդ մեքենաները և դրական ար- դյունքի հասանք: Այս տարի մենք պետք և ամբողջովին տիրա- պետենք նրա տեխնիկային: Յես խոսք եմ տալիս նույն տուրման- ներով այս տարի հավաքել 45 տոնն բամբակ:

ՁԱՅՆ.—Ինչպիսի՞ բամբակ ստացաք:

ԲԱՐՍԵՂՅԱՆ.—Լավ վորակի բամբակ. յեթե դուք ել սովո- րեցնեք ձեր շանդխատներին, նրանք կարող են տալ առաջին տե- սակի բամբակ:

Ընկերներ, յես խոսք եմ տալիս նույնպես յուրաքանչյուր «ՍՏԶ» սխտեմի տրակտորի բեռնվածությունը հասցնել 1000 հեկտարի և մեր ունեցած յերեք տրակտորով վարել 3000 հեկ- տար հող:

Մեր կալսիչն այս տարի անխափան աշխատելով կալսել և 600 տոնն ցորեն: Մենք հունձը կատարեցինք Լենինականի կոմ- բայներով, իսկ այս տարի ունենք արդեն մեր սեփական կոմ- բայները:

Անցյալ տարի մենք 800 հեկտարի վրա վերացրինք բոլոր միջնակները. այս տարի նույն աշխատանքը կշարունակենք և հույս ունեմ, վոր մեր բոլոր հողամասերի միջնակները կվերաց- նենք:

Մեր բոլոր տրակտորները վերանորոգված, պատրաստ են: Վարն արդեն սկսել ենք, և միայն անձրևները պատճառով ընդ- հատվեց:

Ընկերներ, յես 1924 թվից սկսած վար եմ անում և իմ փոր- ձերից յեղնելով, գտնում եմ, վոր պետք և հողը 2—3 անգամ վարել: Առաջին վարը պետք և կատարել 25 սանտիմետր խորու-

թյամբ: Յերկրորդ վարի խորությունն ել դրանից պակաս չպետք
է լինի, վորպեսզի բամբակենու արմատները հեշտությամբ խորը
գնան:

Կեցցե՛ք բոլորին սիրելի առաջնորդ ընկ. ՍՏԱԼԻՆԸ, վորը
մեզ տանում է հաղթանակից հաղթանակ (ծափեր):

Կեցցե՛ք Անդրյերկոմի քարտուղար ընկ. ԲԵՐԻԱՆ (ծափեր):

Կեցցե՛ք Հայկոմկուսի Կենտկոմի քարտուղար ընկ. ԽԱՆՁ-
ՅԱՆԸ (ծափեր):

ԸՆԿ. ԳՐԻՇԱ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԻ ՀԱՌԸ

Արարատի Մեֆեմատրակտորային կայանի դիրեկտոր

Ը եկերնե՛ր, թույլ տվեք նախ մի քանի խոսքով կանգ առնել
1935 թվի պլանների կատարողականի վրա:

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Կարիք չկա, առանց այն ել ձեր պլանները քե-
րակատարվել են:

ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ.—Ճիշտ ուսուցիկա տվեց ընկ. Խանջյանը.
Իրոք այս տարի մենք չկարողացանք կատարել այն խոստումը,
վոր անցյալ տարի տվել էյինք Կենտրոնական Կոմիտեյին: Նախ՝
2210 հեկտար ցանքի պլանի դիմաց մենք կատարել ենք 2164 հեկ-
տար: Պլանի թերակատարման հիմնական պատճառն այն էր,
վոր չրջանի բամբակի ցանքի 50 տոկոսը մենատնտեսները պետք
է կատարեյին, վորոնք վոչ միայն թերակատարեցին քանակական
ցուցանիշները, այլև չկարողացան բամբակը լավ մշակել և
բարձր բերք ստանալ: Ահա ինչու 1834 տոննի վոխարեն 1606
տոնն բամբակ հանձնեցինք, վորը կազմում է պլանի 88 տոկոսը,
թեև մենք կոնտրակտացման պլանը կատարեցինք 102 տոկոսով:
Սակայն բամբակի տեսակի խնդրում մենք կատարել ենք

Կենսական վորոշումը՝ տալով 80 տոկոս առաջին տեսակի բամբակ :

Վեղու շրջանի առանձին կոլտնտեսություններ, ինչպես ընկ. Գուլոյանն իր զեկուցման մեջ ասաց, տվել են ավելի բարձր բերք, քան շրջանի միջինը: Ինչպես որինակ՝ Ավլարը տվել է հեկտարից 16,6 ցենտներ, Շիրվուն՝ 14,4 ցենտներ, Արարատը՝ 11 ցենտներ և այլն :

Յեղել են առանձին բրդադներ, վորոնք տվել են ավելի բարձր բերք, որինակ՝ Ավլարի կոլտնտեսության բրդադավար ընկ. Յեփրեմ Աբրահամյանը տվել է 20 ցենտներ, իսկ Արարատի կոլտնտեսության բրդադիր ընկ. Մամիկոն Հովսեփյանը՝ 14,4 ցենտներ :

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Իսկ նրանց կոլտնտեսությունն ինչքան է տվել :

ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ.—11 ցենտներ :

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Ինչո՞ւ տարբերությունն այդքան մեծ է :

ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ.—Վորովհետև այդ կոլտնտեսությունների հողերի մի մասն ընկել էր Արազդաշանի ջրանցքի տակ, բայց ջրանցքը ժամանակին բավարար ջուր չստացավ, դրա համար էլ քիչ բերք ստացվեց :

ՁԱՅՆ ՏԵՂԻՅ.—Ընկ. Դանիելյանն ասում է՝ նիշտ չէ :

ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ.—Յեթե ասում է ճիշտ չէ, ապա իր յեկույթում թող խոսի այդ մասին :

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Նշանակում է ջրանցքն է մեղավոր :

ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ.—Մենք էլ ենք մեղավոր, ջրանցքն էլ : Մեղավոր են այն մարդիկ, վորոնք ղեկավարում են այդ ջրանցքը : Ղամարլույի ընկերները յերեկ այստեղ ասում էին, վոր իրենք 9—10 անգամ բամբակը ջրել են. ինչո՞ւ նրանք պետք է այդքան ջրելին, իսկ մենք քիչ : Ղամարլուն մեր հաշվին 600 լիտր ջուր ավելի յե ոգտագործել :

Ընկեր Խանջյան, դուք դիտեք, վոր անցյալ տարի մեր չորջանից կոլտնտեսականների համաթիվ թեմական համագումարին մասնակցող ընկ. Ալիյեվը տվել էր յուրաքանչյուր հեկտարից 12 ու կես ցենտներ, իսկ այս տարի նույն ընկերը տվեց 8 ցենտներ : Շիրազուն անցյալ տարի տվեց 10 ցենտներ, իսկ այս տարի՝ 5 ցենտներ : Ինչո՞ւ. մի՞թե մենք չենք պայքարում բարձր բերքի համար :

Պայքարը, իհարկե, յեղել է, բայց վորոշ կոլտնտեսություններում, բացի ջրի պակասությունից, նաև քաղհանի աշխատանքը լավ կազմակերպված չի յեղել :

Անցյալ տարի բոլորին տրված էր միատեսակ քեթմեն. յերբ կանանց տալիս էինք այդ քեթմենները, նրանք հրաժարվում էին : Պետք է անպայման ունենալ յերկու տեսակի քեթմեն, ինչպես կա Նախիջևանում :

Անցյալ տարի լավ չկազմակերպվեց նույնպես պարարտացման գործը. մենք ընդամենը պարարտացրել ենք 300 հեկտար քեթմեական պարարտանյութով, իսկ 200 հեկտար տեղական պարարտանյութով : Այս տարի մենք ձեռնարկել ենք, յեթե վոչ հարյուր տոկոսով, գոնե 90 տոկոսով պարարտացնել հողերը : Ի՞նչ ենք արել մենք այդ ուղղությամբ : Մենք տեղական պարարտանյութերից 8000 սայլ արդեն փոխադրել ենք դաշտ : Մենք նախատեսել ենք պարարտացնել առնվազն 500 հեկտար, այնինչ հողժողովումսը մեզ 200 հեկտարի պլան է տվել :

ԽԱՆՁՅԱՆ (Մամիկոնյանին).— Ինչո՞ւ յեք 200 հեկտար տվել :

ՄԱՄԻԿՈՆՅԱՆ.—Այդ նորման մեմ և նեմ տվել, Բամբակ-վարչությունն է տվել :

ԽԱՆՁՅԱՆ (Մամիկոնյանին).—Սխալ եք կատարել :

ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ.—Մեքենայացման գործը մենք անցյալ տարի նույնպես չկարողացանք կազմակերպել, լավագույն տրակտորիստներով չապահովվեցինք, նախապես չէինք ուսումնասիրել հողերը, թե վորտեղ կարելի յե մեքենայացում անցկացնել : Այդ պատճառով մեզ մոտ մեքենայացման գործը կաղաց : Դժվարությունները կանխելու համար պետք է նախորոք ուսումնասիրել այդ հողերը : Սակայն այս տարի մենք հնարավորություն ունենք Կենտրոնական Կոմիտեյի սահմանած պլանի համաձայն մեքենայացում անցկացնել :

Անցյալ տարվա թերությունները չկրկնելու համար մենք նախաձեռնել ենք առուները մաքրելու գործը, վորպեսզի և վո՛չ մի կաթիլ ջուր չփչանա : Ջրային վարչությունը հենց այսօրվանից պետք է մտածի ջրի պաշար տնտեսելու մասին : Այս տարի մեր սարերում ձյուն չկա, անհրաժեշտ է կառուցել փոքր լճեր՝ յեղած ջրերը տնտեսելու համար : Բացի դրանից, պետք է կանոնա-

վորել ջրամատակարարման գործը, վորպեսզի անցյալ տարվա նման մեր և Ղամարլույի միջև վեճեր չառաջանան ջրի չուրջը, և մեր շրջանն ել հալասար չափով ջուր ստանա:

Վերջացնելով խոսքս, յես այստեղ համարձակ կարող եմ հայտարարել, վոր մենք կկատարենք հեկտարից 15 ցենտներ բամբակի աճի խոստումը, վոր լինի. խանջյանը տվել է ընկեր Ստալինին:

ԽԱՆԶՅԱՆ.—Ամեն տարի խոստանում եմ, բայց չեմ կատարում. այս տարի տեսնենք:

ԸՆԿ. ԶԱԲԵԼ ԲՈՒԴԱՂՅԱՆԻ ՃԱՌԸ

Վաղարշապատի շրջանի Արշալույս գյուղի «Արշալույս» կոլտնտեսության շֆանշանակիր բրիգադիր

Ընկերներ, յես ուզում եմ մի փոքր ծանոթացնել ձեզ, թե ինչպես 1935 թվին մենք բարձր բերք ստացանք: Մենք ունեյինք 140 հեկտար բամբակի ցանք, վորի ամեն մի հեկտարը տվեց 20 ցենտներ բամբակ: Իմ բրիգադը մշակել է 22 հեկտար, և յուրաքանչյուր հեկտարից ստացել է 27 ցենտներ բամբակ (ծափեր):

Յերբ յես Մոսկվայում եյի, աշխարհի ամենամեծ մարդուն խոսք տվի, վոր 1936 թվին հեկտարից կստանանք 30 ցենտներ բամբակ (ծափեր), 40 ցենտներ ցորեն, 140 ցենտներ խաղող (ծափեր):

Այդ խոստումը գործ դարձնելու համար, մեր կոլտնտեսու-թյունն իմ վերադառնալուց առաջ ժողով էր ունեցել, և բոլորը ցանկություն եյին հայտնել հնուց գյուղում կուտակված աղբը սայլերով, ֆուրգոններով, պարկերով և զամբյուղներով դաշտ փոխադրել: Թե՛ տղամարդիկ, թե՛ կանայք և թե՛ դպրոցի յերե-խաները հանգստյան օրերին աղբը տեղափոխում եյին դաշտ:

Մենք ունենք հողեր, վորոնք գյուղից 2—3 կիլոմետր հեռա-
վորութեան վրա յեն գտնուամ: Իմ բրիգադն իմ վերադարձից
առաջ փոխադրել եր 258 Փուրգոն աղբ: Իմ վերադառնալուց հետո
փոխադրված ե 480 սայլ: Ուրեմն, ընդամենը 738 Փուրգոն և
սայլ աղբ ե փոխադրված դաշտերը:

Իմ բամբակի հողամասը հերկել ենք յերկու անգամ: Ամսի
3-ից հողամասը բաժանել եմ առանձին ողակների:

Իմ բրիգադում կա 40 աշխատող ձեռք: Մշակում ենք, բա-
ցի բամբակից, 23 հեկտար ցորեն, 8 հեկտար ալբի, 6 հեկտար
լոբի: Ինձ մոտ աշխատում են 25 կին և 15 տղամարդ: Մեր խոս-
տումը գործի վերածելու համար մենք հայտարարեցինք ստա-
խանովյան հնգորյակ, վորը հետո դարձրինք տասնորյակ: Յերբ
մեր նախագահը գնացել եր Անդրկենտգործկոմ ղեկուցման, մենք
սլարտավորութիւն վերցրինք ամբողջ գոմաղբը դաշտերը փոխա-
դրել: Յեվ այդ վորոշումը մենք կատարել ենք: Պետք ե ասել,
վոր իմ հողամասը յես մի յերես սլարարտացրել եմ հանքային
սլարարտանյութով:

Կոլտնտեսութիւնը փոխադրել ե 6518 սայլ տեղական աղբ:
Բացի այդ, փոխադրված ե 11.498 տոպրակ աղբ: Վարված ե
148 հեկտար հող, վորից 20 հեկտարը 2 անգամ:

Մոսկվայից իմ վերադառնալուց հետո մեր բոլոր բրիգադ-
ները սլարտավորվեցին միջին բերքատվութիւնն ամեն մի հեկ-
տարից հասցնել վոչ պակաս 30 ցենտներին: Մենք մրցման մեջ
ենք իրար հետ և նսլատակ ենք դրել կատարել մեր մեծ առաջ-
նորդին իմ տված խոստումը: Յեվ մենք հուլիս ունենք, վոր այդ
անսլայման կկատարենք, քանի վոր վոչ մի տարի աշխատանքն
այնպես չեյինք կազմակերպել, ինչպես այս տարին: Մենք անցյալ
տարին կրկնավար չենք կատարել, անցյալ տարին աղբը դաշտերը
չենք տեղափոխել: Այս տարին մենք տեղափոխում ենք: Մենք
անցյալ տարին առուները չեյինք մաքրել, այս տարին կազմակեր-
պել ենք առուների մաքրման գործը: Յեվ այն առուները, վո-
րոնք 10—20 տարին չեյին մաքրվել, այժմ մենք կարողացել ենք
մաքրել և մեր դաշտերը ջրով ապահովել:

Անցյալ տարին մենք ունեցել ենք յերկու բրիգադի համար
մի առու, դրա սլատառով հաճախ մի բրիգադն իր դաշտերը
ջրում եր, իսկ մյուսը հնարավորութիւն չեր ունենում ջրելու,
և այդ ազդում եր բերքատվութեան բարձրացման վրա: Այժմ

մենք հնարավորութիւն ենք ստեղծել, վոր յուրաքանչյուր բրի-
գադ ունենա իր առուն և ջրով ապահովի իր դաշտերը: Այս բո-
լորը մեզ թույլ են տալիս ասելու, վոր մենք կկատարենք մեր
սիրելի և մեծ առաջնորդ ընկ. Ստալինին տված խոստումը: Յես
մրցման մեջ եմ մտել Վերին Խաթունարիս գյուղի կոլտնտեսու-
թեան բրիգադիր ընկ. Յերվանդ Ղարիբյանի հետ և այժմվանից
սլայքարում եմ այդ մրցութիւնից հաղթանակով դուրս գալու
համար (ծափեր):

ԸՆԿ. ԱՐՇԱԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԻ ՃԱՌԸ

Բամբակտրեստի դիրեկտոր

Ընկերներ, թույլ տվեք բամբակի գործարանների և դնման կայանների ստախանովականների կողմից վողջունել մեր սոցիալ-լիցտական դաշտերի առաջավոր կոլտնտեսականներին (ծափեր)։

Ընկերներ, յես ուզում եմ նախ 1935 թվի աշխատանքների մասին մի փոքր ինֆորմացիա տալ։ Ինչպես գիտեք, մենք Հայաստանում բամբակի հանձնման պլանը կատարել ենք 114,2 տոկոսով, իսկ առանձին շրջաններն իրենց պլանները կատարել են այսպես. Ղամարլուն՝ 121,5 տոկոսով, Հոկտեմբերյանը՝ 116,9 տոկոսով, Վաղարշապատը՝ 115 տոկոսով, Վեդին՝ 87,2 տոկոսով։

Ըստ շրջանների կոլտնտեսային սեկտորները պլանները կատարել են այսպես. Ղամարլուն՝ 123,9 տոկոսով, Հոկտեմբերյանը՝ 118,3 տոկոսով, Վաղարշապատը՝ 122,6 տոկոսով, Վեդին՝ 97,8 տոկոսով։

Անհատական տնտեսությունները, բացի միայն Ղամարլույի շրջանից, իրենց պլանները թերակատարել են։ Հոկտեմբերյանը

նում անհատական սեկտորը պլանը կատարել է 91 տոկոսով, Վաղարշապատում՝ 83,8 տոկոսով, Վեդիում՝ 74,9 տոկոսով։

Բերքատվությունն ըստ հեկտարների. — Հոկտեմբերյանը տրվել է միջինը 10,29 ցենտներ, Ղամարլուն՝ 10,73, Վաղարշապատը՝ 10,52, Վեդին՝ 7,24։ Միջինը՝ Հայաստանը տվել է 10,1 ցենտներ։

Բերքատվությունն ըստ սեկտորների. — կոլտնտեսությունները Հոկտեմբերյանում տվել են հեկտարից 10,43 ցենտներ, Ղամարլուն՝ 11,13, Վաղարշապատում՝ 11,51, Վեդիում՝ 8,59։ Միջինը՝ 10,75 ցենտներ։

Անհատական սեկտորը Հոկտեմբերյանում տվել է 7,65 ցենտներ, Ղամարլուն՝ 8,59, Վաղարշապատում՝ 6,92, Վեդիում՝ 5,83, միջինը՝ 7,04 ցենտներ։

Յերբ բերքատվությունը համեմատում ենք 1934 թվի հետ, Հոկտեմբերյանը և Ղամարլուն աճի տեսակետից առաջին տեղն են բռնում, իսկ Վաղարշապատը և Վեդին՝ հետ են մնում։

Սակայն տեսակների կողմից Ղամարլուն արդեն հետին տեղն է բռնում, մինչդեռ մեր արդյունաբերությունը մեզանից պահանջում է բարձրորակ բամբակ։

Առաջին տեսակի բամբակ Ղամարլուն տվել է 72,8 տոկոս՝ 1934 թվի 75,2 տոկոսի փոխարեն, Հոկտեմբերյանը՝ 80,3 տոկոս՝ 1934 թվի 81,4 տոկոսի դիմաց, Վաղարշապատը՝ 85,7 տոկոս՝ 1934 թվի 76,2 տոկոսի դիմաց, Վեդին՝ 78,9 տոկոս՝ 1934 թվի 56,3 տոկոսի դիմաց։ Մի խոսքով, 1935 թվին տրված է ընդամենը 79,4 տոկոս առաջին տեսակի բամբակ՝ 1934 թվի 86 տոկոսի դիմաց։ Պետք է նշել, վոր Ղամարլուն 5-րդ տեսակից տվել է 10 տոկոս։

Ղամարլույի Մեքենատրակտորային կայանի ալագ գյուղատնտես ընկ. Սաչայի կարծիքով ցածր տեսակ տալիս են այն հողամասերը, վորտեղ ջրի պակաս կա. այդպիսի գյուղերն են՝ Արտաշատը, Դվինը և այլն։ Յես գտնում եմ, վոր այդ տեսակետը սխալ է։ Հարցը նրանում չէ, թե վորքան ջուր է տրվում, այլ հարցը նրանումն է, թե ջուրը յերբ է տրվում, Ժամանակի՞ն, թե վոչ։ Ղամարլուն չառ ջուր է վերցրել, և ձիշտ են ասում Վեդու ընկերները, վոր նրանք խլել են Վեդու բաժին ջուրը, սակայն դարձյալ վատորակ բամբակ են տվել։

Ընկերներ, յես ուզում եմ ձեզ այստեղ ցույց տալ, թե ինչ-

պիսի բամբակ ենք ստացել (նա ցույց է տալիս մի վատորակ բամբակ) : Ընկերներ, առաջին տեսակների բամբակի պարկերի մեջ խառնել են այս վատորակ բամբակը :

Այս բամբակը տվել են Վաղարշապատի շրջանից և Ղամար-լույի նարիմանովի գյուղախմբից : Սա այնպիսի բամբակ է, վոր վոչ մի դտող մեքենա չի կարող դտել. սա ուղղակի խոտան է :

Ընկերներ, բավական չե, վոր քանակը շատ լինի, հարկա-վոր է տեսնել, թե ինչ եք տալիս, հարկավոր է իմանալ, թե այդ բամբակն ո՞ւր է գնում : Տեքստիլ արդյունաբերությանն անհրաժեշտ է լավ բամբակ, այս բամբակից (ցույց է տալիս) թել հանել չի կարելի :

Այժմ թույլ տվեք մի քանի թվեր բերել բամբակի դիմաց մեր շրջաններին արված գումարի մասին : 1934 թվին մենք յուրաքանչյուր տոնն բամբակի դիմաց միջին հաշվով տալիս էինք 309 ռուբլի, իսկ 1935 թվին՝ 1930 ռուբլի : Ըստ շրջանների հանձնված բամբակի ընդհանուր արժեքի դիմաց՝ Ղամարլուռն ստացել է հիմնական գումար՝ 8.564.000 ռուբլի և 1.999.000 ռ. ել վորպես պարգև-հավելում :

Այդպիսով, Ղամարլուռի շրջանն ստացել է ընդամենը 10.559 հազար ռուբլի փող : Հոկտեմբերյան շրջանն ստացել է ընդամենը 12.128.000 ռուբլի, վորից բամբակի հիմնական արժեքի դիմաց 10.310.000 ռուբլի, իսկ պարգև-հավելում՝ 1.885.000 ռուբլի : Վաղարշապատի շրջանն ստացել է ընդամենը 9.583.000 ռ., վորից պարգև-հավելում՝ 1.755.000 ռուբլի : Վեդու շրջանն ստացել է ընդամենը 2.821.000 ռուբլի, վորից պարգև-հավելում՝ 275.000 ռուբլի : Բոլոր շրջանները միասին ստացել են 35.111.000 ռուբլի, վորից պարգև-հավելում՝ 5.844.000 ռուբլ. : Պարգև-հավելումից անհատներն ստացել են չնչին գումար, ընդամենը՝ 268.000 ռուբլի :

Կան այնպիսի կոլտնտեսություններ, վորոնք 250.000 ռուբլուց ավելի պարգև-հավելում են ստացել, ինչպիսիք են՝ Գեջըր-լուն, Ջանֆիդան և Բամբակաշատը : Գյոյգյումբեթն ստացել է 200.000 ռուբլի, Արշալույսը՝ 150.000 ռուբլի և այլն :

Այն կոլտնտեսություններում, վորոնք տվել են բարձր բերք և ստացել են պարգև-հավելում, բամբակի միջին գինն անհամեմատ ավելի բարձր է յեղել սահմանված միջին գնից : Դուք գիտեք, վոր բամբակի միջին արժեքը յուրաքանչյուր տոննի հա-

մար 1610 ռուբլի յե : Սակայն ահա առաջավոր Գյոյգյումբեթում միջինը բարձրացել է 2552 ռուբլու, վորովհետև նա հեկտարից տվել է 18,2 ցենտներ բերք և ստացել է 200.000 ռուբլի պարգև-հավելում :

Այսպես, պլանների կատարումից հետո Ջաֆարաբադում բամբակի ամեն մի տոննի արժեքը բարձրացել է 4181 ռուբլու, Արտաշատում՝ 2130 ռուբլու, Ջահմեթում՝ 2381 ռուբլու, Արբաթում՝ 2000 ռուբլու և այլն, իսկ սրանց կողքին ունենք այնպիսի կոլտնտեսություններ, վորոնց բամբակի մի տոննի միջին արժեքը յեղել է 1610 ռուբլուց ել ցածր, որինակ՝ Հաջի-Եյլասում միջինը յեղել է 1060 ռուբլի, վորովհետև այդ կոլտնտեսությունները չեն պայքարել բարձր բերքատվության հասնելու համար :

Ինչպես ասացի, 1935 թվին բամբակի բերքը բարձր է յեղել մեր առանձին կոլտնտեսություններում, առանձին ողակներում՝ հասնելով ամեն մի հեկտարից մինչև 27 ցենտների : Առաջավոր-ները այդ փորձն, ընկերներ, ասում է այն մասին, վոր մեր բոլոր կոլտնտեսությունները հողից դեռևս չեն վերցնում այն, ինչ նա կարող է տալ, վոր մենք հողի վրա չենք կատարում այն աշխատանքը, ինչ անհրաժեշտ է կատարել : Յեթե Ջաֆարաբադը տվել է 18 ցենտներ, ինչո՞ւ նրա կողքին գտնվող Արբաթը, Փարաբարը և մնացած գյուղերը չպետք է այդքան տան : Այստեղ պատճառը չպետք է վերագրել ջրին, այլ պետք է վերագրել այն բանին, թե ինչպես են աշխատանքը տանում : Ճիշտ է, ջուրը վորոչ դեր կատարել է, բայց դա գլխավոր պատճառ չի կարող : Յերբ ժողկոմխորհում խորհրդակցություն կար, և այնտեղ ջրի պակասության մասին խոսք յեղավ, ընկ. Դանիելյանն ասաց, վոր մենք ջրով ապահովված ենք, բայց Վեդու ընկերները չբողբեցին, իսկ հիմա նրանք ջուրն են պատճառ բռնում, մինչդեռ գլխավոր պատճառն այն է, վոր Վեդու ընկերները վատ են աշխատել, շատ վատ, կրկնավարի վրա ուշադրություն չեն դարձրել, քաղհանը լավ չեն կատարել :

Ճիշտ է, վոր բամբակի ցանքի ներկա տարածությունից մենք վոչ մի տարի 18.200 տոնն բամբակ չենք ստացել, սակայն հաշվի առնելով մեր այսօրվա պահանջը, և մեր ունեցած հնարավորությունները, դա քիչ է մեզ համար : Ուղբեկստանը, Թուրքմենստանը տալիս են ավելի բարձր բերք : Ադրբեջանի

Ջանդիլանի շրջանը տվել է միջինը 17 ցենտներին ավելի բերք, Կիրովաբադի շրջանը՝ 15 ցենտներին ավելի, մինչդեռ մեզ մոտ առանձին կոլտնտեսություններն են միայն տվել միջինը 15 ցենտներից բարձր: Յեթե համեմատում ենք Միջին Ասիայի և Ադըրբեջանի մի բամբակագործ աշխատավորի ծանրաբեռնումը մեր մի բամբակագործի ծանրաբեռնման հետ, տեսնում ենք, վոր մեզ մոտ դուրսից ավելի բարենպաստ է: Այն ժամանակ, յերբ մեզ մոտ մի աշխատավորի ընկնում է 0,9 հեկտար, Մուղանում և Շիրվանում (Ադրբեջան) մի աշխատավորին ընկնում է 2 և կես հեկտար տարածություն: Մեզ մոտ՝ Հոկտեմբերյան շրջանի Մեծ Շահրիար, Ջաֆարբադ, Գեջրու գյուղերում, վորոնք համարվում են բամբակացան առաջավոր գյուղեր, ամեն մի բամբակացանին քառորդ հեկտարից ավելի չի ընկնում:

Դեռ մի հանգամանք էլ չպետք է մոռանանք, վոր մեր մեքենատրակտորային կայաններն ավելի լավ են կահավորված. հենց թեկուզ վերջները Հոկտեմբերյանի մեքենատրակտորային կայանը. նման կահավորություն չունի Անդրկովկասի և վոչ մի մեքենատրակտորային կայան: Յես համարյա ամեն տեղ յեղել եմ:

Այժմ մի քանի խոսք այն մասին, թե ինչպես պետք է կադմակերպել գործը, վորպեսզի բարձր բերք ստանանք: Ճիշտ է, տեղական գոմաղբով պարարտացման գործը մեղանում այս տարի բավական հաջող է ընթանում, բայց պետք է ասել, վոր Միջին Ասիայում, դրա հետ միասին դաշտ են տեղափոխում նաև փլված տների հողերը, տիղմը, վորոնք բավականին բարձրացնում են բերքատվությունը:

Կան տեղեր, վորտեղ բամբակենու թուփը չեն հանել, այլ թողել են դաշտում: Յես այս գտնում եմ սխալ, վորովհետև բամբակենու արմատին կպած են լինում սնկային հիվանդություններ, վորոնք կվարակեն ասպաղա բամբակենին:

Մեզ մոտ չուլափելի աշխատանք չի տարվում հողը հարթելու համար: Ջուրը տեղ-տեղ սերմը տանում է, իսկ տեղ-տեղ էլ լճանում: Այս թերությունը պետք է վերացնել:

Յես, ընկերներ, գյուղատնտես չեմ, բայց կասեմ, վոր յեթե առաջին անգամ ջրելուց հետո բամբակի արմատները լավ են ջուր ծծում, կարիք չկա յերկրորդ անգամ ջրելու, իսկ յեթե 2—3 անգամ ջրում են մինչև ծաղկելը, բամբակի արմատը խո-

քը չի գնում և բարձրանում է դեպի վերև: Սխալ է այն տեսակետը, թե պետք է քամբակը շատ ջրել, վորովհետև շատ ջրելուց, ինչպես ասացի, բամբակենու արմատը խորը չի գնում և բամբակի բերքը քիչ է լինում:

Մի քանի խոսք մեքենայացված վարի, ցանքի, յալման և միջլարքային տարածություն մասին: Յես գտնում եմ, վոր 40—45—50 սանտիմետր միջլարքային տարածություն թողնելը սխալ է:

Այն հողի վրա, վորտեղ մենք պետք է մեքենայացված ցանք կատարենք, յես կարծում եմ, վոր հնարավոր է թե' № 246 և թե' № 916 սերմերը ցանել 70 սանտիմետր միջլարքային տարածություն վրա:

Մեր բոլոր աշխատանքների հիմքը պետք է լինի մեքենայացումը: Բամբակի հավաքումը մեքենայացնելու տեսակետից ընկ. Որդոյանի փորձը վողջունելի պետք է համարել (ծափեր): Մենք պետք է վերջ տանք ձեռքով աշխատանքին: Ի վերջո, ընկերներ, յես կարծում եմ, մենք այս տարի կարող կլինենք կատարել այն խոստումը, վոր տվել է մեր ղեկավար ընկ. Խանջյանը մեծ Ստալինին, այն է՝ 1936 թվին հեկտարից տալ վոչ պակաս 15 ցենտներ բամբակ (ծափեր):

ԸՆԿ. ԱՎԵՏԻՍ ՍԱՖԱՐՅԱՆԻ ՃԱՌԸ

Ղամարուլլի շրջանի Քյալարա գյուղի Ղուկաս Ղուկասյանի անվան կոլտնտեսության նախագահ

Ընկերներ, ի՞նչ ենք արել մենք անցյալ տարի, վորպեսզի մեր շրջանում, մեր գյուղում աշխատանքներն ավելի հաջող զնան: Մենք նախ և առաջ կարողացել ենք դարձնան սկզբին հողերը վարել ինչպես պահանջվում է. վարը կատարել ենք տրակտորներով:

Քաղհանը մեր գյուղում պետք է հինգ անգամ լինեն: Մենք վեց անգամ քաղհանեցինք, իսկ վորոշ հողերում նույնիսկ ութ անգամ: Մեր գյուղում կան մի քանի կտոր հողամասեր, վորոնք միատեսակ ջուր չեն պահանջում. մեկն ավելի շատ է պահանջում, մյուսը՝ քիչ:

Մենք մեր ամբողջ բամբակը հավաքեցինք առանց կորուստի: Մենք լարեցինք մեր բոլոր ուժերը և վերջին հաշվով այս տարի հեկտարից ստացանք միջինը 17,8 ցենտներ բամբակ:

Հիմա հիմնականն այն է, թե մենք ինչպես ենք նախապատրաստվել 1936 թվի դարձանացանին:

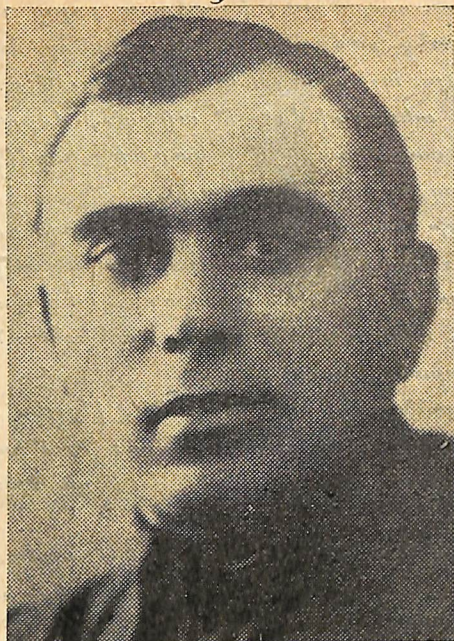
Նախ և առաջ մենք պատրաստել ենք մեր բոլոր գյուղա-

միջյան և հանգամիջյան ճանապարհները, ինչպես և բոլոր առուները: Ահնանը չկարողացանք բամբակենու ցողունները հավաքել և այժմ անցել ենք այդ աշխատանքին: Մինչև այժմ տեղական պարարտանյութերից տեղափոխված է այնքան, վորքան պլան է տրված յեղել մեքենատրակտորային կայանի կողմից: Առանձնապես դժադր փոխադրել ենք 1200 սայլ:

Մենք այս փարի վորոշել ենք, վորքան կարելի չէ շատ դժադր տեղափոխել դաշտերը: Պետք է 170 հեկտար պարարտացնենք հանքային պարարտանյութով, իսկ 40 հեկտար՝ տեղական աղբով: Ինչ վերաբերում է գյուղատնտեսական գործիքներին, արդեն նորոգումը լրիվ ավարտել ենք:

Ընկերներ, յեթե շարացանն ուղիղ գծով չլինի, ինչպես և մարդերն ուղիղ չլինեն, չի ապահովվի բարձր բերքը: Դրա համար էլ այդ խնդրին այս տարի պիտի լուրջ ուշադրություն դարձնել:

Ցես խոսք եմ տալիս մեր 106 հեկտար բամբակի հողամասի յուրաքանչյուր հեկտարից ստանալ 25 ցենտներ բամբակ, իսկ առանձին հեկտարներից՝ նույնիսկ 30 ցենտներ (ծափեր):

ԸՆԿ. Կ. ԴԱՆԻԵԼՅԱՆԻ ՃԱՌԸ

Հոգեօգնության Զրաշին վարչության պետ

Ընկերներ, թույլ տվեք Զրաշին տնտեսության աշխատակիցների կողմից վողջունել բամբակի բարձր բերքի համար պայքարող մարտիկների այս խորհրդակցությունը (ծափեր) :

Ընկերներ, այստեղ քիչ խոսեցին բամբակի բերքատվության բարձրացման համար վճռական նշանակություն ունեցող ջրի մասին :

Այստեղ Վեդու ընկերներից խոսեցին բամբակի ջրի սակավության մասին : Ինչպես մենք, նույնպես և Վեդու շրջանային աշխատողները, յեթե ավելի լուրջ աշխատեյին, ջուրը ուսցիոնալ ոգտադործեյին, հնարավոր կլիներ ավելի մեղմացնել ջրի պակասը, փորով Վեդին 1935 թվին կկատարեր բամբակի պլանը : Վեդիում ջուրը 24 ժամ անընդհատ էր ոգտադործվում : Գիշեր-

ները շատ գյուղերում կոլտնտեսությունները բամբակենին չեյին ջրում :

Այս տարի, կլիմայական պայմաններից յեկնելով, պետք է ասել, փոր ջուր շատ քիչ ենք ունենալու : Վորպեսզի այդ ճեղքվածքը ծածկենք, Վեդու շրջանում աշխատանք է կատարվում Արաքս գետից ավելի շատ ջուր ստանալու : Կառուցում ենք նոր ջրհան մեքենաներ : Արաղբայանի ջրանցքի մաքրումը կատարվում է լավագույն մեքենաների միջոցով : Վեդու ջրանցքի համար պատրաստվում են յերկաթյա ջրարգելակներ (չյուղներ), փորպեսզի Վեդուն հասանելիք ջուրը լրիվ տեղ հասնի : Յեթե ջրանցքն անցյալ տարի տալիս էր 300—400 լիտր ջուր, մենք աշխատանք ենք ծավալում, փորպեսզի այս տարի ջրի քանակությունը հասցնենք 700 լիտրի : Միջոցներ ենք ձեռք առել մեծացնելու լեռնային մասում գոյություն ունեցող ջրամբարը՝ Վեդի-չայից ավելի ջուր ստանալու համար :

Համարվույի շրջանի Աղբաչ և մի շարք այլ գյուղերի ջուր տալու խնդիրը կապված է Ղուերի ջրանցքի հետ : Մենք շուտով կավարտենք յերկու գյուղերի կառուցումը, փորով մենք կկարողանանք 12—15 խորանարդ մետր ջուր ստանալ, իսկ Ղուերի ջրանցքի այն մասերում, փորտեղ ջուրը շատ է ծծվում ու կորչում, մենք բետոնացում ենք կատարում :

Ամառը ջրի խոշոր պակասություն է զգացվում նաև Վաղարշապատի շրջանում : Վաղարշապատի ջրանցքի վերանորոգումից հետո այդ ջրանցքի ջուրը կավելանա 200 լիտրով : Մենք մի շարք այլ միջոցներ ենք ձեռք առել, փորպեսզի այս տարի բամբակի ամբողջ ցանքն ապահովենք ջրով :

Պետք է ասել, փոր առուների մաքրման գործով ներկայումս լավ են աշխատում Վաղարշապատի և Վեդու շրջանները, իսկ Համարվույի և Հոկտեմբերյանի շրջաններն այս գործում դեռ հետ են մնում : Մենք պետք է լողունգ ընդունենք, փոր այս տարի փոչ մի կաթիլ ջուր չկորչի անտեղի : Զրաշինարարության գծով աշխատելու համար մենք բաց ենք արել դասընթացներ : Այդ դասընթացներում ընդգրկված են 100 տեխնիկ : Տեխնիկներին պետք է աշխատեցնել ըստ իրենց մասնագիտության : Չպետք է թույլ տալ անցյալ տարվա դրությունը, յերբ կոլտնտեսությունները

Ջրային տեխնիկներին աշխատեցնում էյին այլ ասպարեզներում:

Նկատի ունենալով այս տարվա ջրասակավորությունը, մենք պետք է համապատասխան ազդրամիջոցառումների դիմենք՝ դրա հետևանքները մեղմացնելու համար: Յեթե մինչև այսօր բամբակի դաշտերը փխրացնում էյինք 2—3 անգամ, այս տարի պետք է փխրացնենք 4—5 անգամ, վորպեսզի հնարավոր լինի 1936 թ. ապահովել բամբակենու բարձր բերքատվությունը (ծափեր):

ԸՆԿ. Ս. ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆԻ ՃԱՌԸ

Վաղարշապատի շրջանային քերթի խմբագիր

Ընկերներ, կրեմլում Հայաստանի պատվիրակության ընդունելության ժամանակ ընկ. Ստալինը Հայաստանի կոլտնտեսականների առաջ խնդիր դրեց՝ բամբակի բերքատվության բարձրացման բնագավառում հասնել Ուղբեկստանին: Ընկ. Ստանլանը, պատասխանելով առաջնորդին, խոստացավ անպայման հասնել: Մենք մեր աշխատանքը հենց այդտեղից ել սկսեցինք:

Նախ՝ մենք թերթում տպագրեցինք Ուղբեկստանի առաջավոր բամբակացանների ճառերը, վորոնց միջոցով մեր կոլտնտեսականները ծանոթացան ուղբեկների աշխատանքի փորձի հետ:

Ծանոթանալով ուղբեկների փորձին, Ձահմեթի կոլտնտեսականները պարտավորություն վերցրին հեկտարից տալ 25 ցենտներ բամբակ և կոչ արին չրջանի բոլոր կոլտնտեսականներին՝ պայքարել հենց այս տարի Ուղբեկստանին հասնելու համար:

Ձահմեթիների կողմ մենք տպագրեցինք մեր թերթում, մասսայականացրինք բոլոր կոլտնտեսություններում և կազմակերպեցինք այդ կոչի գործնական արձագանքը: Ձահմեթիների կոչին արդեն արձագանքել են ավելի քան 15 կոլտնտեսականներ,

վորոնք պարտավորութիւն են վերցրել հեկտարից ստանալ առնվազն 25 ցենտներ բամբակ, իսկ Արշալույսի ու Վ. Այնալվի կոլտնտեսութիւնները՝ 30 ցենտներ:

Վերջերս խմբագրութիւնն ստուգեց, թե վո՛ր կոլտնտեսութիւնն ինչպէս է կատարում իր վերցրած պարտավորութիւնը: Ստուգումից պարզվեց, վոր մրցման մեջ մտած կոլտնտեսութիւններից շատերն արդեն թեւերը քշտած՝ աշխատանքի յեն լքծվել:

Մի շարք կոլտնտեսութիւններ (Զահմեթ, Ղարաղչլաղ, Վ. Զեյլա), վորոնք անցյալում վոչ մի սայլ աղբ չեն լին փոխադրում դաշտ, այս տարի արդեն մի քանի հազար սայլ ու ֆուրգոն տեղական պարարտանյութ են փոխադրել: Վ. Այնալվի կոլտնտեսութիւնն արդեն դաշտ է փոխադրել տասը հազար սայլ պարարտանյութ, «Անաստվածը», «Արշալույսը»՝ 6000-ական սայլ, Ն. Սաթունարիսը՝ մոտ 2000 սայլ և 70 հազար զամբյուղ ու քթոց: Շրջանում մինչև ամսի 6-ը դաշտ է փոխադրվել 30-000 սայլ և 150-000 զամբյուղ ու քթոց գոմաղբ և փլատակների հող: Այս փաստերը ցույց են տալիս, վոր Վաղարշապատի կոլտնտեսականները վո՛չ թե խոսքով, այլ գործով պայքարում են Ուղբեկըստանին հասնելու համար:

Վաղարշապատում արդեն սկսել են գործադրել Ուղբեկըստանի առաջավոր բամբակագործների փորձը: Իհարկէ, խնդիրը միայն աղբը փոխադրելը չէ, այլ, ինչպէս մեր շքանշանակիր ընկ. Զաբել Բուդաղյանն էլ ասաց, հողը կրկին անգամ վարելը: «Անաստվածի» Դեմչենկոյի անվան բրիգադը ևս յերեք անգամ է վարել, նույնը մի շարք ուրիշ բրիգադներ, վորոնք իրենց առաջ խնդիր են դրել՝ առնվազն յերեք անգամ վարել բամբակի դաշտերը:

Սա ցույց է տալիս, վոր մեր շրջանն ոգտագործում է Ուղբեկըստանի առաջավոր բամբակագործ կոլտնտեսականների փորձը, և մենք կկարողանանք հասնել նրանց:

Յերբ Ուղբեկըստանի առաջավոր կոլտնտեսականները խոսում էին իրենց աշխատանքի ու բարձր բերքի մասին, առաջին հերթին նրանք կանգ էին առնում մեքենայացման վրա: Այս խնդրում էլ մենք ուղբեկ ընկերներից պետք է որինակ վերցնենք: Մենք առանց մեքենայացման չենք կարող մեր դաշտերի բերքատուութիւնն այնպէս բարձրացնել, ինչպէս այդ անհրաժեշտ է:

Յես զարմանում եմ, վոր մեր գյուղատնտեսներն իրենց յեւլոյթներում մեքենայացման մասին և հատկապէս մեքենայացման դժով աշխատող կադրերի պատրաստման մասին շատ քիչ բան ասացին: Ինձ թվում է, վոր Հոլթոլկոմատը, հողային որդաններն այս գործի մասին պետք է մտածեն և այժմյանից միջոցներ ձեռք առնեն՝ այդ ուղղութեամբ կադրեր պատրաստելու համար:

Ուղբեկ բամբակագործ ընկեր Իքրամովն իր ճառում խնդիր էր դնում մեկ հեկտարի վրա ունենալ 100—110 հազար բույս, իսկ մեկ մոտ շատ դեպքերում 60—70 հազար բույս է լինում: հազվագյուտ դեպքում է, վոր բույսերի քանակը 80—90 հազարի յէ հասնում: Դրանից, ինչ խոսք, վոր տուժում է բամբակի բերքատուութիւնը:

Ինձ թվում է, վոր այս խորհրդակցութեանը մասնակցող ընկերները, նույնպէս և մյուսները պետք է լուրջ ուշադրութիւն դարձնեն և մտածեն այս ուղղութեամբ:

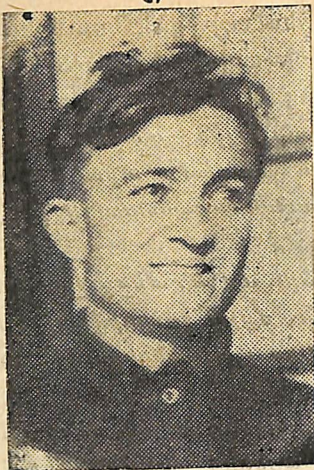
Յես իմ խոսքը վերջացնում եմ մեր կոլտնտեսականների կողմից առաջ քաշված լուրջագով.—ընկեր Սանջյան, հենց այս տարի ձեր խոսքը գործ կդարձնենք և բամբակի բերքատուութեան բարձրացման գործում Ուղբեկըստանին կհասնենք:

Յես այստեղ բերել եմ մի ալբոմ, վորի մեջ կան մեր շրջանի լավագույն բամբակագործների նկարները, վորոնք խոստացել են հեկտարից միջինը 25—30 ցենտներ բամբակ ստանալ:

Այս ալբոմը յես հանձնում եմ կոլտնտեսութեան կենտրոնական Կոմիտեին և Խորհրդային Հայաստանի կառավարութեան անդամներին: Հույս ունեմ, վոր յեկող տարի մենք նորից առաջավոր բամբակագործների խորհրդակցութիւն կունենանք, վորտեղ այս ընկերներից կպահանջվի դեկուցել, թե ո՛վ ինչպէս է կատարել իր խոստումը (ծափեր):

Ժիշտ է, ընկերներ, ալբոմն այնքան էլ չքեղ չէ, բայց միջի բովանդակութեանը լավ է:

Կեցցե՛ք բոլոր Ժողովուրդների առաջնորդ ընկեր Ստալինը: Կեցցե՛ք ՀամԿ(Բ)Կ Անդրկովկասի բոլշևիկյան ջոկատի ղեկավար ընկեր Բերիան: Կեցցե՛ք ընկեր Սանջյանը (բուռն ծափեր):

ԸՆԿ. ԶԱՎԵՆ ՎՈՍԿԱՆՅԱՆԻ ՃԱՌԸ

Վաղարշապատի «Անաստված» կոլտնտեսության Դեմչենկոյի անվան բրիգադի բրիգադիր

Ընկերներ, մենք գյուղատնտեսության մեջ ղեռ աշխատի թերութիւններ ունենք, վորոնք խանգարում են բերքատու-
թյան բարձրացմանը: Որինակ՝ սերմերի դամանն ու ախտահան-
մանը մի շարք տեղերում կարեւորութիւն չեն տալիս, թերա-
զնահատում են բամբակենու մշակման աշխատանքների մեքենա-
յացումը, հաճախ բացահայտորեն ղեմ են դուրս գալիս մեքենա-
յացմանը:

Մենք պետք է պայքարենք նման յերեւոյթների դեմ և աշ-
խատենք մեր ամբողջ ցանքն ու մշակումը տրակտորով կատա-
րել:

Ընկերներ, մեր բրիգադը, վոր կոչվում է Դեմչենկոյի ա-
նունով, կազմել է ագրոխորհուրդ: Ունենք նույնպես լաբորատո-
րիա: Յուրաքանչյուր խնդիր տեղափոխում ենք ագրոխորհուրդ,
առաջարկութիւններին լուծում ենք տալիս այնտեղ, նոր առա-

ջարկութիւնները դրում ենք խորհրդի դրքում և աշխատում ենք
մեր փորձը տեղափոխել նաև մյուս բրիգադները:

Յերբ մենք կարգացինք Ուղբեկստանի Կենտկոմի քարտու-
ղարի և առաջավոր կոլտնտեսականների ճառերը՝ բամբակի հողը
վարելու, պարարտացնելու և քաղհանելու մասին, վորոշեցինք
այդ փորձը կիրառել նաև մեզ մոտ: Յեվ պետք է ասեմ, վոր
հետեւելով նրանց որինակին՝ արդեն բամբակի հողերը յերկու
անգամ վարել ենք և յերկու անգամ պարարտացրել՝ մեկը քի-
միական, մյուսը՝ տեղական պարարտանյութով: Իսկ իմ բրի-
գադը նույնիսկ վարել է 4 անգամ:

Ընկերներ, մենք պետք է նոր հեղաշրջում մտցնենք մեր
գյուղում նաև տեղական պարարտանյութերի ոգտագործման աս-
պարիզում:

Դուք գիտեք, վոր մինչև վերջերս էլ սովորութիւն չկար
արտաքնոցի և թռչունների աղբն ոգտագործել: Իսկ այսօր մեր
ողտարդիկ և կանայք այդ թանգարժեք պարարտանյութերի
ոգտագործման համար ունեն հատուկ արկղեր: Յես կրեւեմ
հատկանշական մի փաստ: 15 տարեկան կոմյերիտուհի ողակա-
վար ընկ. Թամարա Փանոսյանը տեսնում է, վոր ՆՋմիաձնի մա-
տենադարանի կտուրում չարունակ աղալիններ են հավաքվում.
նա մտածում է այդ աղալինների ծեռան ոգտագործելու մասին:
Պարզվում է, վոր կտուրում տանյակ տարիների ծեռտ կա կու-
տակված: Ընկ. Թամարան այնտեղից հանում է յերկու տոնն
ծեռտ, վորը մանրելուց հետո պետք է շաղ տա իր ողակի հողա-
մասում:

Մենք այժմ սկսել ենք ոգտագործել նույնպես տիղմը, վոր-
պես պարարտանյութ. այդ ուղղութիւնը մենք մեծ աշխատանք
ենք ծավալում:

Հիմնական խնդիրներից մեկն էլ ձմեռային շրջանում աշխա-
տանքն առանց ընդմիջումի կազմակերպելն է: Նոյեմբերի 27-ին
մեր բրիգադը կոչ արեց բոլորին՝ աշխատանքի դուրս գալ և նո-
յեմբերի 28-ից մինչև այսօր մենք կանոնավոր աշխատում ենք:
Այդպիսով, մենք մեր տրամադրութիւն տակ շատ ժամանակ ենք
ունենում՝ նախացանքային աշխատանքները վորակով կատարե-
լու և ագրոկոմպլեքսը ճիշտ կիրառելու համար:

Մակայն մենք չպետք է բավականանանք մեր ունեցած աշխատանքի փորձով, այլ պետք է նորանոր գիտելիքներ ձեռք բերենք: Մենք պետք է բամբակագործության մեջ կատարենք գլխատահետադետական աշխատանքներ:

Այս տարի մեր բրիգադը պետք է տասը հեկտար ցանի թրմբերի վրա: Դրա առաջին առավելութունն այն է, վոր լավ հողն ընկնում է անմիջապես սերմի վրա:

ՅԵՆԳԻՐԱՐՅԱՆ.—Դուք ագրոխիմիկներ ունե՞ք, և աշխատո՞ւմ եմ նրանք:

ՎՈՍԿԱՆՅԱՆ.—Այո՛, ունենք և աշխատում են:

Հիմա, ընկերներ, ի՞նչ առավելութուն ունի թմբային սիստեմը: Թմբային սիստեմի առավելութունն այն է, վոր արևը լավ է ընկնում բույսի վրա, մոխրատեր քիչ են լինում, և ջրելու ժամանակ քանդումներ չեն լինում: Այդ բոլորն ապահովում է բարձր բերքատվութունը: Բացի դրանից, մենք վորոշել ենք խաչածե կուլտիվացիա կատարել:

Յես այստեղ մի այլ կարևոր խնդիր եմ դնում. քաղհանը պետք է կատարել դեպի հետ դնալով. այդ առթիվ մեր ագրոխիմիկները վորոշում է կայացրել, և յես պրոֆեսոր Քալանթարյանի կարծիքն եմ հարցրել: Նա հավանութուն է տվել այդ ձևի քաղհանին: Դրա առավելութունն այն է, վոր հողը չի տրորվում վրաների տակ, և բամբակենու աճումն ավելի արագ է լինում:

Մի քանի խոսք քեթմենների մասին: Մենք քեթմենները վերափոխել ենք: Քեթմենի յերկու կողմերում կան յեղրներ, մենք դրանք հանել ենք. դա ավելորդ է: Այդ վերափոխումը մեզ հարավորութուն է տալիս ավելի լավ քաղհանել:

Մի ուրիշ կարևոր խնդիր: Մեր արդյունաբերության մեջ մտցված է պարտադիր տեխնիկումը, իսկ գյուղատնտեսության մեջ այդ բանը չկա: Յես խնդիր եմ դնում՝ պարտադիր տեխնիկում մտցնել նույնպես գյուղատնտեսության մեջ:

Այժմ յերկու խոսք մեր արվեստի և գրականության ֆրոնտում աշխատողներին: Նրանք պետք է վերակառուցեն իրենց աշխատանքները, պետք է դրեն ստախանովականների—ընկերների Բուդաղյանի, Մարջանյանի, Մացակ Պապյանի մասին:

Իմ բրիգադը հանձնարարել է ինձ՝ դիմել այս խորհրդակցությանը, վոր անդրկովկասյան մառտաբով սահմանվի յերեք ստախանովյան դրոշ՝ բամբակի, ցորենի և խաղողի բարձր բերքատվության առաջավորների համար:

Մենք վորոշել ենք՝ հեկտարից տալ 30 ցենտներ բամբակ, 35 ցենտներ ցորեն և 200 ցենտներ խաղող, և մենք կկատարենք մեր խոստումը (ծափեր):

ԸՆԿ. Վ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆԻ ՃԱՌԸ

Հոկտեմբերյան շրջանի Բամբակաշատի ագրոշրջանի գյուղատնտես

Ընկերներ, մեր յենթաշրջանը բամբակի պլանը գերակատարեց: Առանձին կոլտնտեսություններ հեկտարից միջինը տվել են 12—15 ցենտներ բամբակ: Այս տարբերությունը հետևանք է վոչ միայն հողերի զանազանության, այլև մշակման վորակի: Այն կոլտնտեսությունները, վորոնք մշակման բոլոր պրոցեսները լիովին կատարել են, ինչպես որինակ՝ Սովետականը, ստացել են բարձր բերք:

Սովետականը ֆադիանը կատարել է ֆեբրվարի, և միջին բերքն այնտեղ յեղել է 15 ցենտներ:

Զրելու համար բոլոր հողերի ու սերմերի վերաբերմամբ միատեսակ նորմա չի կարելի սահմանել: Մեղանում հողեր կան, վորոնք 5—6 անգամ ջուր են պահանջում, իսկ կան հողեր ել, վորոնք ավելի քիչ ջրի կարիք ունեն: Բացի դրանից, Հոկտեմբեր գյուղում, վորտեղ մենք ցանել եյինք № 915 սերմը, ցանքերը ջրել ենք 12 անգամ, իսկ Սովետականի կոլտնտեսության

ցանքերը ջրվել են 6—8 անգամ, վորովհետև այնտեղ ցանված եր № 246 սերմը:

Այս տարի իմ յենթաշրջանի Հոկտեմբեր գյուղում կատարված է նույնպես թմբային ցանք, և պետք է ասել՝ մեծ արդյունք է տվել:

Պարարտացման դոզան, վոր առաջարկվում է այստեղ (հեկտարին 65 կիլո), յես քիչ եմ դանում: Յեթե մենք խնդիր ենք դնում բամբակի բերքը հասցնել հեկտարից 18—20 ցենտների, ապա պարարտացման դոզան պետք է ընդունենք առնվազն 90 կիլո:

Ի՞նչ ենք արել մենք 1936 թվին բարձր բերք ստանալու համար: Իմ ագրոշրջանում կատարել ենք 1900 հեկտար աշնանավար. մնացած 100 հեկտարն ել կկատարենք, յեթե յեղանակները նպաստավոր լինեն: Այնուհետև մենք կսկսենք ամռան ցելի կրկնավարը:

Սակայն պետք է նշեմ, վոր իմ ագրոշրջանն ապահովված չէ գյուղգործիքներով և մեքենաներով: Մեղանում 70 հեկտարին ընկնում է չորս սրակիչ մեքենա: Մեղ անհրաժեշտ են սրակիչ մեքենաներ, տրակտորային շարքացան և զիգագներ:

Իմ ագրոշրջանը հանձն է առնում 1935 թվի 13,5 ցենտների փոխարեն՝ 1936 թվին տալ 18 ցենտներ բամբակ: Յեվ յես հույս ունեմ, վոր մենք պատվով դուրս կգանք կուտակյության առաջ:

ԸՆԿ. ՇՈՂԱԿԱԹ ՂՈԶԱՂՅԱՆԻ ԶԱՌԸ

Հոկտեմբերյանի Բամբակաշատ գյուղի «Փարոս»
կուլտնտեսության ողակավար

Ընկերներ, թույլ տվեք Հոկտեմբերյան շրջանի Բամբակաշատ գյուղի կողմից վողջունել ստախանովականների այս հավաքը (ծափեր) :

« Ընկերներ, յես մեր կոլտնտեսության № 1 բրիգադի ողակավարն եմ : Պետք է ասել, վոր 1933 թվին մենք մեր աշխատանքները լավ չեյինք կազմակերպում, դասակարգային թշնամին աշխատում եր խանգարել մեզ : Սակայն մենք այս վերջին տարիներում կարողացել ենք աշխատանքները չափազանց լավ կազմակերպել. այժմ հասկացել ենք, թե ինչ բան է կոլտնտեսությունը և ինչ ոգուտ է տալիս մեզ, դրա համար ել ամեն մեկս աշխատում ենք վորակով դործ անել :

Յեթե իմ ողակը 1934 թվին 12 ցենտներ բամբակ տվեց, ապա մենք 1935 թվին պլանով սահմանված 13 ու կես ցենտներ բամբակի դիմաց տվինք 17 ցենտներ (ծափեր) :

Ընկերներ, մենք բամբակի քաղհանի ժամանակ նույնպես լավ ենք աշխատել. ինձ որական պլան եր տրված հինգ լիտր, յես կատարել եմ 15 լիտր քաղհան՝ միանգամայն վորակով և դաշտերը մաքրել եմ մոլախոտերից : Բերքահավաքը նույնպես հաջող անցկացրի : Ընկերներ, այս բոլոր աշխատանքների մեջ մեզ կոնկրետ ղեկավարություն է ցույց տվել մեր շրջկոմի քարտուղար ընկ. Կուրդինյանը :

Յես ձեր բոլորիդ առաջ խոսք եմ տալիս՝ այս տարի հեկտարից տալ 30 ցենտներ բամբակ (ծափեր) :

Ընկերներ, մեր բրիգադը կրում է ընկ. Խանջյանի անունը : Մենք խոսք ենք տալիս նրա անունը բարձր պահել և նրա առաջ պարգևերնս դուրս դալ :

Կեցցե՛ մեր առաջնորդ ընկ. ՍՏԱԼԻՆԸ (բուռն ծափեր) :

Կեցցե՛ մեր ղեկավար ընկ. ԽԱՆԶՅԱՆԸ (ծափեր) :

ԸՆԿ. ԽԱԶԻԿ ՀԱԿՈՒԶԱՆՅԱՆԻ ՃԱՌԸ

Վաղարշապատի մեքենատրակտորային կայանի դիրեկտոր

Պարզ ե, ընկերներ, վոր այս տարի բամբակի բերքատվության բարձրացման գործում մենք ձեռք ենք բերել խոշոր նվաճումներ: Այդ նվաճումները հետևանք են այն բանի, վոր մեր կոլտնտեսությունների աշխատանքի հիմքում դրված է արտելի ստալինյան կանոնադրությունը, վոր մեր կուսկազմակերպությունները կարողացել են գլխավորել կոլտնտեսական մասնայի արտադրական բուռն վերելքը և կոլտնտեսականների համար աշխատանքը դարձնել պատվի գործ: Մենք մեր գործնական աշխատանքների ընթացքում թեև հանդիպեցինք դասակարգային թրջնամուղի դիմադրություն, սակայն մեր կուսկազմակերպությունների գլխավորությամբ մենք կարողացանք ջախջախել նրա դիմադրությունը և ապահովել բամբակի բարձր բերքատվությունը, տալով հեկտարից միջինը 10 ցենտներ բամբակ: Կոլտնտեսությունները մեծ ոգուտ ստացան բամբակի մշակույթից: Դա խոշոր ապտակ էր այն ուղորտունիստական տարրերին, վորոնք գտնում էին, թե Հայաստանում բամբակ ցանելը նշանակում է կոլտնտեսություններին նյութապես սնանկացնել:

Ընկերներ, մեր տրակտորային սլարկն ապահովում է բամբակի յերկու վարը, իսկ առանձին տեղերում՝ յերեքը: Կցվող գործիքներից մենք ունենք 56 գութան, 7 շարքացան, վորոնք նոր են ստացված և պետք է վորոշ ձևափոխման յենթարկվեն: Ունենք 13 կուլտիվատոր, վորոնց մեջ նույնպես վորոշ փոփոխություն պետք է մտցնենք և հարմարեցնենք մեր դաշտերին: Իսկ ի՞նչ ենք արել մենք մեր սպասարկած կոլտնտեսություններում:

Հանքային պարարտանյութերով պարարտացրել ենք 2000 հեկտար: Մեր կոլտնտեսություններն, իրենց հերթին, մինչև փետրվարի 8-ը բամբակի դաշտերն են փոխադրել մոտ 30.000 սայլ գոմաղբ (բոլոր կոլտնտեսությունների տեղեկությունները դեռևս չկան):

Ընկերներ, ինչպես այստեղ պրոֆ. Քալանթարյանն ասաց, ամեն մի հեկտարի համար միջին պարարտացման նորման պետք է լինի 40 սայլ: Սա ճիշտ է, և մեր կոլտնտեսություններն այդպես էլ անում են: Նրանք այժմ աշխատանք են ծավալում, վորպեսզի հարյուր տոկոսով դաշտերը պարարտացնեն:

Այժմ մի քանի խոսք այն մասին, թե ինչ ենք մտադիր ներկայումս անելու: Մեր ՄՏԿ-ի միջոցով մենք առաջին հերթին պետք է կատարենք տրակտորային ցանքը, վորը լինելու յե 1000 հեկտար և կուլտիվացիան՝ 800 հեկտար:

Ընկերներ, պետք է նշել, վոր անցյալ տարի մեր մեքենատրակտորային կայանի սպասարկած կոլտնտեսությունները տվել են ամենաբարձր բերքը, բայց հակառակ դրան, միջինը դեռևս ցածր է: Դրա պատճառն այն է, վոր մեր չրջանում կուլեկտիվացման տոկոսը դեռ ցածր է, իսկ դա խփում է մեր դաշտերի բերքատվության բարձրացմանը: Մենատնտեսներն իջեցնում են չրջանի միջին բերքատվությունը: Յեթե մեր չրջանի կոլտնտեսությունները միջին բերքը հեկտարից տվել են 11,5 ցենտներ ապա մենատնտեսները տվել են 7—8 ցենտներ, իսկ մեզ մոտ բամբակի ցանքի 1/4-րդը համարյա մենատնտեսներին է պատկանում: Պետք է հիմնական միջոցներ ձեռք առնել՝ բարձրացնելու նույնպես մենատնտես հատվածի բամբակի բերքը:

Մյուս հիմնական հարցն աշխատանքի կազմակերպումն է: Հասկանալի յե, վոր աշխատանքը լավ կազմակերպվելու համար նախ և առաջ լավ հիմքերի վրա պետք է դնել աշխատանքի հաշվառումը:

Իսկ ինչպե՞ս է կատարվում մեզ մոտ աշխատանքի հաշվառումը: Պետք է ուղղակի ասել, վոր այդ աշխատանքը մեզ մոտ վատ է դրված: Մենք չենք կատարում ճիշտ հաշվառում և՛ կատարված աշխատանքի քանակի, և՛ վորակի վերաբերյալ:

Մեր բոլոր բրիգադիւնները, թեկուզ ամենից լավերը, հնարավորութիւն չունեն բրիգադի կատարած աշխատանքը հաշվառման յենթարկելու և աշխատեւ ընդունելու: Մենք պետք է ունենանք ազատ բրիգադիւններ, վորպեսզի նրանք ժամանակ ունենան զբաղվելու հաշվառման խնդիրներով: Պատահել են դեպքեր, յերբ աշխուրեր չեն գրանցվել: այդ մասին բաղմաթիւ անգամ դրվել է մամուլում: Յես կարծում եմ, վոր տարվա մեջ 5 ամիս բրիգադիւրը պետք է ազատ լինի արտադրության մեջ անմիջապես աշխատելուց:

Մի քանի խոսք ագրոճեռնարկումների և մեխանիզացիայի մասին: Վորպեսզի մենք կարողանանք ագրոճեռնարկումները կոլտնտեսութիւններում լավ անցկացնել, պետք է անպայման կազմել հողի պասպորտը: Անթուլլատրելի յե, վոր մինչև այժմ մեր գյուղատնտեսները և կոլտնտեսականները չգիտեն, թե ինչ տեսակ հող ունեն:

Հողի պասպորտը կազմելուց հետո, մենք ըստ հողի պահանջի ել պետք է կազմենք ագրոճեռնարկումները:

Ընկեր Յերվանդ Ղարիբյանի յելույթն ընդհանրապես հիանալի յելույթ եր, բայց յես համաձայն չեմ նրա այն տեսակետի հետ, թե նորմաները պետք է գյուղում կազմել, թեև ճիշտ է, վոր անհրաժեշտ է հաշվի առնել կոլեկտիվ տնտեսութիւն փորձը:

Իմ կարծիքով պետք է հրավիրել կոլտնտեսականների խորհրդակցութիւն, նրանց փորձերը հաշվի առնել և տալ նոր նորմաներ:

Մի յերկու խոսք ել միջարքային տարածութիւնների մասին: Իմ կարծիքով ճիշտ չեն այն ընկերները, վորոնք գտնում են, թե հիմնականում այդ տարածութիւնը պետք է լինի 70 սանտիմետր: Յես գտնում եմ, վոր այն պետք է լինի 60 սանտիմետր: Մի շարք ուսումնասիրութիւններ ցույց են տվել, վոր հնարավոր է այդ տարածութիւնը ցանքերը մեխանիզացիայի յենթարկել: Մենք մի կուլտիվատոր ենք աշխատեցրել և փորձը ցույց է տվել, վոր հնարավոր է ազատ կերպով 60 սանտիմետր միջարքային տարածութիւն մեջ աշխատել:

Այստեղ խոսվեց նաև տրակտորային ցանքի մասին, իսկ Վեդու ընկերները տրակտորային ցանքի կարծես խուսափում են. նրանց տրակտորային ցանքի պլան է տրված 2000 հեկտար, բայց նրանք կարծես հրաժարվում են. յեթե 1500 հեկտար ել տրվի, յերևի նրանք նորից կհրաժարվեն (ձայներ տեղերից.—ճիշտ է): Սա, իմ կարծիքով, անուղղակի կերպով մեքենայացման դեմ դուրս գալ է նշանակում: Մենք անցյալ տարի տրակտորային ցանքի պլանը կատարել ենք և դրական արդիւնքի հասել: Տրակտորային շարքացանն աշխատանքը կատարում է բարձր վորակով, հեշտացնում է գյուղացու աշխատանքը և ազատում քաշող ուժը, վոր այդ ժամանակաւնթացքում կարող է պարարտանյութի տեղափոխման կամ ուրիշ աշխատանքի համար ոգտադործել: Ինչո՞ւ, ուրեմն, հրաժարվել տրակտորային շարքացանից:

Մենք, ընկերներ, պարտավորութիւն ենք վերցնում ՄՏԿ-ի սպասարկած կոլտնտեսութիւններից 1936 թվին միջին հաշվով բերք տալ հեկտարից 18 ցենտներ, իսկ չրջանի միջինը հասցնել 15 ցենտների (ծափեր):

ԸՆԿ. ՄՈՒՐԱԴ ՊՈՂՈՍՅԱՆԻ ՃԱՌԸ

Հոկտեմբերյանի մեքենատրակտորային կայանի գիրքկառք

Ընկերներ, այստեղ ընկ. Հակոբջանյանը և մի շարք գյուղատնտեսներ թվեցին այն կարևոր ագրոձեռնարկումները, վորոնցով բամբակացան շրջանները կարողացան 1935 թվին միջինը հեկտարից ստանալ 10 ցենտներ բամբակ:

Յես այստեղ մի յերկու խնդիր պետք է չոչափեմ, վորոնք անմիջապես կապված են բերքատվության բարձրացման հարցի հետ:

1935 թվի դարնանը մեր առաջ խնդիր եր դրված՝ կատարել ցրտահերկ և 2-րդ վար: Յերկրորդ վարն ընկերներից շատերն ընդունում են վորպես կրկնավար և 8—10 սանտիմետրից վոչ ավելի խորությամբ:

Մեր մեքենատրակտորային կայանի տրակտորային պարկի փորձը, սակայն, ուրիշ բան է ասում. մենք յերկրորդ վարը կատարեցինք առաջին վարի խորությամբ և նույն գութաններով. արդյունքը վատ չեր:

Մեր շրջանում հուլիս, ոգոստոս ամիսներին ունենում ենք մեծ քանակությամբ ցորեն և աւովույտ, վորոնց հունձը և

կախումը բավականին բանվորական ուժ են խլում մեղանից: Անհրաժեշտ է լրիվ կերպով մեխանիզացիայի յենթարկել ցորենի և աւովույտի քաղը և այդպիսով բանվորական ուժն ամբողջովին տրամադրել բամբակի մշակման աշխատանքներին:

Բերքատվության բարձրացման գործում մեծ նշանակություն ունի ցրտահերկը: Այս գիտակցությամբ ել անցյալ տարվա 3000 հեկտարի դիմաց այս տարի մենք կատարել ենք 4-500 հեկտար ցրտահերկ, այն ել ավելի լավ վորակով: Մենք այս տարի աշնանացան հողերից 1000 հեկտար պարարտացրել ենք:

Միջլարքային տարածությունը, իմ կարծիքով, չպետք է 60 սանտիմետրից ավելի լինի, իսկ 60 սանտիմետր միջլարքային տարածության մեջ մեխանիզացիա կիրառելը, յես կարծում եմ՝ միանգամայն հնարավոր է. տուրմանը շատ լավ աշխատում է անգամ 50—55 սանտիմետր միջլարքային տարածության մեջ: Դժվար չե ձեռք բերել 55—60 սանտիմետր լայնությամբ 70 կուլտիվատոր, վորը հսկայական ոգուտ կտա մեզ: Յեթե դա ել հնարավոր չե, ապա կարելի յե մեր ունեցած կուլտիվատորները փոփոխության յենթարկել:

Յերկրորդ վտանգը միջբույսային լայն տարածության մեջ է: Մենք մեծ կորուստ ենք ունենում, յեթե միջբույսային տարածությունը թողնենք 30 սանտիմետր, փոխանակ 12—18 սանտիմետրի:

Մեր ամենամեծ դժվարությունը շարքացանի պակասն է. մենք շարքացաններ չունենք: Անցյալ տարի ժողկոմխորհի կողմից հրավիրված խորհրդակցությունում մենք խնդիր դրինք ժամանակին շարքացաններ տալ մեզ. մի քանի անգամ նույն հարցը բարձրացրել ենք, բայց մինչև այժմ ել դեռ չենք բավարարված:

Անցյալ տարի մենք խնդրեցինք ընկ. Մամիկոնյանին, վոր պեսզի մեզ կոմբայն տրվի: Չնայած մի շարք ընկերների պընդումներին, թե հնարավոր չե կոմբայնն աշխատեցնել բամբակացան շրջաններում, մենք 3 կոմբայնով 10 որվա ընթացքում հնձեցինք 300 հեկտար տարածություն (ծափեր): Ընկերներ, կոմբայնի այդ արտադրողականությունը դեռևս արժանի չե ծափահարության: Մենք այս տարի կունենանք մեր սեփական կոմբայնները և կապահովենք նրանց բարձր արտադրողականությունը:

Ընկերներ, այս տարի բոլորիս խնդիրը պետք է լինի բարձրացնել բամբակի դաշտերի բերքատվությունը և հասնել մեր ուղբեկ ընկերներին: Մեր շրջանի բոլոր կոլտնտեսականները խոստացել են արդեն բերքատվությունը բարձրացնել միջինը 15—18 ցենտների: Դա լավագույն պատասխանը կլինի այն բարձր պարգևի, վորին արժանացան մեր ղեկավարները: Յես վստահ եմ, վոր Հայաստանի բամբակացան բոլոր շրջանների համար պատվի գործ կլինի ընկ. Սանձյանի տված խոստման կատարումը (ծափեր):

ՆՆԿ. Ն. ԱԴՈՅԱՆԻ ՃԱՌԸ

Հոգեբանական Բամբակավարչության պետ

Ընկերներ, դուք պետք է միշտ հիշեք, վոր միայն մեր կուսակցության գծի ճիշտ կիրառմամբ, միայն դասակարգային պայքարում թշնամուն ջախջախելու միջոցով է, վոր ձեռք ենք բերել այն հաղթանակները, վորոնց մասին դուք խոսեցիք այստեղ:

Այժմ խնդիրն այն է, վոր ոգտագործենք բոլոր հնարավորությունները՝ այս տարի բերքատվությունը մեծ չափով բարձրացնելու համար:

Ընկերներ, հանքային և յոդական պարարտանյութերի ոգտագործման այս տարվա փորձը դրական արդյունք տվեց: Հոկտեմբերյան շրջանում քիմիական պարարտանյութով պարարտացված փորձադաշտը տվել է հեկտարից 2 ու կես ցենտներ ավելի բերք, Վաղարշապատում՝ 2,7 ցենտներ, Ղամարլվում՝ 3,1 ցենտներ, Վեդիում՝ 1,4 ցենտներ: Տեսնում եք, ուրեմն, վոր հանքային պարարտանյութերը հանդիսանում են կարևոր գործոններից մեկը՝ բերքատվության բարձրացման խնդրում:

Ներկայումս մեր գործածած պարարտանյութերին պետք է ավելացնենք նաև ավաղը: Ինչ վոր խլել ենք հողից, պետք է վերադարձնենք, վորպեսզի վերականգնենք հողի բերքատվության ունակությունը:

Դառնանք ջրի խնդրին: Պետք է ասեմ, վոր յերբ 2—3 որ չարունակ ջուրն ուժեղ քանակութեամբ է տրվում, բամբակը դեղնում է: Շատ անգամ ել ջուրը չի հասնում բամբակենուն: Սա նշանակում է, վոր մենք բամբակենին նորմալ չենք ջրում:

Ընկերներ, յես այստեղ ուզում եմ դնել մի հիմնական խնդիր. դա մարդոցի վերացման խնդիրն է: Կոլտեստեականները շատ լավ գիտեն, թե մարդոցումը վորքան աշխոր է խլում յուրաքանչյուր կոլտեստեակոնից: Իմ կարծիքով, մենք հնարավորութիւն ունենք այս տարի վերացնել մարդոցը: Բացի աշխորի մասնումից, ագրոնոմիական տեսակետից ել մարդոցն ոգտակար չե. մարդոցի ժամանակ հողի լավագոյն մասը հավաքվում է մի կողմ և անձրևի ու արևի տակ տարրալուծվում է՝ առանց բույսին ոգուտ տալու:

Մարդոցի վերացման հետ միաժամանակ յես անհրաժեշտ եմ դնում բուժ ափսոսների կատարումը միջլարքային տարածութեան մեջ: Ընկերներ, դուք գիտեք, վոր առաջին քաղհանից հետո մենք փխրացում ենք կատարում. սա պետք է անել կուլտիվացիայի միջոցով. այստեղ է, վոր մենք բուժ ափսոսների խնդիր ենք դնում. շատ պարզ է, վոր այս դեպքում ջուրը դնում է մարդերի միջով, վորի շնորհիվ ել մենք ջրի խնայողութիւն ենք ունենում: Բացի դրանից, սրա առավելութիւններից մեկն ել այն է, վոր բամբակի մակերեսը չի կեղևակալում և քիչ է մոլախոտերով ծածկվում: Ահա այս առավելութիւններից յելնելով է, վոր խնդիր ենք դնում մարդոցելու սխտեմից անցնել բուքակոսային սխտեմին:

ՉԱՅՆՆՐ ՏԵՂԵՐԻՑ.—Այդպիսի փորձ յեղե՞լ է:

ԱՌՅԱՆ.—Այո՛: Այդպիսի վորձ յերեք տարի չարունակ յեղել է Աղհամզալույի հենակետային տնտեսութիւնում և չափազանց հաջող արդիւնք է տվել:

Յես այս խնդրի մասին խոսել եմ մեր դյուղատնտեսների հետ. նրանք չեն առարկել սրան, բայց դեռ յուրաքանչյուրը վախենում է, վոր կարող է վորոշ բան պատահել, բայց թե ի՛նչ, իրենք ել չգիտեն:

Ընկերներ, այժմ անցնենք մեքենայացված ցանքի և կուլտիվացիայի խնդիրներին: Խորհրդակցութեան ընթացքում վիճարանութեան առարկա դարձավ 60—70 սանտիմետր, թե 40—55 սանտիմետր միջլարքային տարածութիւն թողնելու խնդիրը:

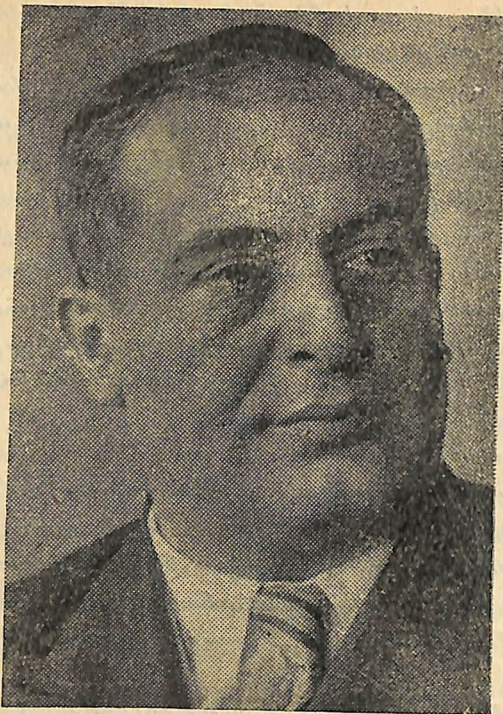
Ընկերներից վոմանք կարծում են, թե 60—70 սանտիմետրի վրա յեթե ցանք կատարվի, հողի վատնում կառաջանա, ինչ վոր իմ կարծիքով սխալ է: Մենք պետք է 60—70 սանտիմետր միջլարքային տարածութեամբ ցանք կատարենք:

Ընկերներ, վոր սերմն ուզում եք վերցրեք, միևնույն է, յեթե մինչև ծաղկումը մենք կարողանանք յերեք ջուր տալ, դա կոգնի բամբակենու ցողունի բարձրացմանը՝ նվազեցնելով նրա արմատի խորացումն ի հաշիվ իր ցողունի:

Ընկերներ, միջբույսային տարածութեան խնդիրը չի կարելի միանգամից պարզել և ասել, վոր այդ տարածութիւնը պետք է լինի 15—20 սանտիմետր: Իմ կարծիքով, այդ տարածութիւնը պետք է վորոշել ըստ հողամասերի վորակի. վորոշ տեղեր կարելի յե ընդունել 10—15 կամ 15—20, վորոշ տեղեր նույնիսկ 25 սանտիմետր:

Այժմ, ընկերներ, նոսրացման մասին: Նոսրացումը չափազանց կարևոր դեր ունի բամբակագործական աշխատանքներում: Կան ընկերներ, վորոնք պնդում են, թե ցածրորակ բամբակն ստացվում է ջրի պակասութեան հետևանքով, ինչպես բացատրում են Վեդիում: Յես կարծում եմ, ընդհակառակը, ցածրորակ բերքը հետևանք է վատ կատարված նոսրացման և վոչ ջրի պակասութեան:

Ընկերներ, մենք իսկապես ունենք հնարավորութիւններ բարձր բերք ստանալու համար: Այն խոստումը, վոր տվեց ընկ. Խանջյանը կուսակցութեան առաջնորդին՝ ընկ. Ստալինին, մենք հնարավորութիւն ունենք կատարելու և կկատարենք: Այս տարի մենք մեր բամբակի դաշտերից 10.000 հեկտարը պարարտացնելու յենք հանքային պարարտանյութով և 5000 հեկտարը՝ տեղական պարարտանյութով: Բացի դրանից, 1400 հեկտար առվույտի հողամասը ցանքաշրջանառութեան հետևանքով այս տարի անցնում է բամբակի տակ: Այս բոլորը բամբակի բարձր բերք ստանալու նախապայմաններն են: Մենք ունենք նույնպես քեթմեններ, և, վերջապես, մենք աշխատելու յենք ստախանովյան մեթոդներով, ունենք պատրաստված կադրեր, մեր կոլտեստեականների մեջ տիրում է աննախընթաց վողեորութիւն: Սրանք բոլորը յերաշխիք են, վոր մենք կկատարենք այն առաջադրանքը, վոր տրված է մեզ՝ բամբակի Ֆրոնտի աշխատողներին՝ (ծափեր):

ՀԱՄԶ ՀՈՂԺՈՂԿՈՍ ԸՆԿ. Վ. ՄԱՄԻԿՈՆՅԱՆԻ
ՃԱՌԸ

Ընկերներ, այս յերկու որվա ընթացքում մենք լսեցինք առաջավոր բամբակագործներին, կոլտնտեսությունների նախագահներին, բրիգադիրներին ու ողակավարներին—բարձր բերքատվության վարպետներին: Այդ վարպետներն այս ամբիոնից պատմեցին մեզ այն ձեռնարկումների մասին, վորոնց կիրառումը հնարավորություն տվեց նրանց արդեն 1935 թվականին յուրաքանչյուր հեկտարից ստանալ միջին հաշվով 15-ից մինչև 25 ցենտներ բամբակ, մինչդեռ բամբակի միջին բերքատվությունը Հայաստանում հասնում էր տասը ցենտների:

Ձի կարելի հաշտվել դեռ վորոշ տեղերում տարածված այն մտքի հետ, թե իբր այդ առանձին կոլտնտեսություններն ու բրի-

գադները բարձր բերք են ստացել այն պատճառով միայն, վոր այնտեղ հողն ու կլիմայական պայմաններն ավելի նպաստավոր են: Վո՛չ, ընկերներ, յեթե մենք այդպես մոտենանք հարցին, դա սխալ կլինի: Մեր առաջավորների հիմնական հաջողությունն արդյունք է այն բանի, վոր նրանք կարողացան ոգտագործել այն հնարավոր ռեզերվները, վոր տալիս է մեր կոլտնտեսային կարգը, բերքատվության բարձրացման այն ռեզերվները, վորոնք մինչև այժմ չէին ոգտագործվում մեր կողմից: Մենք չենք տարակուսում, վոր ոգտագործելով այդ բոլոր ռեզերվները, մեր կոլտնտեսությունները 1936 թվականին ե՛լ ավելի խոշոր նվաճումներ ձեռք կբերեն:

Մեր կոլտնտեսությունների աճումը, բերքատվության բարձրացման ասպարիզում յերկրում յեղած ամենահարուստ հնարավորությունները, առաջավոր մարդկանց մինչև այժմ դեռ յերեվան չբերված պրակտիկան ու փորձը, բերքատվության բարձրացման լրացուցիչ ռեզերվները և մեր կոլտնտեսականների ձեռքում յերևան բերելու դրանք, այս ամենը Հայաստանի Կ(Բ)Կ Կենտկոմի քարտուղար ընկեր Խանջյանին թույլ տվին խոստանալու ընկեր Ստալինին, վոր բամբակի բերքատվության տեսակետից 1936 թվականին մենք կհասնենք ողբեկներին: Մեր առջև խնդիր է դրված՝ 1936 թվականին յուրաքանչյուր հեկտարից ստանալ առնվազն 15 ցենտներ բամբակ: Այդ նշանակում է 1936 թվականին բամբակի բերքատվությունը բարձրացնել 50 տոկոսով: Պետք է լրջորեն մտածել այս մասին: Մենք պետք է այնպես նախապատրաստվենք բամբակի ցանքին, վոր ցանքն սկսվի ու ավարտվի ժամանակին և կատարվի վորակական բարձր ցուցանիշներով: Մենք այժմ չենք կարող արձանագրել, թե ամեն ինչ արված է այդպիսի բարձր բերք ապահովելու համար: Խոշոր նշանակություն ունի հողի նախապատրաստման հարցը: Միության Ժողկոմխորհի վորոշմամբ Հայաստանում բամբակի ցանքին հատկացված ամբողջ տարածությունը, այսինքն՝ 18.000 հեկտարը, մենք պետք է աշխատավար կատարելիք, սակայն կատարել ենք միայն 10.000 հեկտար: Ճեղքվածքը դոյություն ունի և մենք պետք է այնպես նախապատրաստենք հողը, վոր կարողանանք ծածկել այդ ճեղքվածքը: Դա նշանակում է՝ այն հողամասերը, վորտեղ աշխատավար չի կատարվել, պետք է դարձան, ցանքից առաջ, հերկվեն առնվազն յերեք անգամ, իսկ աշ-

նանը հերկված հողամասերը՝ առնվազն յերկու անգամ: Դրա համար մենք հնարավորութիւններ ունենք: Անհրաժեշտ է միայն, վոր մեր մեքենատրակտորային կայանները կազմակերպեն տրակտորային պարկի անընդմեջ աշխատանքը և ոգտագործեն այդ նպատակի համար բարենպաստ բոլոր որերն ու ժամերը: Սակայն վորչ բոլոր մեքենատրակտորային կայաններն են այսպես մոտենում այդ հարցին: Որինակ՝ յերկու որ սրանից առաջ կարելի յեր հիանալի կերպով հերկել, քանի վոր կլիմայական պայմանները միանգամայն բարենպաստ եյին, բայց մեր տրակտորները դաշտ դուրս չէկան:

Յերկրորդ խնդիրը պարարտացումն է: Պատկերավոր դարձնելու համար յես ցանկանում եմ մի քանի թիւ բերել պարարտանյութերի կիրառման եֆեկտիվութեան վերաբերյալ: Այսպես՝ անցյալ տարի Վաղարշապատի շրջանը հանքային պարարտանյութերով պարարտացրած յուրաքանչյուր հեկտար հողամասից 2,7 ցենտներով ավելի բերք ստացավ, քան չպարարտացված հողամասերից, կամ՝ 28 տոկոսով ավելի: Հոկտեմբերյան շրջանում այդ աճումը կազմում է 25 տոկոս: Վեդու շրջանի Ռեհանլույի կոլտնտեսութիւնում զուտ գոմաղբով պարարտացված յուրաքանչյուր հեկտար հողամասից 60 տոկոսով ավելի բերք է ստացվել, քան չպարարտացված հողամասից: Ի՞նչ են ցույց տալիս այս թիւերը: Դրանք վկայում են այն խոշոր հնարավորութիւնների մասին, վոր մենք ունենք բերքատվութեան բարձրացման գործում, յեթե միայն ինչպես հարկն է, առավելագույն չափով պարարտացնենք հողամասերն ինչպես հանքային, այնպես և տեղական պարարտանյութերով: Սակայն այդ գործին, առանձնապես գոմաղբի փոխադրմանը, ամեն տեղ չէ, վոր լուրջ ուշադրութիւն է դարձվում և ամեն տեղ չէ, վոր համապատասխան ուշադրութիւն է նվիրվում գոմաղբի պահպանմանը՝ նախքան դաշտ փոխադրելը: Անհրաժեշտ է վճռական միջոցներ գործադրել 1936 թվականին առնվազն 10.000 հեկտար հանքային պարարտանյութերով և 5000 հեկտար տեղական պարարտանյութերով պարարտացնելու պլանը լրիւ կատարելու համար:

Բերքատվութեան բարձրացման գործում պակաս նշանակութիւն չունի նաև ցանքը ծլունակ ու դոված սերմերով կատարելը: Սակայն 1935 թվականին վորքան էլ մենք աշխատեցինք լիովին դտել սերմացուն, այնուամենայնիւ մեր շատ կոլտնտե-

սութիւններում և մի շարք բրիգադներում հնարավոր չեղավ դտել ամբողջ սերմացուն: Ի՞նչ չեյին այնպիսի դեպքերը, յերբ դժվար էր ջոկել, թե վոր սերմացուն է դոված և վորը՝ վոչ, քանի վոր վորոշ տեղերում սերմացվի դտումը կատարվել էր անբարեխիղճ կերպով, անորակ մարդկանց ձեռքով: Այս տարի պետք է հարյուր տոկոսով ձեռքով գտել ամբողջ սերմացուն, և գտել այնպիսի մարդկանց միջոցով, վորոք լավ հասկանում են այդ գործը:

Բամբակենու աճումը կախված է նաև թիւերի ճիշտ դասավորումից, այսինքն՝ պետք է ունենալ բամբակենու նորմալ խտութիւն և ապահովել նրա նորմալ վեգետացիոն զարգացումը:

Հայտնի յէ, որինակ, վոր բամբակենու նորմալ խտութիւնը մեկ հեկտարի վրա պետք է հասնի 100—120 հազար թփի: Յեթե յուրաքանչյուր հեկտարի վրա թփերի թիւը դրանից պակաս է, մենք բամբակի ընդհանուր բերքի մեջ, այսինքն՝ բերքատվութեան ասպարիզում կորուստ կունենանք, իսկ չափից ավելի խտութիւնը կանդրադառնա բույսի աճման վրա և կիջեցնի նրա բերքատվութիւնը: Այս հարցն անմիջականորեն կապվում է շարքերի միջև թողնվող տարածութեան հետ, այսինքն՝ այն հարցի հետ, վորն անցյալ տարի ևս ճիշտ լուծում չստացավ մեզ մոտ: Մենք պետք է շարքերի միջև ընկած տարածութիւնն ընդունենք 60-ից մինչև 70 սանտիմետր, վորովհետև հաշիվները ցույց են տալիս, վոր շարքերի միջև տարածութիւնը 70 սանտիմետր թողնելու դեպքում, շատ հեշտութեամբ կարելի յէ մեկ հեկտարի վրա տեղավորել 140.000 թուփ, այսինքն՝ յերկուական թուփ յուրաքանչյուր թմբի վրա, մեկը մյուսից 20 սանտիմետր հեռավորութեամբ: Այն ընկերները, վորոնք կողմնակից են շարքերի միջև ընկած տարածութիւնը 50 սանտիմետր դարձնելուն, փորձում են ասպարեցել, թե այդ դեպքում կարելի յէ ավելի շատ բերք ստանալ: Այդ սխալ է և այդպես արտահայտվողներն որեւէ տիպորեն դեմ են դուրս դալիս բամբակենու մշակման մեքենայացմանը, այսինքն՝ տրակտորային ցանքին ու տրակտորային կուլտիվացիային, լավ իմանալով, վոր շարքերի միջև ընկած տարածութիւնը 50 սանտիմետր անելու համար մենք չունենք համապատասխան տրակտորներ և կուլտիվատորներ: Դրան զուգընթաց պետք է աշխատել, վոր մեր հեկտարներն ու թմբերը լինեն լիարժեք ու ճիշտ ցանված:

Մյուս հարցը, վորի մասին յես ցանկանում եմ խոսել՝ ցան-
քերը ջրելն է:

Յես սխալ եմ գտնում առաջին չանաքից հետո բամբակենին
ջրելը, քանի վոր այդ յերկարացնում է բամբակենու վեգետա-
ցիոն շրջանը, կնգուղներն ուչ են բացվում և բամբակն այդ դեպ-
քում լինում է վոչ լավ վորակի (կուրագ): Յեթե ընկերները
վերցնում են Միջին Ասիայում կատարված պրակտիկան, վորտեղ
բամբակենին ջրում են առաջին յերկու չանաքից հետո, ապա դա
չի նշանակում, թե նույն պրակտիկան կարելի յես կիրառել նաև
մեզ մոտ: Այդ վոռոգումը կատարվում է վոչ այնքան տվյալ
տարվա բերքատվությունն ապահովելու, վորքան հողը գալիք
տարվա համար նախապատրաստելու նպատակով: Կնգուղները
ժամանակին բացվելու դործում մեզ համար թանգ է յուրաքան-
չյուր որը և մենք պետք է բամբակի դաշտերն այնպես ջրենք,
վոր չերկարացվի բամբակենու վեգետացիոն շրջանը, հետևապես
1936 թվականին պետք է խուսափել այս բնագավառում 1935
թվականին թույլ տրված սխալներից: Պետք է նաև հանձնարա-
րել բամբակենու մասնակի ջրումը, բայց վոչ խոշոր դողանե-
րով: Այս գործում մեր վոռոգման ասպարիզում աշխատողները
պետք է ոգնեն շրջաններին:

Քեթմենների ոգտագործման հարցին 1935 թվականին բավա-
րար ուշադրություն չնվիրվեց: Նույնիսկ բերված քեթմեններն
ել լրիվ չոգտագործվեցին: Բացակայում էր քեթմենների նշա-
նակության համապատասխան, ավելի խոր պարզաբանումը: Այս
թերություններից ընթացիկ տարում պետք է խուսափել:

Բերքատվության բարձրացման համար անհրաժեշտ է ու-
սումնասիրել բամբակի թափվելու պատճառները և համապատաս-
խան միջոցներ ձեռք առնել դրա դեմ, վորպեսզի հնարավորի
չափ ավելի մեծ քանակությամբ կնգուղներ ցողունի վրա պահ-
վեն: Մեր վորոշ մասնագետներ բամբակենու թափվելը բացա-
տրում են միայն Ֆիզիոլոգիական ազդեցություններով: Յես
գտնում եմ, վոր նրանք այնքան ել ճիշտ չեն և կարծում եմ, վոր
ազդեցեռնարկումների ամբողջ կոմպլեքսի ճիշտ կիրառումը կա-
պահովի առավելագույն չափով կնգուղների պահպանումը քիմերի
վրա: Յես հանձնարարում եմ մեր կոլտնտեսություններին, մաս-
նագետներին և գիտա-հետազոտական կազմակերպություններին՝
1936 թվականին լրջորեն դբադվել այս հարցով, քանի վոր այս-

տեղ նույնպես բամբակի բերքատվության բարձրացման մեծ ուե-
ղերվ է թագնված: Յերկրորդ հարցն այդ կնգուղների միջի բամ-
բակի քաչն է: Կնգուղի մեջ յեղած բամբակի միջին քաչը մեզ
մոտ հասնում է մինչև 3,5 դրամի, իսկ մի քանի փորձադաշտե-
րում մեր առանձին մասնագետները կնգուղի մեջ յեղած բամբա-
կի քաչը հասցրել են 5,5—6 դրամի: Իհարկե, խնդիր դնել, թե
մեկ տարվա ընթացքում բոլոր տնտեսություններում կնգուղները
պետք է այդպիսի քաչի հասցնել, դա գուցե շատերի համար ու-
ժից վեր բան լինի, բայց մենք առաջին տարում կարող ենք ա-
վելի համեստ խնդիր դնել մեր առաջ, այն է՝ կնգուղի քաչը
հասցնել 4—4,5 և նույնիսկ 5 դրամի: Հաշվի առեք, վոր կնգու-
ղի քաչի յուրաքանչյուր գրամ ավելացումը բերքատվությունը
բարձրացնում է մինչև 20 տոկոսով: Այստեղ, իհարկե, գործն
ամբողջապես կախված է ազդեցեռնարկումների կոմպլեքսի ճիշտ
կիրառումից և մեր մասնագետները, կոլտնտեսականները, բրի-
դադիրներն ու ողակալարները պետք է ամենալուրջ ուշադրու-
թյունը դարձնեն այս ոեզերվին:

Վերջապես բամբակենու ծայրահատման հարցի մասին: Մեր
փորձնական ցանքերում կատարվեց բամբակենու ծայրահատում,
վորը վերին աստիճանի դրական արդյունքներ տվեց՝ 2—3 ցենտ-
ներով ավելացնելով բերքատվությունն այն ցանքերի համեմա-
տությամբ, վորտեղ բամբակենու ծայրահատում չեր կատարվել:
Յես այժմ խորհուրդ չեմ տա այդ կիրառել վորպես մասսայա-
կան յերևույթ, բայց կհանձնարարեյի մեր կոլտնտեսություննե-
րին՝ 1936 թվականին իրենց մոտ փորձեր կատարել, վորը մենք
հետագայում կուսումնասիրենք, կընդհանրացնենք և համապա-
տասխան յեզրակացություններ կանենք 1937 թվականի համար:

Մի քանի խոսք վնասատուների դեմ պայքարելու մասին:
Մենք պետք է խոստովանենք, վոր այդ պայքարն այնքան ել
կազմակերպված չի ընթանում, հաճախ մեմ պաշտպանում եմք,
և վոչ քե հարձակվում: Մենք չուի դեմ պայքարում ենք այն
ժամանակ, յերբ նա արդեն յերևան է գալիս մեր դաշտերում,
մինչդեռ այդ պայքարը հարկավոր է սկսել նախապես: Իհարկե,
չուի դեմ մղվող պայքարում հսկայական նշանակություն ունեն
նաև ազդեցեռնարկումները, բայց դրա հետ միասին մենք պետք
է պայքար կազմակերպենք քեթմիական միջոցներով, ժամանակին
համապատասխան նյութեր չաղ տանք մոլախոտերի վրա, բամ-

բակի դաշտերի շուրջը՝ մեր բամբակի դաշտերում չուր լայն տարածումը կանխելու համար: Իսկ չուր մեզ մոտ բավականին հաստատուն կերպով ու հիմնավոր նստած է մոլախոտերի վրա: Մենք չենք կարող հույս դնել վնասատուների դեմ պայքարելու մեծ քանակությամբ նոր սարքավորում ստանալու վրա: Մենք պետք է ստուգենք մեր ունեցած ամբողջ ապարատուրան, վորոշենք նրանց պրտանիությունը և վճռական միջոցներ ձեռք առնենք՝ դրանք վերականգնելու ու վերանորոգելու ուղղությամբ:

Այժմ մեքենայացման մասին: Մենք պետք է տրակտորային ցանք կատարենք առնվազն 6000 հեկտար տարածություն վրա և տրակտորներով մշակենք 23—24 հազար հեկտար: Դրա համար մենք հնարավորություններ ունենք: Առանձին կոլտնտեսությունների 1935 թվականի պրակտիկան ասացուցեց բամբակի մեքենայացման հակառակորդների տեսության վողջ անպետքությունն ու վնասակարությունը, վորոնք այդ հարցը կապում եյին շարքերի միջև յեղած տարածության հետ: Առանձին հողամասերում, ինչպես այստեղ ասաց Ղամարլույի մեքենատրակտորային կայանի ագրոնոմ ընկեր Սուլյանը, տրակտորային ցանքի ու տրակտորային մշակման հողամասերում հեկտարից ստացված է 18 ցենտներ բամբակ: Այդ պլանը կատարելու համար մենք հնարավորություններ ունենք, անհրաժեշտ է միայն ժամանակին համապատասխան հաշիվ կատարել, կազմել համապատասխան պլան, վորոշել հողամասերը, յեղած կուլտիվատորները հարմարեցնել ՈՒ—1 և ՈՒ—2 տրակտորներին և անպայմանորեն կատարել բամբակի մշակության մեքենայացման պլանը:

Յես ցանկանում եմ կանգ առնել դարձյալ մի հարցի վրա—այդ մեր ագրոնոմների աշխատանքն է: Մեր բամբակացան չըրջաններում մենք բավական թվով ագրոնոմներ ունենք, սակայն նրանց մեջ դեռևս կան այնպիսիները, վորոնք այնքան ել լավ կապված չեն արտադրության ու կոլտնտեսությունների հետ, կան այնպիսի ագրոնոմներ, վորոնք զբաղվում են միայն հաշվառմամբ ու տեղերում յեղած դրությունը լուսանկարելով և չեն գլխավորում մեր կոլտնտեսությունների աշխատանքը, հաշիվ չեն առնում առանձին կոլտնտեսությունների դրական փորձն ու նրա արդյունքները, չեն կազմակերպում փորձի փոխանակում և չեն գլխավորում այդ աշխատանքը: Անհրաժեշտ է, վոր մեր բոլոր ագրոնոմները համակվեն այն խանդավառությամբ, վորով վա-

րակված են մեր կոլտնտեսությունները, անհրաժեշտ է, վոր ագրոնոմները գլխավորեն մեր կոլտնտեսությունների լավ ու ողտակար նախաձեռնությունը և ողնեն կոլտնտեսություններին՝ ստանալու այնպիսի բերք, վորն այս խորհրդակցությանը նրանք խոստացան կուսակցությանն ու կառավարությանը:

Վերջապես մի քանի խոսք մեքենատրակտորային կայանի աշխատանքի մասին: Պլանների կատարման ու բերքատվության բարձրացման գործում չափազանց շատ բան է կախված մեքենատրակտորային կայանների և կոլտնտեսությունների փոխհարաբերությունից: Մի՞թե անցյալ տարի քիչ դեպքեր են յեղել, յերբ տրակտորներն աշխատել են խալտառակ ձևով, յերբ տրակտորները ժամանակին կոլտնտեսության այս կամ այն հողամասը չփոխադրելու հետևանքով տապալել են վարի կամ ցանքի ժամկետները: Մի՞թե քիչ դեպքեր են պատահել, յերբ վարը կատարվել է յերեսանց ու կոչտերով, իսկ մեքենատրակտորային կայանների դիրեկտորներն այդպիսի յերեույթների կողքով են անցել:

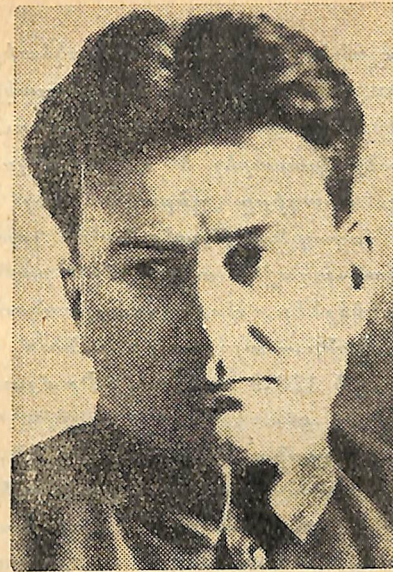
Պայմանագրերի կատարման գործում վորք նշանակություն չունի ժամանակին ու համապատասխան վերահսկողություն իրենց իսկ կոլտնտեսությունների ու կոլտնտեսային բրիգադների կողմից: Անհրաժեշտ է, վոր կոլտնտեսությունների բրիգադիրները տրակտորների աշխատանքի ընթացքում ամբողջ ժամանակ դաշտում լինեն և հետևեն տրակտորային պարկի աշխատանքին, աշխատանքի վորակին և չընդունեն անորակ կատարված աշխատանքը:

Գյուղատնտեսական արտադրության և բերքատվության բարձրացման գործում պակաս նշանակություն չունի աշխատանքի կազմակերպումը: Յես ցանկանում եմ կանգ առնել միայն ողակների աշխատանքի վրա: Մենք պետք է ամեն կերպ պայքարենք դիմադրելության դեմ, վորը դեռ մեծ տեղ է զբաղում մեր գյուղատնտեսական արտադրության մեջ և հարվածում է մեր աշխատանքի վորակին: Պետք է բոլոր կոլտնտեսություններում կազմակերպել մշտական ողակներ և գյուղատնտեսական աշխատանքի ամբողջ ժամանակաշրջանում նրանց ամրացնել վորոշ հողամասեր: Անհրաժեշտ է, վոր ողակն իր հողամասի համար պատասխանատու լինի հողը նախապատրաստելու մոմենտից սկսած, մինչև բերքահավաքի վերջը: Անհրաժեշտ է նաև

կաղմակերպել ինչպես ամբողջ բրիգադի, այնպես և ողակի աշխատանքի առանձին հաշվառում:

Յես կարծում եմ, վոր կատարելով ագրոտեխնիկայի բոլոր պահանջները, ուշադրություն դարձնելով աշխատանքի վորակին ու ժամանակին կատարելուն, լայնորեն ծավալելով մասսայական աշխատանքն ու մրցությունն առանձին շրջանների, կոլտնտեսությունների, բրիգադների և ողակների միջև, մեր կոլտնտեսություններում, բրիգադներում ու ողակներում արմատացնելով աշխատանքի ստախանովյան մեթոդները, մենք կարող ենք և պետք է կատարենք բերքատվության բարձրացման վերաբերյալ ընկեր Ստալինին տված մեր խոստումը:

Անդրյերկոմի և նրա քարտուղար ընկ. Լավրենտիյ Բերիայի, Հայաստանի կոմկուսակցության Կենտրոնական Կոմիտեյի բոլշևիկյան ղեկավարությամբ թեևակոխենք դարունը, հանուն միջին հաշվով հեկտարից 15 ցենտներ բամբակի (ծափեր):

ԸՆԿ. Մ. ՅԵՆԳԻԲԱՐՅԱՆԻ ՃԱՌԸ

Մեր այս խորհրդակցության առանձնահատուկ նշանակությունն այն է, վոր դա հրավիրվել է մի այնպիսի ժամանակ, յերբ Հայաստանը թեևակոխել է իր խորհրդայնացման 16-րդ տարին, մի տարի, վորը պետք է լինի ստախանովյան տարի, վորը պետք է հանդիսանա մեր մեծ առաջնորդ ընկեր Ստալինին տված խոստումների անթերի կատարման տարի:

Այս բոլորը, ընկերներ, խոշոր պատասխանատվություն է զնում խորհրդակցությանը մասնակցող յուրաքանչյուր պատվիրակի վրա:

Այս վերջին յերեք տարվա ընթացքում մենք կարողացել ենք մեր բամբակենու բերքատվությունը կրկնապատկել՝ 1933 թվի 5,4 ցենտների փոխարեն՝ 1934 թվին մի հեկտարից ստանալով 7,6 ցենտներ, իսկ 1935 թվին՝ 10,1 ցենտներ: Այն ծրագրերը, վոր տրված է յեղել մեզ, մենք գերակատարել ենք զգալի չա-

փող: Վորոչ չափով կարողացել ենք բարձրացնել նաև բամբակի առաջին տեսակները քանակը:

Ըստ շրջանների՝ ընդհանուր պլանի կատարման տեսակետից առաջին տեղը բռնում է Ղափառլույի շրջանը, վորն իր պլանը կատարել է 121,25 տոկոսով (ծափեր), իսկ միայն կոլտնտեսությունների գծով այդ շրջանը պլանը կատարել է 123,9 տոկոսով: Ղամարլուն բերքատվության ծրագիրը գերակատարել է 13,73 տոկոսով, բայց տոկոսային հարաբերությամբ բոլոր շրջաններից հետո է մնում իր հանձնած առաջին տեսակների բամբակով: Հոկտեմբերյան շրջանը, ընկերներ, վորը հանդիսանում է մեր բամբակացան ամենամեծ շրջանը,—այս տարի բռնում է յերկրորդ տեղը: Նա պլանը կատարել է 116,9 տոկոսով: Իր մյուս ցուցանիշներով (բերքատվությունը և տեսակը) տեղը զիջել է Վաղարշապատին, վորն ընդհանուր պլանը կատարել է 115,0 տոկոսով, գրավելով յերրորդ տեղը: Վաղարշապատի կոլտնտեսությունները պլանը կատարել են 122,6 տոկոսով՝ գրավելով յերկրորդ տեղը, իսկ բամբակի առաջին տեսակներով Վաղարշապատը բամբակացան չորս շրջանների մեջ գրավում է առաջին տեղը (ծափեր): Հետո գալիս է Վեդու շրջանը, վորը համարյա իր բոլոր ցուցանիշներով գրավում է վերջին տեղը:

Ահա, ընկերներ, ինչպես տեսնում եք, բացի մի շրջանից, մնացած բամբակագործական շրջաններն ունեն զգալի նվաճումներ:

Բայց մեր ամենամեծ նվաճումը և ամենամեծ հաքստություները հանդիսանում է այն, վոր կուսակցությունն անցրեց նոր մարդիկ, բամբակի բարձր բերքատվության վարպետներ, կուսակցական և վոչ կուսակցական բոլշևիկներ, վորոնք ցույց տվին սոցիալիստական աշխատանքի հիմնալի որինակներ: Այդ նվաճումներին մենք կարողացել ենք հասնել շնորհիվ այն բանի, վոր մեր աշխատանքներում անշեղ կերպով ղեկավարվել ենք մեր մեծ կուսակցության վորոշումներով, մեր աշխատանքում կենսագործել ենք իմաստուն ցուցումները և կամեն այն մարդու, վորը հանդիսանում է կոլտնտեսականների լավագույն բարեկամը, վորը հանդիսանում է Լենինի մեծ գործի հանմարեղ շարունակողը, այն մարդու, վորի անունը մեր պայքարի դրոշմն է—մեր սոցիալալայ ղեկավար, մեր հարագատ, մեր սիրելի, մեր մեծ ՍՍՍՀ-ի

(բուռն ծափեր, բոլորը վոտի յեն կանգնում, «ուռաներ», ովա-ցիաներ):

Մեր նվաճումները, ընկերներ, զգալի յեն, բայց մենք դեռ շատ քիչ ենք ոգտագործում բարձր բերքատվության ոեգերվները: Այժմ այդ հնարավորություններն ոգտագործելու մասին է, վոր մտածում են լավագույն բամբակագործները, մեր մեծ հայրենիքի, մասնավորապես ստալինյան արշավի մեջ մտնող Ուղբեկստանի և Տաջիկստանի լավագույն բերեղերները: Հենց այս հանգամանքը մենք յեղակետ պիտի ունենանք 1936 թվականի խնդիրների մասին խոսելիս: Վորոչնք են այդ խնդիրները:

ԱՌԱՋԻՆ ԽՆԴԻՐԸ—մարդկանց աշխատանքի լավագույն կազմակերպումն ու դասավորումն է: Այս դործում գոյություն ունի դանդաղկոտություն: Շատ տեղերում դեռ բերեղերը և ողակները չեն կազմակերպված, հողամասերը չեն վորոշված: Իսկ մի՞թե պարզ չէ, վոր վորքան շուտ ողակը տեսնի և վորոշի իր հոդակտորը, այնքան շուտ կսկսի իսկական մրցումը:

Աշխատանքի կազմակերպման խնդրի կապակցությամբ անհրաժեշտ է կանգ առնել այն հիմնալի շարժման վրա, վորը մի ամբողջ եպիսոսոս յեն բնորոշում և, վորի մեջ ընդգրկվել է մեր կոլտնտեսական մասսան: Խոսքս ստալինովյան շարժման մասին է: Կան մարդիկ, վորոնք կարծում են, թե ստալինովյան շարժումը կարող է լինել միայն արդյունաբերության և տրանսպորտի մեջ, վորովհետև այնտեղ բարձր տեխնիկա կա, իսկ գյուղատնտեսության մեջ այնքան բարձր տեխնիկա չկա, ուստի և այստեղ ստալինովյան շարժումը դժվար է, հնարավոր չէ ծավալել և այլն: Սա, ընկերներ, սխալ, վնասակար տեսակետ է:

Ստալինովյան շարժումը գյուղատնտեսության մեջ տալիս է փայլուն արդյունքներ: Այդ դարագույն բաց անող շարժումը ծավալելն ու գլխավորելը մեր բոլոր կուսակցական կազմակերպությունների կարևորագույն խնդիրը պետք է լինի:

Պետք է ասել, վոր վորոչ դեպքերում ստալինովյան շարժման գոեհկացում է նկատվում: Այստեղ անհրաժեշտ է նորից վերհիշել այն սպառնչ բնորոշումը, վոր տվեց ստալինովյան շարժմանը Համկ(բ)կ Կենտկոմի դեկտեմբերյան պրենումը:

«Ստալինովյան շարժումը նշանակում է աշխատանքի կազմակերպում նոր ձևով, տեխնոլոգիական պրոցեսների ուսցիոնալացում, աշխատանքի միշտ բաշխում արտադրության մեջ, վո-

րակյալ բանվորների ազատումը յերկրորդական, նախապատրաստական աշխատանքներից, աշխատանքի տեղի լավագույն կազմակերպում, աշխատանքի արտադրողականության արագ անման ապահովում, բանվորների ու ծառայողների աշխատավարձի զգալի անման ապահովում»:

Ստախանովյան շարժման գոհակացման փաստերը բացառիկ չի կարելի համարել: Այս կապակցությամբ պետք է ընդգծել, Վոր առանց աշխատանքի նորման վերոշեղու, խոսք չի կարող լինել արտադրական նորմաների գերակատարման մասին և այդպիսի գեպքերում ստախանովյան շարժման ելույթյան աղավաղումն ու գոհակացումն անխուսափելի չէ:

Ընկերներ, իհարկե, չի կարելի ստախանովյան շարժման բոլոր ձևերը, վորոնք գոյություն ունեն արդյունաբերության և տրանսպորտի մեջ, մեխանիկորեն նույնությամբ տեղափոխել գյուղատնտեսության մեջ, վորովհետև գյուղատնտեսությունն ունի իր առանձնահատուկ կողմը. սակայն մի՞թե պարզ չէ, Վոր ինչ բնագավառ էլ վերցնելու լինենք՝ ստախանովյան մեթոդի ելույթյունը նույնն է մնում. դա աշխատանքի արտադրողականության բարձրացումն է: Մենք մեր մեքենատրակտորային կայաններում արդեն ունենք ստախանովյան աշխատանքի լավագույն նմուշներ: Վերցնենք Հոկտեմբերյանի մեքենատրակտորային կայանի հզորող տոկար Մուշեղ Հովհաննիսյանին: Աշխատանքի տեխնիկային տիրապետելով, նա նորմայով սահմանված չորս ծնկաձև առանցքի փոխարեն որական հզորում է 10—11 առանցք և ամսական 300 ուղւրու փոխարեն ստանում է 800—850 ուղւրի:

Ստախանովյան աշխատանքի փայլուն որինակներ ունենք նաև Լենինականի մեքենատրակտորային կայանում, վորտեղ կոմբայնավար ընկ. Գուրգեն Մարջանյանն իր կոմբայնը վերանորոգեց 48 աշխատանքային ժամում՝ նախատեսված 110 ժամվա փոխարեն: Շքանշանակիր տրակտորիստ ընկ. Ալեքսան Պողոսյանը և Սպիրիդոն Տոնոյանը վերանորոգման որական նորման կատարեցին 160 տոկոսով, տոկար ընկ. Գուրգեն Նազարյանն որվա նորման կատարել է 200 տոկոսով: Այստեղ ստախանովյան շարժմանը մեծ ոժանդակություն է ցույց տվել Հողօդկոմատի ինժեներ-մեխանիկ ընկ. Ալիս Մարջանյանը, ինչպես և տեղում աշխատող ավագ մեխանիկ Արծրունի Զատիկյանը:

Ընկերներ, այստեղ հարց է առաջ գալիս նորմաների մասին:

Պետք է ասել, վոր ինչպես արդյունաբերության մեջ, այնպես էլ գյուղատնտեսության, նկատվում է դանդաղկոտություն մեր տնտեսական մարմինների և պրոֆիտությունների կողմից: Նրանք չափազանց հետ են մնում այս բնագավառում:

ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ (տեղից).—Ճիշտ է:

—Ճիշտ է, սակայն դրան վերջ պետք է տալ: Մեր Հողօդկոմատը չի գլխավորում այդ շարժումը, այնինչ նա պետք է գլխավորի և նորմաները ժամանակին մշակի: Պետք է գործով ոգնել մեր ստախանովականներին:

Ստախանովյան շարժումը մեր գյուղատնտեսության ասպարիզում սկսել է ծավալվել մեծ հաջողությամբ: Մենք ունենք լավագույն ստախանովականներ, և հարկավոր է պայքարել այն բոլոր փորձերի դեմ, վորոնք գալիս են կաշկանդելու ստախանովյան շարժումը: Միաժամանակ պետք է պայքարել այն փորձերի դեմ, վորոնք այդ շարժումը գոհակացնում են: Պետք է լավ հաշիի առնել ստախանովյան աշխատանքները, պետք է լուսաբանել ստախանովականների կատարած գործը, անհատ ստախանովականներից պետք է անցնել ստախանովյան ողակներին, առանձին ստախանովյան որից պետք է անցնել ստախանովյան հնգորյակի, տասնորյակի և այլն:

ՅԵՐԿԻՐՈՐԴ ԽՆԴԻՐԸ՝ հողի մշակումն ու պարարտացումն է: Յես ցանկանում էյի ձեզ այստեղ հաղորդել մեր տեղական պարարտանյութերը դաշտ տեղափոխելու պլանի կատարման ընթացքն ըստ չրջանների, բայց դժբախտաբար մեր Հողօդկոմատից յես այդ թվերը չկարողացա ստանալ: Ստացածս թվերն այս խորհրդակցության ընթացքում յերեք անգամ փոփոխվեցին: Այս փաստը ցույց է տալիս, վոր թե՛ մեր Հողօդկոմատի ապարատը և թե՛ չրջանային մարմիններն անհրաժեշտ ուղադրություն չեն դարձնում այդ կարևոր գործին:

Աչնանալարի մասին: Ղամարլույի չրջանը չնայած կատարել է պլանի 95 տոկոսը, սակայն վարել է բամբակի բոլոր հողերի 49 տոկոսը միայն, մնացած 51 տոկոսը պետք է նոր վարվի: Միմիայն Հոկտեմբերյան չրջանն է, վոր գերակատարել է իր պլանը (ծափեր). սակայն պետք է ասել, վոր նա ևս իր բամբակի բոլոր հողերի 76 տոկոսն է միայն վարել: Վեդին ամբողջ բամբակի հողերը վարել է 75 տոկոսով, իսկ Վաղարշապատը,

վորը վարի պլանը կատարել է 99 տոկոսով, վարել է իր բամբակի հողերի միայն 49 տոկոսը:

Սա ցույց է տալի, վոր այս ուղղությամբ մենք մեծ աշխատանք ունենք կատարելու: Իհարկէ, ընկերներ, մենք վոչ մի դեպքում չենք կարող համաձայնել ընկ. Արշակ Հովհաննիսյանի հետ, վորը յերեւի կրկնելով վորոշ մասնագետների պատահական միտքը, մեզ զուգացնում է «հողի փոշիացման վտանգից»: Այն ժամանակ, յերբ դեռ մեր հողերի կեսն ենք վարել, փոշիացման խնդիր դնել այստեղ յես համարում եմ միանգամայն սխալ և վնասակար:

ՅԵՐՐՈՐԴ ԽՆԴԻՐԸ.—Յես կցանկանալի մի յերկու խոսք ասել միջնաբային տարածությունների և տրակտորային ցանֆի մասին: Ի՞նչ կասկած, ընկերներ, վոր այստեղ հիմնական յեւակեալ պետք է հանդիսանա բարձր բերքատուությունը: Իսկ բերքը կախված է վոչ միայն բամբակի թփերի քանակից, այլև կընդունների քանակից և բամբակի կնգուղների քաշից: Տարակույս չկա, վոր տրակտորային ցանֆն ապահովում է բամբակի նորմալ թփերի քանակը: 70 սանտիմետր միջնաբային տարածությունը միանգամայն ապահովում է թփերի քանակը (ծափեր): Ընկեր Ղարիբյանը միանգամայն սխալ է իր հաշիվներում: Յեւ, վերջապես, ինչո՞ւ չվերցնենք փաստերը:

Անցյալ տարի Նարիմանլույի կոլտնտեսության մեջ 50 հեկտար ցանվել էր տրակտորով՝ 70 սանտիմետր լայնությամբ. այդ հողամասից ստացվեց 13 ցենտներ, իսկ մնացած տեղերից, վոր ցանվել էին 55—60 սանտիմետր լայնությամբ, ստացվեց 9 ցենտներ: Յուլայի կոլտնտեսության նախագահ ընկեր Ներսես Սարգսյանն այստեղ կարող էր պատմել, թե ինչպիսի հարված ստացավ իրենց մոտ բամբակի բերքատուությունը միջնաբային տարածության արհեստական նեղացման պատճառով:

Պետք է խնամքով ցանել, այդ դեպքում կստանանք թփերի անհրաժեշտ քանակություն նաև 70 սանտիմետր լայնության վրա. ապա տրակտորային լավ մշակման շնորհիվ կստանանք փարթամ թփեր, ծանր կնգուղներ և մի քանի անգամ ավելի բերք, քան թե բաղմամբով, բայց մոլախոտով խեղդված մանրմուկ թփեր ունենալիս:

Այս տեսակետից միանգամայն վողջունելի յե Ղամարլույի գյուղատնտեսների այն առողջ պահանջը, վոր նրանք իրենց ա-

վագ գյուղատնտես ընկեր Սաշա Հովհաննիսյանի բերանով՝ այստեղ արին:

ԶՈՐՐՈՐԴ ԽՆԴԻՐԸ. սեմնաբուծության խնդիրն է: Այստեղ շատ խոսվեց սերմնաբուծության մասին: Ընկեր Աբրահամովը մանրամասն կանգ առավ այդ խնդրի վրա: Զի կարելի ժխտել այն հանգամանքը, վոր Հայաստանը սերմնաբուծության բնագավառում ունի խոշոր նվաճումներ: Սակայն հիմնականն այն է, վոր սերմնաբուծությունը լինի վոչ միայն մասնագետների ու դոնալ կայանների գործը, այլև դառնա բոլորիս գործը, դրանով պետք է զբաղվեն շրջանի ղեկավար կազմակերպությունները: Կոլտնտեսականներն իրենք ևս պետք է զբաղվեն այդ խնդրով:

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ԽՆԴԻՐԸ. ջրի խնդիրն է: Այս տարվա տվյալները խոսում են այն մասին, վոր մենք պետք է աշխատենք ջրի յուրաքանչյուր կաթիլն ոգտագործել ռացիոնալ կերպով: Յեւ այդ հարցով հենց այսօրվանից պետք է զբաղվենք:

ՎԵՅԵՐՈՐԴ ԽՆԴԻՐԸ. մեր կադրերի և տեխնիկական ուսուցման խնդիրն է: Այդ ուղղությամբ մենք թույլ, շատ թույլ ենք աշխատել: Մեր մեքենատրակտորային կայաններում ունենք այնպիսի աշխատողներ, վորոնք լավ չեն տիրապետում տեխնիկային. որինակ՝ ունենք կուլտիվատորիստներ, ցանողներ, տուրմանիստներ, վորոնք լավ չեն տիրապետում իրենց գործին: Կադրերի խնդրով մենք այժմյանից պետք է զբաղվենք: Պետք է առհասարակ այժմյանից մտածել վոչ միայն ցանքին, այլև մշակմանը նախապատրաստվելու բոլոր աշխատանքների մասին: Այս տարի չպետք է լինի այն դանդաղկոտությունը, վոր տեղի ուներ անցյալ տարի և հատկապես չպետք է լինի այն վնասակար հերքականության հիվանդությունը, վորով վարակված էին շատերը թե՛ կենտրոնում և թե՛ շրջաններում:

Այստեղ ներկա յեն Հայաստանի բոլոր ազգությունների ներկայացուցիչները. այստեղ կան հայ, թուրք և ասորի կոլտնտեսականներ, վորոնք հավաքվել և մեր կուսակցության ու կառավարության ղեկավարների հետ միասին քննում են կոլտնտեսային դաշտերի բերքատուության բարձրացման խնդիրները: Ազգերի այդ յեղբայրությունը, այդ համախմբվածությունը հետևանք է այն բանի, վոր մեզ մոտ, վոչ միայն Հայաստանում, այլ ամբողջ Միության մեջ և հատկապես Անդրկովկասում, մենք կարողացել ենք հաջողությամբ լուծել հեղափոխության կարևոր

խնդիրները մեկը՝ աղգերի յեղբայրության խնդիրը: Մեր աղգային համերաշխության, յեղբայրական աշխատանքի լավագույն զբաղվածանն է հանդիսանում Անդրկովկասյան Ֆեդերացիան: Անդրկովկասյան Ֆեդերացիայի ուժն այն է, վոր այդ ֆեդերացիան ղեկավարում է մեր կուսակցությունը, վոր այն ղեկավարում է Համկ(բ)Կ Անդրյերկումը, վորի գլուխը կանգնած է փորձված, տոկուն բոլշևիկ, Ստալինի հավատարիմ աշակերտ, մեր բոլորիս սիրելի ընկեր Բերիան (բուռն ծափեր, «ուռա», բոլորը վստփի յեն կանգնում):

Մենք արել ենք մեծ խոստում՝ 1936 թվականին հեկտաբրից տալ 15 ցենտներ բամբակ: Մեծ աշխատանք է պահանջվում մեղնից: Այս խորհրդակցությանն ամեն մի մասնակցող պետք է ախտիվ կերպով գլխավորի մասսաներին՝ կատարելու այդ խոստումը: Մենք ունենք բոլոր պայմաններն այդ խոստումը կատարելու: Մենք ունենք ամենամեծ նախապայմանը՝ կենդանի մարդիկ: Աշխատենք, ընկերներ, վորպեսզի իսկապես արժանի լինենք այն մեծ վստահությանը, վոր բարձր պարգևներով ցույց է տվել մեզ մեր կուսակցությանը, մեր մեծ ՍՏԱԼԻՆԸ (բուռն ծափեր):

ՆԿ. Ն. ԿՈՒՐՂԻՆՅԱՆԻ ՃԱՌԸ

Հոկտեմբերյան շրջանի կուսշրջկոմի ֆարաուդար

Ընկերներ, ընկ. Մամիկոնյանի և ընկ. Յենդիբարյանի յելույթներից հետո ինձ վրջինը չի մնում ասելու: Յես կավերացնեմ միայն այն, վոր Հոկտեմբերյանի կուսակցական և անկուսակցական բոլշևիկներն այս տարի ևս կուսակցության ղեկավարութամբ կկատարեն այն մեծ խոստումը, վորը տվել է ընկ. Խանջյանը մեր մեծ առաջնորդ ընկ. ՍՏԱԼԻՆԻ: Մենք ժամկետից չուտ և վորակով կտանք այնքան բամբակ, ինչքան առաջագրված է մեզ (ծափեր):

ԸՆԿ. Գ. ՅԵՍԱՅԱՆԻ ՀԱՌԸ

Ղամարույի կուսընկույթի քարտուղար

Ընկերներ, այստեղ գրված հիմնական խնդիրներից յերկուսը մասին այս խորհրդակցությունը պետք է իր մեծական խոսքն ասի: Դրանցից առաջինն այն տենդենցն է, վոր կա ինչպես մեր գյուղատնտեսական կադրերի և ղեկավարների, նույնպես և Յե-րեանի ընկերների մեջ, թե՛ մեզ մոտ՝ Հայաստանում բամբակի մշակման մեքենայացում չի կարելի կատարել, թե մեքենայա-ցումը կարելի չէ կատարել միայն բամբակի լայնածավալ դաշ-տերում, ինչպիսիք են՝ Ադրբեջանի դաշտերը և այլն: Այստեղ, այսոր մեր ավագ գյուղատնտեսը փաստերով ասաց, վոր մեքե-նայացումը հնարավոր է նաև մեր բամբակի դաշտերում և վոր մեքենայացման ղեպքում բերքը շատ ավելի բարձր է լինում, քան այն դեպքում, յերբ ձեռքով է կատարվում այդ աշխատանքը: Որինակ՝ Թաղադյուղում մեքենայացման չնորհիվ ստացվել է միջինը 17 ցենտներ բերք: Բոլոր գյուղերում, վորտեղ ցանքը կատարել են տրակտորով և կոլտիվացիայով, այնտեղ, առանց բացառություն, բերքը բարձր է յեղել, և սա այն պայմաննե-րում, յերբ միջլարքային տարածությունը 60 սանտիմետրից պա-

կաս չի յեղել: Յես կարծում եմ՝ այսոր այս խորհրդակցու-թյունը պետք է դա այն յեղրակացությանը, վոր բամբակի տրակտորային ցանք հնարավոր է կատարել նաև Հայաստանում:

Ընկերներ, մեր շրջանի բամբակի միջին բերքը յեղել է 11 ցենտներ, իսկ մի քանի կոլտնտեսություններ և բրիգադներ տվել են 17 և կես ցենտներ: Ծրջանի միջինը ցածր է յեղել այն պատճառով, վոր մի շարք գյուղեր չափազանց ցածր բերք են տվել և իջեցրել շրջանի բերքատվությունը: Դրանք հետևյալ գյուղերն են՝ Նարիմանլու, Հաջի-Եյլազ, Նեջրլու և Այդեստան: Սրանք քաղհանը և մի շարք աշխատանքներ ժամանակին չեն կատարել, ամեն ինչ ցանկացել են կատարել ձեռքով, և հնարա-վոր չի յեղել ցանքի ու մշակման աշխատանքները ժամանակին ավարտել, իսկ այդ աշխատանքները ժամանակին չավարտելն, իր հերթին, խփել է բերքատվության բարձրացմանը: Մի՞թե այս փաստերը չեն ասում այն մասին, վոր պետք է անցնենք աշ-խատանքների մեքենայացմանը: Մի՞թե սա չի համոզում մեր ընկերներին, վոր մշակումը տրակտորով կատարելը բարձրաց-նում է բերքատվությունը: Այսոր մենք մեր առաջ խնդիր պի-տի դնենք՝ տեղերը վերադառնալիս հասկացնել հետամնաց գյու-ղերին, վոր անհրաժեշտ է աշխատանքները մեքենայացնել: Մեր խնդիրը պետք է լինի այն, վոր մեր ստախանովականներն իրենց հետևից տանեն նաև հետամնաց գյուղերը:

Այստեղ խոսվեց բամբակի ջրի մասին: Իհարկե, ընկերներ, շատ ջրելն էլ է վնաս, քիչ ջրելն էլ. ամեն ինչ, յերբ սահմանից անցնում է, վնաս է: Ամենագլխավորն այն է, վոր պետք է ջրե-լիս ջուրը հասցնել բոլոր մարզերին: Մենք ունենք յերկու գյուղ՝ Արտաշատը և Ղարադաղը, վորոնք այդպես են վարվում: Ղարա-դաղում մի հեկտարից յերկու և կես ցենտներ ավելի բերք է ստացվել: Արտաշատը դործն այնպես է կազմակերպել, վոր ջուրն առաջին մարզերից հասնում է մինչև ամենավերջին մար-զերը, և ընկեր Գալուստն այսպիսի լալ աշխատանքով ստացել է հեկտարից 34 ու կես ցենտներ բերք: Ուրեմն, պետք է պայ-մաններ ստեղծել, վորպեսզի ջրից ամեն մի բույս հավասարա-չափ ոգտվի:

Բամբակի մի շարք դաշտերում մենք տեսնում ենք բարձր աճած և դրա կողքին ցածր աճած բամբակենի: Նշանակում է՝ մի տեղ բավարար ջուր է հասել, մյուս տեղը՝ քիչ: Պետք է

հաշվի առնել այս հանգամանքները և մեծ ուշադրութիւն դարձնել մարդոցների և ջրողների վրա, վորովհետև նրանից շատ բան է կախված լավ բերք ստանալու համար:

Ընկերներ, այստեղ ասացին, վոր ստախանովյան շարժումը գյուղատնտեսութեան մեջ խոշոր հնարավորութիւններ ունի զարգանալու. դրա համար անհրաժեշտ է ունենալ ճիշտ նորմաներ: Մեր առաջավոր կոլտնտեսուհի ընկեր Վարդուհն ասաց, վոր մեր գյուղում կոլտնտեսուհիներն իրենց պլանները կատարում և գերակատարում էին. կոլտնտեսականների 70 տոկոսը գերակատարում էր առաջադրանքը: Այդ ցույց է տալիս, վոր մենք պետք է վերանայենք մեր նորմաները: Իրոք, մենք ի՞նչ ելինք տեսնում: Շատ կոլտնտեսականներ իրենց նորմաները կատարելուց հետո՝ չուտ ելին վերադառնում դաշտից. յերբ հարցնում էին, թե ինչո՞ւ յեք չուտ վերադառնում, նրանք պատասխանում էին՝ ի՞նչ եք ուզում մեզնից, մենք նորմաները գերակատարել ենք: Ուրեմն, սա գալիս է ասելու, վոր մենք պետք է վերանայենք նորմաները՝ հիմք ընդունելով հարվածայինի միջին աշխատանքը: Յեւ յես կարծում եմ, այժմյանից ևեթ պետք է ձեռնարկենք այդ աշխատանքը:

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Ո՞վ պետք է վերանայի:

ՅԵՍՍՅԱՆ.—Կոլտնտեսութիւնների արտադրական խորհրդագիցութիւնները. որինակ՝ Հովհաննես Շահբազյանը ավել է նորմաներ, նա 5 լիտրը (վոր համարվում էր մի աշխոր) դարձրել է 7 և կես, վորը դառնում է 1,25 աշխոր, իսկ նոսրացումը նույնն է պահել, վորովհետև դա շատ պատասխանատու գործ է: Սակայն նորմաները վերանայելիս չպետք է մոռանանք, վոր աշխատավարձի բնագավառում պետք է մնա պրոգրեսիվ սկզբունքը, և կոլտնտեսականը չպետք է ավելի պակաս ստանա, քան մինչ այդ ստացել է: Հիմք ընդունելով միջին հարվածային կոլտնտեսականի նորման, մենք պետք է անցնենք նոր նորմաների: Ահա այս կոնկրետ աշխատանքով պետք է զբաղվի յուրաքանչյուր կոլտնտեսութիւն, յուրաքանչյուր ողակ, իհարկէ, աչքի առաջ ունենալով յուրաքանչյուրի առանձնահատուկ հոգային պայմանները:

Յերբ խոսում ենք 1936 թիւն բերքատուլութեան վճռական բարձրացման մասին, պետք է դենք նաև այն հարցը, թե ինչպես պետք է մոտենան մեր կենտրոնական մարմինները մեր կա-

տնտեսականների պահանջներին: Հեշտ բան է ստորագրել 30 ցենտների տակ. կոլտնտեսականները պայքարելու յեն դրա համար և նրանց այդ պայքարում պետք է լայն աջակցութիւն տալահովել՝ առաջին հերթին չողի դեմ մղվող պայքարում: Չպետք է մոռանալ, վոր չողի դեմ պայքարը հաճախ չափազանց ուշ է սկսվում: Յերբ չողն սկսվում է, չրջգործկոմի նախագահները, կոլտնտեսութեան նախագահները, բրիգադիրները վաղվում են դեռ ու դեն մեքենա ձարելու: Այդ մեքենաներից մենք չունենք, մաշվել են դրանք. այժմ հնարավոր է և պետք է նորերն ստանալ:

Մենք չունենք նույնպես տրակտորային շարքացաններ:

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Յեղածը նորոգեմ:

ՅԵՍՍՅԱՆ.—Մենք չունենք, վոր նորոգենք:

ԽԱՆՁՅԱՆ.—Ձեզ հայտնի յե, վոր մինչև ցանքի վերջը նոր շարքացան չենք ստանալու:

ՅԵՍՍՅԱՆ.—Մեզ պաշտոնապես հայտնի է: Յեւ վերջապես, մեզ հարկավոր են մեքենաների մանր մասեր, և յես կարծում եմ, վոր մեր մեխանիկական գործարանն այժմյանից պետք է անցնի այդ աշխատանքներին:

Ընկերներ, բամբակի բնագավառում ձեռք բերված հաջողութիւններն առաջին հերթին պարտական ենք այն բանին, վոր ստալինյան կանոնադրութիւնն ենք կիրառում: Ապա բամբակի մասին կենտկոմի և Ժողկոմխորհի վորոշումը խոշոր շահագրգռութիւն ստեղծեց բամբակագործների մեջ և մեծ չափով նպաստեց նրանց տնտեսական դրութեան բարելավմանը: Մեր շրջանը հայտնի յե հարուստ կոլտնտեսութիւններով: Մենք ունենք միլիոնատեր կոլտնտեսութիւններ: Բամբակագործութիւնն ու այդգործութիւնն ուժեղ թափով բարձրացնում են մեր կոլտնտեսականների նյութական բարեկեցութիւնը:

Ընկերներ, յես պետք է ասեմ, վոր նոր գյուղի պլանավորմանը, նոր տների կառուցմանը վոչ մի շրջանում անհրաժեշտ ուշադրութիւն չի դարձվում: Շինարարութիւնները կատարվում են անպլան: Ժամանակն է, վոր կոլտնտեսութեան ղեկավարները մտածեն, թե իրենց կոլտնտեսութեան անդամն ինչպիսի սի տուն պետք է կառուցի, այդ կառուցած տունն ինչպիսի պատուհաններ պիտի ունենա և այլն: Մի խոսքով, յենելով այսորվա մեր պայմաններից, պետք է մինիմալ պահանջներ դնել

այդ կառուցվող շենքերի նկատմամբ և միայն դրանից հետո պետք է թույլ տալ կոլտնտեսականներին նոր տներ կառուցելու:

ՁԱՅՆ ՏԵՂԻՅ.—ձիշտ է:

Այս բոլորի մասին պետք է մտածենք բոլորս, վորպեսզի այն հսկայական գումարները, վոր մեր պետութիւնը տալիս է մեր գյուղացիներին՝ ուրախ և կուրտուրական կյանք վարելու համար, իսկապես իրենց նպատակին ծառայեցնենք և կարճ ժամանակում ունենանք կուրտուրական գյուղեր:

Ի վերջո, ընկերներ, յես վստահ եմ, վոր 1936 թվականը ստախանովյան տարի դարձնելով մեր գյուղատնտեսութեան մեջ՝ մեր բամբակագործ կոլտնտեսականները բոլշևիկյան գործի կլերածեն միջինը 15 ցենտներ բամբակ տալու մասին մեծ առաջնորդին տրված խոստումը (ծափեր):

Ա. Խանջյան

ԸՆԿ. Ա. ԽԱՆՋՅԱՆԻ ՃԱՌԸ

Ընկերներ, բամբակագործության խնդիրները Հայաստանում մեր այս խորհրդակցությանը դրվեցին այնքան պարզ ու սուղառիչ, Վոր ինձ մնում է միայն մի քանի յեղրափակիչ դիտողություններ անել:

Հայաստանի բամբակացան շրջանների կոլտնտեսականներն անցյալ տարի, 1935 թվին, պետությանը հանձնեցին 18.200 տոնն բամբակ: Դրա դիմաց նրանք ստացան 35 ու կես միլիոն ուսուցիչ, վորից մոտ վեց միլիոն ուսուցիչ՝ վորպես պարզև-հավելում՝ ստացան այն կոլտնտեսությունները, վորոնք գերակատարեցին պետությանը բամբակ հանձնելու իրենց պայմանագրերը: Այս խոշոր դոմարից բացի, բամբակացան շրջանների կոլտնտեսականներն արտոնյալ և եթան գներով ստացան 11.000 փութ բամբակի յուղ, 25.000 փութ քուսպ և 700 փութ դտած բամբակ: Միայն այս մի քանի թվերը բավական են՝ ցույց տալու համար մեր բամբակացան կոլտնտեսականների բարեկեցության բարձրացումը, նրանց նյութական դրության ամրացումը, նաև այն, թե ինչքան նպաստավոր է մեր կոլտնտեսականների համար բամբակի մշակությւնը, թե ինչքան ձեռնաուլ յեն կոլտնտեսականների

Համար այն պայմանները, վոր մշակել են մեր կուսակցությունը և կառավարությունը՝ բամբակագործ կոլտնտեսականների և բամբակ մթերող որդանների փոխհարաբերությունները և փոխադարձ պատասխանատվությունը վորոշելու համար: Առանց չափազանցության կարելի չե ասել, վոր գյուղատնտեսական բոլոր մշակույթների մեջ իր բարձր գնով կոլտնտեսականների համար նյութական բարեկեցության ամենանպաստավոր պայմաններ ստեղծելու տեսակետից առաջին տեղը բռնում է բամբակի մշակույթը: Վոր այդ այդպես է, վոր բամբակի դեմ մի ժամանակ տեղ-տեղ նկատվող տրամադրությունները պատվաստվում էին ժողովրդի թշնամիների կողմից, կուլակների կողմից, այդ այսօր արևի պես պարզ է բոլոր կոլտնտեսականների և բոլոր կոլտնտեսուհիների համար:

Բայց այն, ինչ վոր ստացան մեր բամբակացանները 1935 թվին, վերջնական սահմանից ու հնարավորություններից շատ հետ է մնում: Բամբակի միջին բերքատվությունը Հայաստանում 1935 թ. 10 ցենտներից մի քիչ միայն անցավ, մինչդեռ ներկա խորհրդակցությանը մասնակցող բոլոր կոլտնտեսությունները տվին շատ ավելի բարձր բերք՝ հանրապետական միջին բերքատվության համեմատությամբ: Հայտնի չե բոլորիդ՝ Թոխանշալույի բրիգադիր ընկ. Շահբաղյանը, վոր բոլշևիկորեն կատարեց իր խոստումը, հասցնելով բամբակի բերքն իր բրիգադում 20 ցենտների: Հայտնի չե Գյոյգյումբեթի կոլտնտեսության նախագահ ընկեր Ալիյեվը, վորի կոլտնտեսության միջին բերքատվությունը կազմում է 18,8 ցենտներ: Ընկ. Ղարիբյանը՝ Վերին Խաթունարից՝ ստացավ 16 ցենտներ, ընկեր Վարդուշ Շահինյանը՝ Քալարայից՝ 17,89 ցենտներ, ընկ. Արփիկ Խաչատրյանը՝ Բամբակաշատից՝ 14 ցենտներ, ընկ. Ալվաղյանը՝ Զոհրաբուլույից՝ 26 ցենտներ, ընկ. Շուշան Հախվերդյանը՝ 23 ցենտներ և այլն, և այլն: Կարելի չե շատ յերկարացնել բամբակի բարձր բերքատվության առաջավորների այս ցուցակը: Բայց արդեն բերված որինակները բավական են, վորպեսզի բոլորն ել համոզվեն, վոր Հայաստանի բամբակացան կոլտնտեսականները կարող են 1936 թվին շատ ավելի, թերևս նույնիսկ կրկնապատիկ յեկամուտ ունենալ, պայմանով, վոր բոլորն ել աշխատեն վերահիշյալ առաջավորների պես, հասնեն բամբակի բերքատվության նրանց մակարդակին: Իսկ վոր այդ հնարավոր

ե՝ այդ մասին կասկած չի կարող լինել: Առաջավորների բարձր բերքատվության միակ «գաղտնիքը»,—ինչպես այստեղ պատմեցին այդ մասին ընկերները,—բամբակի լավորակ մշակումն է բարեխիղճ աշխատանքով և ուրիշ վոչինչ:

Մեր նպատակն է,—և մեր մեծ առաջնորդ ընկեր Ստալինը չեղտեց հատկապես այդ հանգամանքը,—առաջիկա 1—2 տարում կրկնապատիկ բամբակի բերքատվությունը Հայաստանում: Այդպիսով, կրկնապատիկ և յեռապատիկ բամբակացան կոլտնտեսականների յեկամուտը, բարձրացնել նրանց բարորությունը, բարելավել նրանց նյութական և կուլտուրական դրությունը:

Յեղնելով այս հիմնական նպատակից՝ այս տարի, 1936 թվի համար մենք գործնական խնդիր ենք դնում.

Առաջին՝ Խորհրդային Միության մեջ ամենից չուտ ավարտել պետությունը բամբակ հանձնելու պլանը, յերկրորդ՝ տալ բամբակ բարձր վորակով, յերրորդ՝ տալ բամբակի ամենաբարձր բերքը Խորհրդային Միության մեջ, միջին բերքատվությամբ հասնելով ուղբեկներին:

Միայն մեր բամբակագործության պայմաններին անտեղյակ մարդիկ կամ թերահավատ ուղորտունիստները կարող են կասկածել, վոր առաջադրված այս ծրագիրը գործնական կամ իրագործելի չե: Մեր բամբակացան չրջանների հողն ամենաբերրին է և ապահովում է, լավ մշակման պայմանով, բամբակի ռեկորդային բերք: Բամբակենին ջրով ապահովված է: Մենք ունենք մեր պայմաններին համապատասխան լավ սերմացու: Ունենք լավ ու բարձր տեխնիկայով զինված մեքենատրակտորային կայաններ: Ունենք գյուղատնտեսական փորձված և կոլտնտեսական կարգերին նվիրված կադրեր, լավ մասնագետներ: Ունենք աշխատասեր և բարեխիղճ կոլտնտեսականներ և կոլտնտեսուհիներ, վորոնք դիտեն, վոր իրենց աշխատանքով և միայն կոլտնտեսական աշխատանքով կարող են բարձրացնել իրենց բարեկեցությունը: Մնում է բոլշևիկյան ղեկավարություն և կազմակերպվածություն՝ այս լայն հնարավորություններն իրականություն դարձնելու համար: Կասկած չկա, վոր բամբակացան չրջանների կուսակցական կազմակերպությունները կապահովեն և՛ այս հիմնական պայմանը:

Յեղնելով այս բոլորից՝ մենք կոչ ենք անում Հայաստանի բոլոր բամբակացան կոլտնտեսություններին՝ աշխատել այս տա-

րի այնպես, վորպեսզի ամեն մի կոլտնտեսութիւն ցանկած ամեն մի հեկտարից ստանա 15 ցենտներէից վոչ պակաս բամբակ: Ինչ վերաբերում է առաջավորներին, դեռ անցյալ տարի 15 և ավելի ցենտներ միջին բերք ստացած կոլտնտեսութիւններին, ապա նրանք այնպես պետք է աշխատեն, վոր հասնեն Ուզբեկստանի ամենաառաջավոր վարպետների բերքատուության:

Այսպես է դրվում խնդիրը:

Ի՞նչ պետք է անել, վորպեսզի այս խնդիրը հաջողութեամբ լուծենք, վորպեսզի մեր խոստումները թղթի վրա չմնան: Ի՞նչ պետք է անել, վորպեսզի բամբակացան կոլտնտեսականի խոսքի և գործի մեջ հակասութիւն չլինի: Պետք է ամենից առաջ, լայն ոգտագործելով այս տարվա կլիմայական բարենպաստ սլայմանները՝ սկսել վարը. գործի դնել բոլոր տրակտորները և քաշող ուժը, հերկել խորը և լավ վորակով, չթողնել վոչ մի կոշտ, չթողնել չփխրեցված տեղեր, ավելորդ թմբեր, բլրիկներ, անկյուններ: Մինչև ապրիլի 10—15-ը բամբակի տակ առնակելը 18.000 հեկտար հողը պետք է ամբողջապես պատրաստ լինի, հերկված, չափված:

Հերկված և հերկվող հողերը պետք է լավ մաքրվեն քարերից, մոլախոտերից, սեզից, բամբակենու անցյալ տարվանից մնացած ցողուններից:

Պետք է անմիջապես սկսել պարարտացման գործը. դաշտ տեղափոխել տեղական պարարտանյութերը, անպայման և խոշոր չափով դերակատարել Հողօգոգիմատի տված, իմ կարծիքով, նվազագույն պահանջներին ել չհամապատասխանող սլանը: Տեղափոխել ՄՏԿայաններից քիմիական պարարտանյութերը և հողի հետ խառնել մասնագետների խորհրդով և նրանց վորոշած ժամկետներին: Պետք է անմիջապես ծավալել և մինչև մարտի սկիզբը ավարտել բոլոր առուների մաքրման ու նորոգման աշխատանքները, վորպես պարարտանյութ ոգտագործելով առուներում կուտակված տիղմը:

Պետք է Հողօգոգիմատի հանձնարարած ժամկետներին ստանալ և մեկ առ մեկ դտել բամբակի սերմացուն:

Պետք է այժմվանից նախապատրաստել, նորոգել բամբակի մշակման և բուժման վողջ ինվենտարը, բոլոր գործիքները, մասնավորապես ապահովել բոլոր շրջանները քեթմեններով (համապատասխան ձևի, մեծության և լավ կոթերով):

Պետք է ուրեմն այս բոլոր աշխատանքներն ավարտել ժամանակին, ապրիլի 20—25-ին՝ գյուղատնտեսների խորհրդով և նրանց նշանակելիք ժամկետում, սկսելու համար ցանքը և վերջացնելու մինչև մայիսի 5—10-ը, նույն այս ժամկետում տալով նաև առաջին ջուրը:

Ամեն մի կոլտնտեսութիւն, բրիգադ և ողակ պետք է մեկ առ մեկ հետևի, չափի և ստուգի, վորպեսզի ցանկած և ծլած բամբակի տարածութիւնն իր կոլտնտեսութիւնում, բրիգադում և ողակում պլանով սահմանված չափից վոչ մի թիղ պակաս չլինի:

Ահա մոտավորապես այն գլխավորը, վոր պետք է անպայման կատարել բամբակի գծով՝ առաջիկա 1—2 ամսում: Պատրաստ են արդյոք մեր շրջանային կազմակերպութիւնները, մեր ՄՏԿ-ները՝ բամբակացանման նոր սեզոնը կազմակերպված սկսելու: Վո՞չ: Դժբախտաբար, դեռ հետ են մնում:

Վաղարշապատի ՄՏԿայանը տրակտորների նորոգման պլանն առայժմ կատարել է միայն 21 տոկոսով. ավելի վատ է դուրսանների, շարքացանների և այլ մեքենաների նորոգման գործը: Շատ չի տարբերվում դրութիւնը Ղամարլուչի և Հոկտեմբերյան շրջանների ՄՏԿ-ներում: Ջրային ցանցի նորոգման գործն սկսվեց միայն յերեք ուր առաջ, մինչդեռ կարելի չեր սկսել ավելի շուտ: Քիմիական պարարտանյութը ժամանակին չի տեղափոխվում: Տեղական պարարտանյութն ել առայժմ տեղափոխում են վոչ բոլոր կոլտնտեսութիւնները:

Այսպիսի դրութիւնը պատիւ չի բերում վո՞չ մեր կոլտնտեսականներին, վո՞չ ՄՏԿայաններին, վո՞չ գյուղատնտեսներին, վո՞չ ել կուսկազմակերպութիւններին: Վերացնենք հենց առաջին որերից այս ամօթալի հետամնացութիւնը և անկազմակերպութիւնը, ընկերներ, լայն ծավալենք մրցակցութիւնը, իսկական, սոցիալիստական մրցակցութիւնն ողակների, բրիգադների, կոլտնտեսութիւնների, ՄՏԿայանների և շրջանների միջև, սխտեմատիկ կերպով ստուգենք մրցակցութիւնն արդյունքները, մասսայականացնենք լավերի, առաջավորների փորձը, առաջ մղենք հետ մնացողներին՝ կատարելու համար մեր պարտքը, ապահովելու համար մեր հանդիսավոր խոստումների իրագործումը:

Հողօգոգիմատը և ՄՏԿայանների ղեկավարները պետք է

մասնավորապես ամենակարճ ժամանակում ավարտեն տրակտորները և բոլոր մեքենաների նորոգման գործը և դաշտ ուղարկեն բոլոր տրակտորները:

Չափազանց կարևոր է,—և այստեղ այդ մասին մանրամասն խոսվեց,—բամբակի ցանքի և մշակման աշխատանքները լայն չափով մեքենայացնելու խնդիրը: Անցյալ տարի այս գործը մեզ մոտ ըստ ելույթյան տապալվեց, չնորհիվ այն բանի, վոր կոլտնտեսությունների և շրջանների, ինչպես նաև Հոգժողովումսի ընկերների մեծ մասը տուրք տվեց այս խնդրում հակամեքենայական, կոնսերվատիվ տրամադրություններին: Բամբակի տրակտորային ցանքի և տրակտորային կուլտիվացիայի սլանը, հաստատված միութենական որգանների կողմից, այս տարի պետք է անպատճառ կատարվի: Ինչ վերաբերում է բամբակենու միջլարքային տարածություն, ապա այդ պետք է վորոշել, յեկնելով ամեն մի հողամասի կոնկրետ պայմաններից, հաշվի առնելով ունեցած տրակտորների և մշակման գործիքների պահանջները: Չպետք է վախենալ միջլարքային տարածությունների լայնացումից 60-ից մինչև 70 սանտիմետր, քանի վոր, ինչպես ցույց տվեցին ընկ. Յենգիբարյանը և մյուսները, միջլարքային նույնիսկ այդպիսի տարածությունը հնարավորություն է տալիս հեկտարի վրա ունենալ պահանջվող քանակով բամբակենու թփեր: Մշակման աշխատանքների մեքենայացումը կհեշտացնի մեր կոլտնտեսությունների դրույթունը, հնարավորություն կտա ժամանակին ավարտել բոլոր աշխատանքները և համաչափ ոգտադործել կոլտնտեսականների աշխատանքը բոլոր մշակույթների համար:

Ընկերներ, այս որերս լրանում է կոլտնտեսությունների ստալինյան կանոնադրության առաջին տարին. մի տարի. յե արդեն, վոր մեր կոլտնտեսություններն աշխատում են այդ կանոնադրության հիմունքներով. կազմակերպում են իրենց նոր կյանքն ու տնտեսությունն ստալինյան կանոնադրության իմաստուն և ամուր հիմունքներով: Անցյալ տարի մեր կոլտնտեսությունները, մանավանդ բամբակացան կոլտնտեսություններն ունեցան զգալի հաջողություն, ամենից առաջ՝ չնորհիվ նոր կանոնադրության կիրառման: Այժմ խնդիրը դրվում է այնպես, վորպեսզի մեր բոլոր կոլտնտեսությունները նախապատրաստեն և կազմակերպեն զարնանացանը, ճշտիվ ղեկավարվելով ստալինյան

կանոնադրության պահանջներով: Ինձ թվում է, վոր անգամ մեր առաջավոր կոլտնտեսությունները դեռ ինչպես վոր պետքն է չեն կիրառում ստալինյան կանոնադրության բոլոր կետերը և պահանջները, խոշոր թերություններ ունեն աշխատանքի կազմակերպման, հաշվետվության, բերքի ճիշտ բաշխման գործում և այլ ճյուղերում: Մինչդեռ պարզ պետք է լինի բոլորին, վոր 1936 թվի բարձր բերքատվության և նոր հաջողությունների հիմնական բանալին կոլտնտեսության ստալինյան կանոնադրության բոլոր կետերն անխտիր ու ճշտիվ կատարելու մեջն է:

Ընկերներ, նոր տարին, 1936 թվի, Խորհրդային Միության մեջ ինչպես արդյունաբերության, այնպես էլ գյուղատնտեսության բնագավառում սկսվեց ստալինյան շարժման նշանաբանի տակ: Վաղը ստալինյան կանոնադրության առաջին տարեդարձը հավերժացվում է Խորհրդային Միության մեջ՝ բոլոր կոլտնտեսություններում կազմակերպելով ստալինյան որ (ծափեր):

Հայաստանի բամբակացան կոլտնտեսությունները վաղն այնպես պետք է աշխատեն, վորպեսզի ստալինյան որվա ցուցանիշները հիմք ծառայեն աշխատանքի և արտադրողականության ավելի բարձր նորմաներ սահմանելու: Ստալինյան առաջին որին՝ գյուղատնտեսության մեջ պետք է հետևեն ստալինյան 5-որյակները, 10-որյակները, ստալինյան ամիսները: Գարնանացանն սկզբից մինչև վերջ մենք պետք է կազմակերպենք և ավարտենք ստալինյան մեթոդներով, բարձր արտադրողականության, բարեխիղճ աշխատանքի ամենաբարձր ցուցանիշներով: 1936 թվի պետք է դառնա իսկական ստալինյան տարի:

Մեր խնդիրն է, ընկերներ, մեր հիմնական նպատակն է բարձրացնել մեր յերկրի աշխատավորների բարեկեցությունը, մեր կոլտնտեսականների բարեկեցիկ կյանքը հասցնել ավելի բարձր աստիճանի, ավելի կուլտուրական աստիճանի: Մենք ունենք բոլոր պայմանները՝ կատարելու համար այս մեծ գործը, մեր առաջ բաց են բոլոր ճանապարհները, վորպեսզի այս իսկ տարի, 1936 թվին, իսկական թռիչք կատարենք կոլտնտեսությունների տնտեսապես ամրացման, կոլտնտեսականների ունեվոր կյանքի բարձրացման գծով: Սմեն ինչ կախված է ձեզից, ընկերներ: Կուլակցությունը, կառավարությունը, մեր մեծ ուսուցիչն ու առաջնորդը տվել են բոլոր հնարավորություններն ու

միջոցները, վորպեսզի աշխատավոր գյուղացին, աշխատավոր զորանոցական գյուղացին կարճ ժամանակամիջոցում վերջ տա այն հետամնացութեանը, վորը դեռ մինչև այժմ ել տիրում է մեր գյուղում, վորպեսզի կոլտնտեսականները դուրս դան իրենց հին, ամեն տեսակետից անհարմար խրճիթներից, ապրեն կուլտուրական բնակարաններում, վորպեսզի մեր գյուղը ծածկվի նոր, կուլտուրական շենքերով, դպրոցական շենքերի, ակումբների, թատրոնների, ծննդակայանների, մսուրների նոր խիացանցով, վորպեսզի մեր գյուղից վերանան հիվանդութունները, վորպեսզի առողջ և աշխատունակ լինեն բոլոր կոլտնտեսականներն ու կոլտնտեսուհիները, վորպեսզի մենք ունենանք առողջ, կենսունակ կոլտնտեսական սերունդ: Խնդիրը նրանումն է, վոր բոլոր կոլտնտեսականները և կոլտնտեսուհիները բարեխիղճ, գիտակից, նվիրված աշխատանքով գործի դնեն բոլոր միջոցները, գործի վերածեն մեր կուսակցութեան առաջնորդ, ժողովրդի հայր՝ ընկեր ՍՍՍԼԻՆԻ ցուցումները (ծափեր):

Ընկերներ, յես չեմ կասկածում, և թող վոչ վոք չկասկածի, վոր Հայաստանի բամբակացան շրջանների կոլտնտեսականներն ու կոլտնտեսուհիները հենց վաղվանից գործի կանցնեն և կաշխատեն այնպես, վոր իրավունք ունենան 1936 թվի նոյեմբերի 7-ին ղեկուցելու մեծ առաջնորդ ընկեր ՍՍՍԼԻՆԻՆ և Առբեր-կովկասի բոլշևիկների հմուտ ղեկավար ընկ. ԲԵՐԻԱՅԻՆ, թե Խորհրդային Հայաստանը գերակատարումով ավարտում է բամբակի մթերման պլանը (ծափեր), և Հայաստանի աշխատավորները, բոլշևիկյան կուսակցութեան ղեկավարութեամբ, գործի յեն վերածում իրենց ներկայացուցիչների տված բոլոր խոստումները (ծափեր):

Ուրեմն, ընկերներ, դեպի գործ, դեպի յեռանդուն կուլտուր-տեսական աշխատանք՝ հանուն 15 ցենտներ բամբակի միջին բեր-քատվութեան Հայաստանում:

Հանուն առաջավոր կոլտնտեսութեան 25—30—35 ցենտ-ներ բամբակի բերքատվութեան:

Կեցցե՛ մեծ ՍՍՍԼԻՆԸ:

Կեցցե՛ն կոլտնտեսական ստախանովականները:

(Ծափեր, ովացիա):

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՌԱՋԱՎՈՐ ԲԱՄԲԱԿԱՑԱՆՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՎՈՂՋՈՒՅՆՆ ԸՆԿԵՐ ՍՍԱԼԻՆԻՆ

ԹԱՆԳԱԳԻՆ ԸՆԿԵՐ ՍՍԱԼԻՆ.

Հայաստանի առաջավոր բամբակացանների հանրապետական խորհրդակցութունը ջերմագին վաղջույն է ուղարկում քեզ, ժողովրդի մեծ առաջնորդիդ, կոլտնտեսականների ամենամոտիկ և ամենասրտակից բարեկամիդ:

Քո իմաստուն ցուցումները մեր ձեռքը տվին կոլտնտեսու-թյունների տնտեսական-կազմակերպչական ամրացման և այդ հի-ման վրա ունևոր ու կուլտուրական կյանքի հասնելու բանալին:

Գյուղատնտեսական արտելի ստախնյան կանոնադրութեան ընդունման տարեդարձի նախորդակին գումարված մեր խորհրդ-ակցութունը տագարված էր քո ցուցումները մինչև վերջին իրա-գործելու կամքով, այս տարի բամբակի բարձր բերքատվութուն ապահովելու վնասկանութեամբ:

Դու շատ տեղին նախազգուշացրիր մեզ՝ հանձին Կրեմլ այ-ցելած մեր պատվիրակութեան, վոր «պետք է լարել ուժերը, քե

չե՛լ լավ չե, ուզեցինք շատ են առաջ անցել»։ Մեր պատվիրակության այդ առթիվ տված խոստումը մեր բոլորիս խոստումն է, Հայաստանի բամբակագործների պատվի հարցը։ Քո ցուցումների համաձայն, կլարենք մեր ուժերը և աշխատանքի կազմակերպման ստախանովյան-դեմչենկոյական ձևերը կիրառելով, խոշոր չափով կգերակատարենք բամբակի հանձնման պլանը։

Կեցցե՛ մեր մեծ կուսակցության մեծ առաջնորդ ընկեր ՍՏԱԼԻՆԸ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՌԱՋԱՎՈՐ

ԲԱՄԲԱԿԱՑԱՆՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

**ԹԻՖԼԻՍ, ՀԱՄԿ(Բ)Կ ԱՆԴՐՅԵՐԿՈՍ
ԸՆԿ. ԲԵՐԻԱՅԻՆ**

Թանգագին ընկեր Լավրենտի.

Հայաստանի առաջավոր բամբակացանների հանրապետական խորհրդակցության պատգամավորներս քեզ, Անդրկովկասի բոլշևիկների հմուտ ղեկավարիդ, հղում ենք կոլտնտեսային ջերմ վողջույն։

Մեր մեծ առաջնորդ ընկեր ՍՏԱԼԻՆԻ անմիջական մասնակցությամբ ընդունված գյուղատնտեսական արտելի ստալինյան կանոնադրությունը մեզ՝ կոլտնտեսականներին կուլտուրական և բերկրալից կյանքի մանապարհ հարթեց։ Շնորհիվ արտելի ստալինյան կանոնադրության կիրառման, շնորհիվ բամբակագործ կոլտնտեսականների նկատմամբ կուսակցության և կառավարության հատուկ ուշադրության, արդեն մեր խորհրդակցությամբ մասնակցող բամբակագործներից շատերն ապրում են յերջանիկ և ունևոր կյանքով։

Կոլտնտեսական ունևոր մամբին մեր ձեռք բերած նվաճումները մեզ վագեշնչում են նոր մարտերի համար, հանուն վաղվա ավելի փայլուն, ավելի հոյակապ հեռանկարների իրականացման,

հանուն բամբակի ավելի բարձր բերքի նվաճման: Գործարար մթնոլորտում անցած մեր խորհրդակցությունը մշակեց մեր այս տարվա աշխատանքների գործնական ծրագիրը: Մենք, Ուզբեկըստանի առաջավոր բամբակագործների փորձի հիման վրա, պարտավորվեցինք այս տարի ամենաբարձր վորակով վարել բամբակի հոգերը, լրիվ ռգտագործել պարարտացման բոլոր հնարավորությունները, կատարել ու գերակատարել բամբակի մեքենայացած մշակման պլանը, տրակտորային շարժացանի, կուտիվացիայի, փոցխելու և այլ պլանները, վնասվանքներն բարձրացնել բամբակացան շրջաններում յուրաքանչյուր տրակտորի արտադրողականությունը:

Մենք հավաստիացնում ենք քեզ, ընկեր բերիս, վոր վերադառնալով տեղերը, հենց վաղվանից նոր քափով կլծվենք բամբակի բարձր բերքատվության համար մղվող պայքարին, կլարենք մեր ամբողջ ուժերը, մեզ հետ առաջ կֆաշենք հետ մնացողներին, և լայն ծավալելով ստախանովյան շարժումը, կկատարենք ու կգերակատարենք բամբակի բերքատվության առաջադրանքը:

Կեցցե՛ մեծ մարտերի ու սոցիալիզմին, մեծ հաղթանակներին վոգեշնչող մեր մեծ առաջնորդ ընկ. ՍՏԱԼԻՆԸ:

ԱՌԱՋԱՎՈՐ ԲԱՄԲԱԿԱՅԱՆՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ԲԱՄԲԱԿԱԳՈՐԾՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋԱՎՈՐՆԵՐԻՆ ՊԱՐԳԵՎԱՏՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

ՀՍԽՀ-ի Ժողկոմխորհի և ՀԿ(բ)Կ Կենտկոմի վորոշումը

ՀՍԽՀ-ի Ժողկոմխորհը և ՀԿ(բ)Կ Կենտկոմը նշում են, վոր բարձր բերքի համար մղված բոլշևիկյան պայքարի շնորհիվ, բամբակացան շրջանների կուտակցական ու խորհրդային կազմակերպությունները և բամբակագործ կոլտոտեսականները զգալի հաջողություններ ձեռք բերին բամբակի 1935 թվականի բերքի պլանը գերակատարելու և բերքատվությունը բարձրացնելու գործում: Բամբակի հանրապետական պլանը կատարվեց 114,2 տոկոսով, յուրաքանչյուր հեկտարին միջին բերքատվությունը 10,2 ցենտներ: Բացի վեդու շրջանից, մյուս շրջանները գերակատարեցին իրենց ցուցանիշները (Ղամարլույի շրջանը՝ 121,5 տոկոս, Հոկտեմբերյան շրջանը՝ 116,9 տոկոս, Վաղարշապատի շրջանը՝ 115 տոկոս):

ՀՍԽՀ-ի Ժողկոմխորհը և ՀԿ(բ)Կ Կենտկոմը վորոշում են.

1. Հանրապետական փոխանցիկ դրոշը հանձնել ամենաբարձր ցուցանիշներ ձեռք բերած Ղամարլույի շրջանին, պարգևատրե-

լով չըջկոմի քարտուղար ընկեր Գ. Յեսայանին մարդատար ավտոյով:

2. Բամբակի պլանը ժամկետից առաջ ու հաջողությամբ կատարելու և գերակատարելու համար, պարգևատրել Հոկտեմբերյան չըջանի չըջկոմի քարտուղար ընկեր Կուրդինյանին, Վաղարշապատի չըջկոմի քարտուղար ընկեր Պետրոսյանին, Վաղարշապատի չըջգործկոմի նախագահ ընկ. Մարգարյանին, Ղամարլույի չըջգործկոմի նախագահ ընկ. Գ. Աղիզյանին—նաղբիո—ընդունիչներով:

ԽՍՀՄ Թեթև արդյունաբերության ժողկոմատի առանձնացրած ֆոնդից, ինչպես և հանրապետության միջոցներից պարգևատրել՝

ա) Բեռնատար ավտոմեքենաներով՝

1. Վաղարշապատի չըջանի «Յ—րդ Ինտերնացիոնալի» անվան կոլտնտեսությունը:

2. Հոկտեմբերյան չըջանի Աղիզբեկովի անվան կոլտնտեսությունը:

3. Հոկտեմբերյան չըջանի «Կարմիր Աստղ» կոլտնտեսությունը:

4. Վեդու չըջանի Զախարիձեյի անվան կոլտնտեսությունը:

5. Ղամարլույի չըջանի Ղուկաս Ղուկասյանի անվան կոլտնտեսությունը:

բ) Ռադիո—ընդունիչներով՝

1. Վաղարշապատի չըջանի «Աշխատանք» կոլտնտեսությունը:

2. Վաղարշապատի չըջանի Կասյանի անվան կոլտնտեսությունը:

3. Հոկտեմբերյան չըջանի «Պայքար» կոլտնտեսությունը:

4. Ղամարլույի չըջանի Ստալինի անվան կոլտնտեսությունը:

5. Ղամարլույի չըջանի Մուսլյանի անվան կոլտնտեսությունը:

6. Ղամարլույի չըջանի Կալինինի անվան կոլտնտեսությունը:

7. Ղամարլույի չըջանի Խանջյանի անվան կոլտնտեսությունը:

8. Վաղարշապատի չըջանի «Ազատաշեն» կոլտնտեսությունը:

9. Վաղարշապատի չըջանի «Կարմիր Աստղ» կոլտնտեսությունը:

դ) Վաղարշապատի չըջանի «Արշալույս» կոլտնտեսությանը բաց թողնել 15.000 ռուբլի՝ ահումբ կառուցելու համար:

դ) 7000—ափան ռուբլի բաց թողնել հետևյալ կոլտնտեսություններին՝ մսուրների համար՝

1. Վաղարշապատի չըջանի «Զահմեթ» կոլտնտեսությանը:

2. Վաղարշապատի չըջանի «Աշխատասեր» կոլտնտեսությանը:

յե) Պարգևատրել հետևյալ կոլտնտեսությունների նախագահներին, վորոնք մի հեկտարից տվել են միջին հաշվով 15 ցենտներ և ավելի բամբակի բերք:

1. Հոկտեմբերյան չըջանի Աղիզբեկովի անվան կոլտնտեսության նախագահ Մուսա Ալեքսերովին պատեֆոնով:

2. Հոկտեմբերյան չըջանի «Պայքար» կոլտնտեսության նախագահ Կոստանդին Դավթյանին պատեֆոնով:

3. Հոկտեմբերյան չըջանի «Կարմիր Աստղ» կոլտնտեսության նախագահ Արսեն Հովսեփյանին պատեֆոնով:

4. Ղամարլույի չըջանի Ղուկաս Ղուկասյանի անվան կոլտնտեսության նախագահ Ավետիս Սաֆարյանին պատեֆոնով:

5. Ղամարլույի չըջանի Մուսլյանի անվան կոլտնտեսության նախագահ Սարգիս Հովհաննիսյանին պատեֆոնով:

6. Ղամարլույի չըջանի Ստալինի անվան կոլտնտեսության նախագահ Մելիտոս Մաթևոսյանին պատեֆոնով:

7. Ղամարլույի չըջանի Խանջյանի անվան կոլտնտեսության նախագահ Շյուքրյուր Հասանովին պատեֆոնով:

8. Ղամարլույի չըջանի Կալինինի անվան կոլտնտեսության նախագահ Արշակ Բունիաթյանին պատեֆոնով:

9. Վաղարշապատի չըջանի «Աշխատանք» կոլտնտեսության նախագահ Արզուման Արզումանյանին պատեֆոնով:

10. Վաղարշապատի չըջանի «Յ—րդ Ինտերնացիոնալ» կոլտնտեսության նախագահ Հասան Ալիյեվին պատեֆոնով:

11. Վաղարշապատի չըջանի «Արշալույս» կոլտնտեսության նախագահ Սերգո Հովակիմյանին պատեֆոնով:

12. Վաղարշապատի չըջանի «Զահմեթ» կոլտնտեսության նախագահ Հյուսեյին Մահմեդովին պատեֆոնով:

13. Վաղարշապատի չըջանի «Ազատաշեն» կոլտնտեսության նախագահ Խաչիկ Կարապետյանին պատեֆոնով:

14. Վաղարշապատի չըջանի «Աշխատասեր» կոլտնտեսության նախագահ Գեղամ Սեդրակյանին պատեֆոնով:

15. Վաղարշապատի շրջանի «Կարմիր Աստղ» կոլտնտեսության նախագահ Հայկ Յեղիազարյանին պատեֆոնով:
16. Վաղարշապատի շրջանի Կասյանի անվան կոլտնտեսության նախագահ Արտաշես Ավետիսյանին պատեֆոնով:
17. Վեդու շրջանի Զափարիձեյի անվան կոլտնտեսության նախագահ Բիլալ Իսմայիլովին պատեֆոնով:
18. Ղամարլույի շրջանի «Կարմիր Հոկտեմբեր» կոլտնտեսության նախագահ Թորոս Բաղդասարյանին պատեֆոնով:
 - դ) Պարզևատրեկ հետևյալ բրիգադավարներին, վորոնք տվին մի հեկտարից 18 ցենտներ և ավելի բամբակի բերք.
 1. Հոկտեմբերյան շրջանի Մուսլյանի անվան կոլտնտեսության բրիգադավար Սարգիս Հակոբյանին պատեֆոնով:
 2. Հոկտեմբերյան շրջանի Ադիգբեկովի անվան կոլտնտեսության բրիգադավար Իրգա Կուլի ողլի Ռահիմովին պատեֆոնով:
 3. Ղամարլույի շրջանի «Մայիսի Մեկի» անվան կոլտնտեսության բրիգադավար Արտաշես Խաչատրյանին պատեֆոնով:
 4. Ղամարլույի շրջանի «Կարմիր Հոկտեմբեր» կոլտնտեսության բրիգադավար Հովհաննես Շահբաղյանին պատեֆոնով:
 5. Ղամարլույի շրջանի Կալինինի անվան կոլտնտեսության բրիգադավար Գեղամ Հովհաննիսյանին պատեֆոնով:
 6. Ղամարլույի շրջանի Խանջյանի անվան կոլտնտեսության բրիգադավար Ռասուլ Խոջայեվին պատեֆոնով:
 7. Ղամարլույի շրջանի Մուսլյանի անվան կոլտնտեսության բրիգադավար Համադասյ Պետրոսյանին պատեֆոնով:
 8. Ղամարլույի շրջանի Ղուկաս Ղուկասյանի անվան կոլտնտեսության բրիգադավար Կոստանդին Յեղիազարյանին պատեֆոնով:
 9. Ղամարլույի շրջանի Սվերդլովի անվան կոլտնտեսության բրիգադավար Մարգար Խաչատրյանին պատեֆոնով:
 10. Ղամարլույի շրջանի Վորոշիլովի անվան կոլտնտեսության բրիգադավար Դավիթ Վարդանյանին պատեֆոնով:
 11. Վաղարշապատի շրջանի «Աշխատանք» կոլտնտեսության բրիգադավար Վերապ Սարգսյանին պատեֆոնով:
 12. Վաղարշապատի շրջանի «Աշխատանք» կոլտնտեսության բրիգադավար Յեոայի Շահբաղյանին պատեֆոնով:
 13. Վաղարշապատի շրջանի «Յ-րդ Ինտերնացիոնալ» կոլտնտեսության բրիգադավար Ռուբեն Ղազարյանին պատեֆոնով:

14. Վաղարշապատի շրջանի «Յ-րդ Ինտերնացիոնալ» կոլտնտեսության բրիգադավար Բենիամին Մանուկյանին պատեֆոնով:
15. Վաղարշապատի շրջանի «Զահմեթ» կոլտնտեսության բրիգադավար Սամեդ Բաբայեվին պատեֆոնով:
16. Վաղարշապատի շրջանի «Ալշար» կոլտնտեսության բրիգադավար Յեփրեմ Աբրահամյանին պատեֆոնով:
17. Ղամարլույի շրջանի Կալինինի անվան կոլտնտեսության բրիգադավար Սեթո Ստեփանյանին ժամացույցով:
18. Վաղարշապատի շրջանի «Կրմիկ Ռանչալար» կոլտնտեսության բրիգադավար Ալի Թալիբովին ժամացույցով:
19. Վաղարշապատի շրջանի «Զահմեթ» կոլտնտեսության բրիգադավար Ալի Հասանովին ժամացույցով:
20. Վաղարշապատի շրջանի «Անաստված» կոլտնտեսության բրիգադավար Գարեգին Հովհաննիսյանին ժամացույցով:
21. Վաղարշապատի շրջանի «Արշալույս» կոլտնտեսության բրիգադավար Մկրտիչ Գրիգորյանին ժամացույցով:
 - ե) Պարզևատրեկ հետևյալ ողակավարներին, վորոնք տվին մի հեկտարից 20 ցենտներ և ավելի բամբակի բերք:
 1. Ղամարլույի շրջանի «Կարմիր Հոկտեմբեր» կոլտնտեսության ողակավար Շուշանիկ Հախվերդյանին ժամացույցով:
 2. Ղամարլույի շրջանի Վորոշիլովի անվան կոլտնտեսության ողակավար Սաշինկա Գիվարդիովային ժամացույցով:
 3. Ղամարլույի շրջանի Խանջյանի անվան կոլտնտեսության ողակավար Ալի Նադիրյեվին ժամացույցով:
 4. Ղամարլույի շրջանի Ստալինի անվան կոլտնտեսության ողակավար Կարապետ Ֆահրատյանին ժամացույցով:
 5. Վաղարշապատի շրջանի «Զահմեթ» կոլտնտեսության ողակավար Հյուսեյին Ալի ողլին ժամացույցով:
 6. Վաղարշապատի շրջանի «Արշալույս» կոլտնտեսության ողակավար Թեյլո Շահբաղյանին ժամացույցով:
 7. Վաղարշապատի շրջանի «Աշխատանք» կոլտնտեսության ողակավար Ալիսեն Խաչատրյանին ժամացույցով:
 8. Վաղարշապատի շրջանի «Զառբալի» կոլտնտեսության ողակավար Աբբե Իբրահիմովին ժամացույցով:
 9. Հոկտեմբերյան շրջանի «Մաճկալ» կոլտնտեսության ողակավար Հրանուշ Վարդանյանին կարի մեքենայով:
 10. Ղամարլույի շրջանի «Գետաղատ» կոլտնտեսության ո-

ղական Շուշանիկ Մելիքսեթյանին կարի մեքենայով:

11. Ղամարլույի չրջանի «Յ-րդ Ինտերնացիոնալ» կոլտնտեսության ողակավար Նվարդ Վարդանյանին կարի մեքենայով:

12. Ղամարլույի չրջանի «Մայիսի Մեկ» կոլտնտեսության ողակավար Վարյա Բարսեղյանին կարի մեքենայով:

13. Վաղարշապատի չրջանի «Կարմիր Աստղ» կոլտնտեսության ողակավար Արուսյակ Գրիգորյանին կարի մեքենայով:

14. Վեդու չրջանի Զախարիձեյի անվան կոլտնտեսության ողակավար Փառանձեմ Մելքոնյանին կարի մեքենայով:

15. Վեդու չրջանի Զախարիձեյի անվան կոլտնտեսության ողակավար Խրայիս Հասանովային կարի մեքենայով:

16. Վեդու չրջանի Շահումյանի անվան կոլտնտեսության ողակավար Յերմոնյա Սարգսյանին կարի մեքենայով:

17. Ղամարլույի չրջանի Մուսլյանի անվան կոլտնտեսության ողակավար Արշալույս Աբրահամյանին լուսանկարչական ապարատով:

Ը) Պարզևատրել Հետեյալ բամբակ հավաքողներին, վորոնք որական հավաքել են 100 կիլո և ավելի բամբակ և սեղոնի ընթացքում՝ առնվաղն 3000 կիլո բամբակ:

1. Հոկտեմբերյան չրջանի «Ստալինաչեն» կոլտնտեսության հավաքող Արշալույս Մուրադյանին ժամացույցով:

2. Հոկտեմբերյան չրջանի «Ստալինաչեն» կոլտնտեսության հավաքող Վարսենեկ Աղիզյանին ժամացույցով:

3. Ղամարլույի չրջանի Դուկաս Դուկասյանի անվան կոլտնտեսության հավաքող Վարդուհի Շահինյանին լուսանկարչական ապարատով:

4. Հոկտեմբերյան չրջանի «Փարոս» կոլտնտեսության հավաքող Յեփինար Ավետիսյանին կարի մեքենայով:

5. Հոկտեմբերյան չրջանի «Փարոս» կոլտնտեսության հավաքող Շողակաթ Դոչալյանին կարի մեքենայով:

6. Հոկտեմբերյան չրջանի «Դեպի սոցիալիզմ» կոլտնտեսության հավաքող Վարսիկ Շահինյանին կարի մեքենայով:

7. Հոկտեմբերյան չրջանի «Փարոս» կոլտնտեսության հավաքող Սիրանուշ Միրզոյանին կարի մեքենայով:

8. Հոկտեմբերյան չրջանի «Ստալինաչեն» կոլտնտեսության հավաքող Կանդուխտ Մուրադյանին կարի մեքենայով:

9. Հոկտեմբերյան չրջանի «ԿԻՄ» կոլտնտեսության հավաքող Ֆլո Ասատրյանին կարի մեքենայով:

10. Հոկտեմբերյան չրջանի «Կարմիր ուղի» կոլտնտեսության հավաքող Նինա Աղասյանին կարի մեքենայով:

11. Ղամարլույի չրջանի «Նոր ուղի» կոլտնտեսության հավաքող Սիրուշ Սարգսյանին կարի մեքենայով:

12. Ղամարլույի չրջանի «Նոր ուղի» կոլտնտեսության հավաքող Ռոզա Պետրոսյանին կարի մեքենայով:

13. Վաղարշապատի չրջանի Կասյանի անվան կոլտնտեսության հավաքող Վիկտորիա Միհրանյանին կարի մեքենայով:

14. Վաղարշապատի չրջանի Կասյանի անվան կոլտնտեսության հավաքող Ույա Գևորգյանին կարի մեքենայով:

15. Վաղարշապատի չրջանի Կասյանի անվան կոլտնտեսության հավաքող Ամալիա Հովնանյանին կարի մեքենայով:

16. Վաղարշապատի չրջանի Կասյանի անվան կոլտնտեսության հավաքող Յեղսիկ Ավետիսյանին կարի մեքենայով:

17. Հոկտեմբերյան չրջանի «Յ-րդ Ինտերնացիոնալ» կոլտնտեսության հավաքող Ռախի Իվանյանին մահճակալով:

18. Հոկտեմբերյան չրջանի Շահումյանի անվան կոլտնտեսության հավաքող Անահիտ Մելքոնյանին մահճակալով:

19. Հոկտեմբերյան չրջանի «17-րդ համագումարի» անվան կոլտնտեսության հավաքող Բիշմիշ Անտոնյանին մահճակալով:

20. Հոկտեմբերյան չրջանի «ԿԻՄ» կոլտնտեսության հավաքող Խանում Հակոբյանին մահճակալով:

21. Հոկտեմբերյան չրջանի «Կարմիր ուղի» կոլտնտեսության հավաքող Աղամի Յերվանդյանին մահճակալով:

22. Հոկտեմբերյան չրջանի «Կարմիր ուղի» կոլտնտեսության հավաքող Հոռոմսիմ Հակոբյանին մահճակալով:

23. Հոկտեմբերյան չրջանի «Պալքար» կոլտնտեսության հավաքող Նազո Մանուկյանին մահճակալով:

24. Հոկտեմբերյան չրջանի Մուրտովի անվան կոլտնտեսության հավաքող Անուշ Ասլանյանին մահճակալով:

25. Ղամարլույի չրջանի Կոմիտերնի անվան կոլտնտեսության հավաքող Սաչինար Առաքելյանին մահճակալով:

26. Ղամարլույի չրջանի Դուկաս Դուկասյանի անվան կոլտնտեսության հավաքող Արաքսիա Ավագյանին մահճակալով:

27. Վաղարշապատի շրջանի «Ջահեթ» կոլտնտեսության հավաքող Կուլի ողլի Սլեյեվին մահճակալով:

28. Հոկտեմբերյան շրջանի «ԿիՄ» կոլտնտեսության հավաքող Սերոբ Մանուկյանին վորսորդական հրացանով:

Թ) Պարզեատրել նաև հետևյալ կոլտնտեսականներին, վորոնք աչքի յեն ընկել բամբակի բարձր բերքի համար մղվող պայքարում իրենց կատարած ուրինակելի աշխատանքով:

1. Հոկտեմբերյան շրջանի «Նոր կյանք» կոլտնտեսությունից գյուղատնտեսական մնաստունների դեմ պայքարող Հովհաննես Յեղիզարյանին վորսորդական հրացանով:

2. Հոկտեմբերյան շրջանի «Կարմիր Աստղ» կոլտնտեսության ջրվոր Վահան Ամիրխանյանին վորսորդական հրացանով:

3. Հոկտեմբերյան շրջանի 26-ի անվան կոլտնտեսության ջրվոր Նիկոլ Առաքելյանին վորսորդական հրացանով:

4. Ղամարլույի շրջանի Վորոչիլովի անվան կոլտնտեսությունից գյուղատնտեսական մնաստունների դեմ պայքարող Իսակ Գիվարզիզովին վորսորդական հրացանով:

5. Ղամարլույի շրջանի Մաքսիմ Գորկու անվան կոլտնտեսության ջրվոր Սեդրակ Ավագյանին վորսորդական հրացանով:

6. Վաղարշապատի շրջանի «Կարմիր Հոկտեմբեր» կոլտնտեսության ջրվոր Առաքել Առաքելյանին վորսորդական հրացանով:

7. Վաղարշապատի շրջանի «Համերաշխ» կոլտնտեսության ջրվոր Յուսուֆ Իբրահիմ ողլի Մահմեդովին վորսորդական հրացանով:

8. Վեդու շրջանի Զաիրիձեյի անվան կոլտնտեսության անդամ Ալեքսան Գրիգորյանին ժամացույցով:

Ժ) Պարզեատրել հետևյալ մեքենատրակտորային կայաններին աշխատողներին, վորոնք աչքի յեն ընկել բամբակի բարձր բերքի համար մղվող պայքարում իրենց կատարած ուրինակելի աշխատանքով:

1. Վաղարշապատի մեքենատրակտորային կայանի դիրեկտոր Սաչիկ Հակոբջանյանին լուսանկարչական ապարատով:

2. Հոկտեմբերյանի մեքենատրակտորային կայանի դիրեկտոր Մուրադ Պողոսյանին պատեֆոնով:

3. Հոկտեմբերյան շրջանի մեքենատրակտորային կայանի

դիրեկտորի քաղաքական գծով տեղակալ Սուրեն Բարսեղյանին պատեֆոնով:

4. Ղամարլույի մեքենատրակտորային կայանի ավագ ագրոնոմ Սաշա Հովհաննիսյանին պատեֆոնով:

5. Հոկտեմբերյան մեքենատրակտորային կայանի ագրոնոմ Վահան Հարությունյանին պատեֆոնով:

6. Ղամարլույի մեքենատրակտորային կայանի ագրոնոմ Հայկ Ասլանյանին պատեֆոնով:

7. Ղամարլույի մեքենատրակտորային կայանի ագրոնոմ Բորիս Սուջանին պատեֆոնով:

8. Վաղարշապատի մեքենատրակտորային կայանի ագրոնոմ Բաբկեն Շաղոյանին ժամացույցով:

9. Վաղարշապատի մեքենատրակտորային կայանի ագրոնոմ Արտաշես Կոստիկյանին ժամացույցով:

10. Ղամարլույի շրջանի ագրոտեխնիկ Գուրգեն Բաբաջանյանին ժամացույցով:

11. Վեդու մեքենատրակտորային կայանի ագրոտեխնիկ Հարություն Մինասյանին ժամացույցով:

12. Հոկտեմբերյանի մեքենատրակտորային կայանի տրակտորային բրիգադավար Նշան Բարսեղյանին լուսանկարչական ապարատով:

13. Հոկտեմբերյանի մեքենատրակտորային կայանի տրակտորային բրիգադավար Գարեգին Մնացականյանին լուսանկարչական ապարատով:

14. Հոկտեմբերյանի մեքենատրակտորային կայանի տրակտորային բրիգադավար Դավիթ Դավթյանին լուսանկարչական ապարատով:

15. Հոկտեմբերյանի մեքենատրակտորային կայանի տրակտորային բրիգադավար Սաֆրո Գասպարյանին լուսանկարչական ապարատով:

16. Հոկտեմբերյանի մեքենատրակտորային կայանի տրակտորային բրիգադավար Սահակ Մանուկյանին լուսանկարչական ապարատով:

17. Վեդու մեքենատրակտորային կայանի տրակտորային բրիգադավար Հովհաննես Համբարձումյանին լուսանկարչական ապարատով:

18. Վեդու մեքենատրակտորային կայանի տրակտորային բրիգադավար Մկրտիչ Ամիրյանին լուսանկարչական աստղատով:

19. Վեդու մեքենատրակտորային կայանի տրակտորային բրիգադավար Կորյուն Շահինյանին ժամացույցով:

20. Վաղարշապատի մեքենատրակտորային կայանի տրակտորային բրիգադավար Վաչագան Պետրոսյանին վորսորդական հրացանով:

21. Վաղարշապատի մեքենատրակտորային կայանի տրակտորային բրիգադավար Հարություն Հարությունյանին վորսորդական հրացանով:

22. Ղամարլույի մեքենատրակտորային կայանի տրակտորային բրիգադավար Հրաչյա Առաքելյանին վորսորդական հրացանով:

23. Ղամարլույի մեքենատրակտորային կայանի տրակտորիստ Խաչիկ Աբրահամյանին վորսորդական հրացանով:

24. Ղամարլույի մեքենատրակտորային կայանի տրակտորիստ Լևոն Փիրոսյանին վորսորդական հրացանով:

Ժա) Պարզեատրել մթերման սխտեմի հետևյալ աշխատողներին, վորոնք աչքի յեն ընկել բամբակի կոնտրակտացիայի անցկացման, մթերման, տեսակավորման ու պահպանման ասպարիզում իրենց կատարած որինակելի աշխատանքով.

1. Բամբակ-տրեստի գիրեկտոր Սրչակ Հովհաննիսյանին ուղիւ-ընդունիչով:

2. Հոկտեմբերի բամբակաղտիչ գործարանի գիրեկտոր Գեվորգ Սուքիասյանին ուղիւ-ընդունիչով:

3. Յերեանի բամբակաղտիչ գործարանի սերմնարույծ ագրոնոմ Ռուբեն Ամբրոսովին ուղիւ-ընդունիչով:

4. Յերեանի մթերակայանի վարիչ Գր. Դանիելյանին պատեֆոնով:

5. Վաղարշապատի մթերակայանի վարիչ Դմիտրի Վասիլյեվին պատեֆոնով:

6. Եջմիածնի մթերակայանի վարիչ Արամայիս Աբգարյանին պատեֆոնով:

7. Ապրանքագետ Տրդատ Հարությունյանին պատեֆոնով:

8. Ապրանքագետ-կլասիֆիկատոր Շավարշ Հարությունյանին պատեֆոնով:

9. Տեսակավորող Արտաշես Կողայանին ժամացույցով:

10. Բեռնողների բրիգադավար Գեղամ Ներսիսյանին պատեֆոնով:

11. Բեռնողների բրիգադավար Մանուկ Մկրտչյանին պատեֆոնով:

Առաջարկել Հայրամբակտրեստին՝ Թեթև Արդյունաբերութեան Ժողկոմատի բաց թողած միջոցներից ութ հազար ռուբլի առանձնացնել՝ բամբակի մթերման ասպարիզում աչքի ընկած աշխատողներին պարգևատրելու համար:

ՀՍԽՀ Ժողկոմխորհի

ՀԿ(Բ)Կ Կենտկոմի

նախագահ՝ ԳՈՒԼՈՅԱՆ

քարտուղար՝ ԽԱՆՁՅԱՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

	Եջ
Ընկ. Ա. Գուլյանի բացման խոսքը	7
Ընկ. Հ. Շահբաղյանի ճառը (Ղամարլույի չրջ. Թոխանչալու գյուղի «Կարմիր Հոկտեմբեր» կոլտնտ. բրիգադի)	14
Ընկ. Հասան Ալիյեվի ճառը (Վաղսպտի չրջ. «III Ինտերնացիոնալ» կոլտնտ. նախագահ	18
Ընկ. Ֆլո Ասատրյանի ճառը (Հոկտեմբերյան չրջ. Զանֆիդա գյուղի ԿԻՄ կոլտնտ. բամբակ հավաքող)	21
Ընկ. Խամայիլովի ճառը (Վեդու չրջ. Ալչար գյուղի Զափարիձեյի անվան կոլտնտ. նախ.)	23
Ընկ. Անդ. Խաչատրյանի ճառը (Հոկտեմբերյան չրջ. Բամբակաչատ գյուղի «Փարոս» կոլտնտ. բրիգադի)	25
Ընկ. Ալ. Հովհաննիսյանի ճառը (Ղամարլույի ՄՏ կայանի ալաղ ագրոնոմ)	28
Ընկ. Վարդուշ Շահինյանի ճառը (Ղամարլույի չրջ. Քալաբա գյուղի Ղ. Ղուկասյանի անվան կոլտնտ. բամբակ հավաքող)	33
Ընկ. Բ. Շահոյանի ճառը (Վաղսպտի ՄՏ կայանի գյուղատնտես)	35
Ընկ. Հ. Մինասյանի ճառը (Վեդու ՄՏ կայանի վնասատուների դեմ պայքարող գյուղատնտես)	38
Ընկ. Ամբրուսովի ճառը (սերմնաբույծ-գյուղատնտես)	40

Ընկ. Վ. Սարգսյանի ճառը (Վաղպատի շրջ. Զաֆարաբադ գյուղի «Աշխատանք» կոլտնտ. բրիգադեր) . . .	46
Ընկ. Պ. Բալանթարյանի ճառը (Գյուղ. ինստիտուտի պրոֆեսոր)	48
Ընկ. Ն. Բարսեղյանի ճառը (Հոկտեմբերյանի ՄՏ կայանի տրակտորային բրիգադեր)	52
Ընկ. Գր. Հովհաննիսյանի ճառը (Արարատի ՄՏ կայանի դերեկտոր)	55
Ընկ. Զ. Բուդաղյանի ճառը (Վաղպատի շրջանի Արշալույս գյուղի «Արշալույս» կոլտնտ. չքանչանակիր բրիգադեր)	59
Ընկ. Արշակ Հովհաննիսյանի ճառը (Բամբակտրեստի դերեկտոր)	62
Ընկ. Ա. Սաֆարյանի ճառը (Ղամարլույի շրջ. Քալաբա գյուղի Ղ. Ղուկասյանի անվան կոլտնտ. նախ.)	68
Ընկ. Կ. Դանիելյանի ճառը (Հողթողկոմատի Զրային վարչության պետ)	70
Ընկ. Ս. Նալբանդյանի ճառը (Վաղպատի շրջանային թերթի խմբագիր)	73
Ընկ. Բ. Սուջյանի ճառը (Նորազավթի ագրոխմբի գյուղատնտես)	76
Ընկ. Զ. Վոսկանյանի ճառը (Վաղպատի «Անաստված» կոլտնտ. Դեմճենկոյի անվան բրիգադի բրիգադեր)	78
Ընկ. Վ. Հարությունյանի ճառը (Հոկտեմբերյան շրջ. Բամբակաչատի ագրոշրջանի գյուղատնտես)	82
Ընկ. Շ. Ղուչադյանի ճառը (Հոկտեմբերյանի Բամբակաչատ գյուղի «Փարոս» կոլտնտ. ողակալար)	84
Ընկ. Խ. Հակոբջանյանի ճառը (Վաղպատի ՄՏ կայանի դերեկտոր)	86
Ընկ. Մ. Պողոսյանի ճառը (Հոկտեմբերյանի ՄՏ կայանի դերեկտոր)	90
Ընկ. Ն. Ադոյանի ճառը (Հողթողկոմատի Բամբակվարչության պետ)	93
ՀՍԽՀ Հողթողկոմ Ընկ. Վ. Մամիկոնյանի ճառը	96
Ընկ. Մ. Յեմգիբարյանի ճառը	105

Ընկ. Ն. Կուրդիբյանի ճառը (Հոկտեմբերյան շրջանի կուսշրջկոմի քարտուղար)	113
Ընկ. Գ. Յեսայանի ճառը (Ղամարլույի շրջանի կուսշրջկոմի քարտուղար)	114
Ընկ. Ա. Խանջյանի ճառը	121
Հայաստանի առաջավոր բամբակացանների խորհրդակցության վոլջույնները	
Ընկ. ՍՏԱԼԻՆԻՆ	129
Ընկ. ԲԵՐԻՍԼՅԻՆ	130
Բամբակագործության առաջավորներին պարգևատրելու մասին ՀՍԽՀ Ժողկոմխորհի և ՀԿ(Բ)Կ Կենտկոմի վորոշումը	
	131

<< Ազգային գրադարան

NL0289665

370

19.191

ԳԻՆԸ I Ռ. 50 Կ.